

Kontaktförbud

Rättslig vägledning 2026:6
Utvecklingscentrum
Juni 2026

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
2	De olika formerna av kontaktförbud.....	9
2.1	En skyddslagstiftning med ett upptrappat skydd.....	9
2.2	Uppenbart befogade kontakter	10
2.3	Ordinärt kontaktförbud	11
2.3.1	Allmänt om ordinärt kontaktförbud	11
2.3.2	Förutsättningar för ordinärt kontaktförbud	12
2.3.3	Förbudstid	13
2.4	Kontaktförbud avseende gemensam bostad	14
2.4.1	Allmänt om kontaktförbud avseende gemensam bostad.	14
2.4.2	Förutsättningar för kontaktförbud avseende gemensam bostad	15
2.4.3	Förbudstid	17
2.4.4	Kontaktförbud avseende gemensam bostad i kombination med mer kvalificerade former av kontaktförbud	17
2.4.5	Kontaktförbud avseende gemensam bostad om skyddspersonen är ett barn?.....	18
2.4.6	Medtagande till förhör	19
2.4.7	Offentligt biträde	20
2.4.8	Särskilt skyndsamt handläggning.....	20
2.4.9	Avlägsna förbudspersonen från den gemensamma bostaden	20
2.4.10	Särskild information om stöd från myndigheter och organisationer.....	21
2.5	Utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud – geografiskt avgränsade förbud.....	22
2.5.1	Förutsättningar för utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud	22
2.5.2	Förbudsområde	24
2.5.3	Villkor om elektronisk övervakning	28
2.5.4	Offentligt biträde	30
2.5.5	Förbudstid	30
3	Barnet som skyddsperson	32
4	Handläggning av kontaktförbud	36

4.1	Handläggningstid	36
4.1.1	Skyndsamhetskrav	37
4.1.2	Jourtid	37
5	Ansökan om kontaktförbud.....	39
5.1	Initiativ till ansökan.....	39
5.1.1	Skyddspersonen eller annan.....	39
5.1.2	Barn som skyddsperson	40
5.1.3	God man.....	40
5.2	Forum och behörig åklagare	41
5.3	Avslagsbeslut utan utredningsåtgärder	42
5.4	Avskrivning.....	43
5.5	Internationella frågor.....	43
5.5.1	Kontaktförbud när skyddsperson/förbudsperson befinner sig utomlands	43
5.5.2	Europeisk skyddsorder	44
6	Kontaktförbudsutredningen	45
6.1	Utredningsåtgärder.....	45
6.1.1	Polisen utreder som huvudregel.....	45
6.1.2	Direktiv	45
6.1.3	Utredningsåtgärder när skyddspersonen är ett barn	48
6.1.4	Pågår en parallell brottsutredning?.....	50
6.1.5	Tillräckligt beslutsunderlag.....	51
6.2	Särskild företrädare för barn.....	51
6.3	Förhör med förbudspersonen	53
6.3.1	Beslut om att hämta till förhör	55
6.3.2	Offentligt biträde	56
7	Risk- och proportionalitetsbedömning.....	59
7.1	Riskbedömningen	60
7.1.1	Allmänt om riskbedömningen	60
7.1.2	Omständigheter av betydelse vid riskbedömningen.....	61
7.1.3	Särskilt om riskbedömning när skyddspersonen är ett barn	67
7.1.4	Presumtion för ordinärt kontaktförbud.....	69
7.1.5	Kriminalvårdens och SiS underrättelseskyldighet	71
7.1.6	Pågående vårdnadstvist mellan parterna.....	72
7.1.7	Kontaktförbud och straffprocessuella tvångsmedel.....	72

7.2	Proportionalitetsbedömningen	74
7.2.1	Allmänt om proportionalitetsbedömningen	75
7.2.2	Kontaktförbud då parterna har gemensamma barn	75
7.2.3	Kontaktförbud då skyddspersonen är ett barn.....	76
7.2.4	Kontaktförbud avseende gemensam bostad.....	76
7.2.5	Utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud	76
8	Partsinsyn och kommunikation	78
8.1	Partsinsyn och sekretess	78
8.2	Kommunikation av beslutsunderlaget och sekretess.....	80
8.2.1	Kommunikation ska som huvudregel ske	80
8.2.2	Sekretess.....	81
8.2.3	Undantag från kommunikationsskyldigheten	82
8.3	Sekretess i kontaktförbudsärenden	83
8.3.1	Vilka sekretessbestämmelser gäller mot annan än part i kontaktförbudsärenden?	83
8.3.2	Hur ser sekretessen ut avseende själva beslutet?.....	84
9	Beslut	85
9.1	Beslutets utformning.....	85
9.1.1	Krav på innehåll i beslutet.....	85
9.1.2	Skälen för beslutet	86
9.1.3	Barnets bästa i beslut om kontaktförbud.....	87
9.1.4	Särskilda undantag	87
9.1.5	Skyddade personuppgifter för skyddspersonen.....	88
9.2	Åtgärder i samband med beslut.....	90
9.2.1	Delgivning	90
9.2.2	Husrannsakan för delgivning av beslut.....	92
9.2.3	Underrättelser vid beslut	92
9.2.4	Meddelande till belastningsregistret.....	94
10	Efter att beslut har fattats.....	95
10.1	Omprövning	95
10.1.1	Allmänt om omprövning	95
10.1.2	Kontaktförbudet upphävs eller avslutas i förtid	97
10.1.3	Kontaktförbud beviljas.....	100
10.1.4	Kontaktförbudet skärps.....	100
10.1.5	Omprövning av villkor om elektronisk övervakning....	100
10.2	Förlängning av kontaktförbud.....	101
10.2.1	När ansökan om förlängning inkommer.....	101
10.2.2	En ny fullständig prövning	102

10.2.3	Förbudstid vid beslut om förlängning	103
10.3	Begäran om rättens prövning	104
10.3.1	Talerätt och forum	104
10.3.2	Begäran om omprövning eller begäran om rättens prövning	104
10.3.3	När kan rättens prövning begäras	105
10.3.4	Skyndsamt överlämnande till tingsrätten	105
10.3.5	Åklagarens uppgift vid rättens prövning	107
11	Rättskällor	110

Den här rättsliga vägledningen ersätter Räv 2023:1 Kontaktförbud, Handläggning och beslut. De tidigare texterna har omarbetats och fått en ny struktur mot bakgrund av 2025 års lagändringar. Bilagorna med checklistor har inarbetats i berörda kapitel. Vägledningen ersätter även RåR 2015:2 Kontaktförbud – risk och proportionalitetsbedömning, som har upphävts.

Den upphävda vägledningens avsnitt med beslutsmotiveringar och praxis har brutits ut och kommer i uppdaterad form att publiceras på ämnessidan Kontaktförbud och europeisk skyddsorder på Rånet.

1 Inledning

Det brottspreventiva syftet förstärks och utvidgas till bevispersoner

Lagen om kontaktförbud tillkom som ett led i arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Syftet med ett kontaktförbud är framförallt att förebygga hotfulla och farliga situationer, samtidigt som det möjliggör för polisen att omedelbart ingripa i situationer som upplevs som hotande eller skrämmande för den som förbudet avser att skydda (nedan skyddspersonen).

Som rättslig figur är ett kontaktförbud ett offentlighetsrättsligt beslut med straffrättsliga inslag, meddelat i ett förvaltningsrättsligt förfarande, varför flera bestämmelser i förvaltningslagen är tillämpliga.

Den 1 juli 2025 infördes stora förändringar av lagen (1988:688) om kontaktförbud (kontaktförbudslagen) i syfte att lagen skulle bli mer brottspreventiv och ge ett reellt skydd till den utsatta personen, främst våldsutsatta kvinnor och barn. Det infördes också en ny grund för kontaktförbud i syfte att öka skyddet för målsägande och vittnen i en rättsprocess.

I förarbetena inför den senaste lagändringen görs ett tydligt ställningstagande att det är den som kränker (nedan förbudspersonen) och inte den kränkta som ska behöva ändra på sitt liv.

Utgångspunkten bör enligt regeringens uppfattning vara att det är den som trakasserar eller på annat sätt utgör ett hot mot en annan person som ska få tåla inskränkningar i sin rörelsefrihet och inte den som trakasseras.¹

Att överträda ett kontaktförbud ska få konsekvenser

Ett beslut om kontaktförbud är ett verktyg, men ingen garanti, mot att förbudspersonen – ofta en (tidigare) närstående – allvarligt trakasserar eller begår brott mot skyddspersonen. Men genom beslutet ställer sig samhället bakom den utsattas rätt till frid; den som inte respekterar beslutet drabbas av straff och normalt också ett mer ingripande förbud. På motsvarande sätt innebär 2025 års tillägg ett stärkt samhällsskydd för rättsprocessen och dess förhörspersoner.

Att åklagaren omprövar kontaktförbudet vid nya omständigheter är centralt för verktygets tyngd och trovärdighet. Om kontaktförbudet överträds är det viktigt att inte bara utreda brottet, med en snabb lagföring när förutsätt-

¹ Prop. 2024/25:123 s. 53 och 60.

ningar finns, utan även att se till möjligheterna att skärpa kontaktförbudet genom att meddela ett successivt mer kvalificerat kontaktförbud.

Barn har samma rätt till skydd som vuxna

Barn har samma rätt till skydd genom ett kontaktförbud som vuxna. I allmänhet är barn mer skyddslösa då de ofta är utlämnade till närstående vuxna för att få sina behov tillgodosedda. Barnkonventionen är svensk lag, vilket innebär att lagens bestämmelser är tillämpliga även vid handläggningen av en ansökan om kontaktförbud där skyddspersonen är under 18 år.

Vid en tillsyn som Utvecklingscentrum har genomfört kunde det konstateras att kontaktförbud till skydd för ett barn under 15 år inte meddelades i samma utsträckning som kontaktförbud till skydd för vuxna, trots att omständigheterna bakom ansökan varit likartade.² För att ge åklagaren vägledning i handläggningen av dessa ärenden har dels ett nytt övergripande kapitel införts om barnet som skyddsperson, dels tillförts avsnitt under de olika handläggningsstegen med vägledning om vad som särskilt bör övervägas när skyddspersonen är ett barn.

Inte längre skäl att vara särskilt restriktiv beträffande tidigare ostraffade

En av de viktigaste förändringarna i lagstiftningen är att det tidigare kravet på särskild restriktivitet när någon inte är dömd för brott har tagits bort.³

Några av de andra nyheterna den 1 juli 2025

Utöver vad som redan har nämnts innebär lagändringen bl.a.

- att risken för otillbörlig övervakning kan ligga till grund för ett förbud
- att fler omständigheter ska beaktas särskilt vid riskbedömningen
- att det blir möjligt att besluta om större förbudsområden
- att en dom för ett allvarligt brott mot en närstående leder till en presumtion för kontaktförbud
- att särskild företrädare kan utses i vissa fall för barn under 18 år.

Förbudsfrågan bör utredas där förbudspersonen bor

Polismyndigheten har beslutat att samtliga ansökningar om kontaktförbud som huvudregel ska handläggas där förbudspersonen har sin hemvist eller mer varaktigt uppehåller sig.⁴ Om förbudspersonen befinner sig på anstalt är utgångspunkten att det är den polisenhet och åklagarkammare där förbudspersonen normalt har sin hemvist, som ska handlägga ansökan. Detta för att minska risken för att röja var skyddspersonen befinner sig. Mot den bak-

² Tillsynsrapport 2025:1 Utvecklingscentrum s. 4.

³ Prop. 2024/25:123 s. 41.

⁴ PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

grunden är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att det i normalfallet är lämpligt att det även är den kammare där förbudspersonen har sin hemvist som utreder och beslutar i kontaktförbudsärendet, förutom i de fall då det finns en pågående förundersökning.

2 De olika formerna av kontaktförbud

2.1 En skyddslagstiftning med ett upptrappat skydd

Syftet med ett kontaktförbud är framförallt att förebygga hotfulla och farliga situationer. Bestämmelserna om kontaktförbud anses ha störst betydelse för personer som riskerar att utsättas för allvarliga trakasserier, förföljelse, otillbörlig övervakning eller brott av personer de har eller har haft en nära relation med. Någon särskild relation mellan den som förbudet avser att skydda (hädanefter skyddspersonen) och den som förbudet avses att gälla mot (hädanefter förbudspersonen) krävs dock inte för att ett kontaktförbud ska bli aktuellt.⁵

Ett kontaktförbud kan också utgöra ett skydd för personer som riskerar att utsättas för påverkan i syfte att förhindra att hen lämnar uppgifter till en domstol eller en brottsbekämpande myndighet.

Det finns flera olika former av kontaktförbud; ordinärt, utvidgat, utvidgat med elektronisk övervakning, särskilt utvidgat, särskilt utvidgat med elektronisk övervakning och kontaktförbud avseende gemensam bostad.

Regleringen för kontaktförbud kan visualiseras i formen av en trappa (se nedan). Tanken med regleringen i kontaktförbudslagen är att förbudet som huvudregel ska kunna skärpas och bli mer kvalificerat i de situationer där det oönskade beteendet fortgår trots meddelat kontaktförbud. Det finns dock möjlighet att under vissa förutsättningar börja på ett högre trappsteg och som första beslut meddela ett utvidgat eller ett särskilt utvidgat kontaktförbud (med eller utan villkor om elektronisk övervakning).

Det *ordinära kontaktförbudet* ([avsnitt 2.3](#)) är utgångspunkten i regleringen och utgör ett generellt förbud. Förutsättningarna för ett ordinärt kontaktförbud måste alltid vara uppfyllda oavsett vilken form av kontaktförbud som prövningen avser, vilket följer av hur första och andra paragraferna är konstruerade.⁶ Kontaktförbud avseende *gemensam bostad* ([avsnitt 2.4](#)) samt *utvidgat kontaktförbud och särskilt utvidgat kontaktförbud* ([avsnitt 2.5](#)) utgör kvalificerade former av kontaktförbud.

⁵ Prop. 1987/88:137.

⁶ 1 §, 1 b §, 2 § och 2 a § lagen (1988:688) om kontaktförbud.

Bild 1 Kontaktförbudstrappan

2.2 Uppenbart befogade kontakter

Det har ansetts nödvändigt att undanta vissa typer av kontakter från kontaktförbuden. Ett kontaktförbud, oavsett vilken form av kontaktförbud som har beviljats, omfattar inte kontakter som med hänsyn till särskilda omständigheter är uppenbart befogade. Det krävs att det är fråga om en objektivt sett klart befogad kontakt. Det ska röra sig om utpräglade undantagssituationer, t.ex. att parternas gemensamma barn insjuknar akut.⁷ Vanliga kontakter angående exempelvis umgänge med gemensamma barn faller inte under undantagsregeln. Att skicka ett e-postmeddelande med påminnelse om en skuld har inte ansetts vara en uppenbart befogad kontakt utan bedömts som en överträdelse av kontaktförbudet.⁸

För ytterligare vägledning avseende överträdelser av kontaktförbud, se RÄV 2024:5 Överträdelse av kontaktförbud, Även hindrande av elektronisk övervakning.

⁷ Prop. 1987/88:137 s. 41 f.

⁸ Svea hovrätts dom den 18 augusti 2017, B 2776-17.

2.3 Ordinärt kontaktförbud

Genom ett ordinärt kontaktförbud förbjuds förbudspersonen att besöka eller på annat sätt ta kontakt med eller att följa efter skyddspersonen.

Ett ordinärt kontaktförbud är inte geografiskt begränsat.

Ordinärt kontaktförbud ska meddelas för viss tid, högst ett år.

Förbudstidens längd bör bestämmas utifrån vad som krävs för att förebygga farliga och hotfulla situationer.

Förbudstidens längd bör inte vara längre än vad som krävs för att syftet med kontaktförbudet uppnås.

Ordinärt kontaktförbud kan meddelas om det finns risk för att förbudspersonen ska begå brott mot, förfölja, otillbörligt övervaka eller på annat sätt allvarligt trakassera skyddspersonen *eller* för att hindra att förbudspersonen ska påverka skyddspersonen i en rättsprocess.

Om förbudspersonen är dömd för brott mot skyddspersonen föreligger det under vissa förutsättningar en presumtion för kontaktförbud.

2.3.1 Allmänt om ordinärt kontaktförbud

Vid ett ordinärt kontaktförbud förbjuds förbudspersonen att besöka, på annat sätt kontakta eller förfölja skyddspersonen.⁹ Ett ordinärt kontaktförbud är inte begränsat till en viss geografisk plats. Förbudet är generellt och omfattar alla personliga kontakter samt kontakter som sker genom olika typer av meddelanden såsom t.ex. sms, mejl eller kontakt via sociala medier. Kontakt genom att förbudspersonen exempelvis gillar en bild eller inlägg på sociala medier kan omfattas av förbudet. Rent oavsiktliga sammanträffanden, som att förbudspersonen utan kännedom om att skyddspersonen befinner sig på en viss buss går på samma buss eller att förbudspersonen visar sig besöka samma restaurang som skyddspersonen, omfattas inte av förbudet. Dock gäller att förbudspersonen inte får utnyttja ett sådant tillfälle till att aktivt söka kontakt eller på annat sätt trakassera skyddspersonen.¹⁰

Förbudet omfattar även åtgärder som får anses utgöra ett sätt att påkalla uppmärksamhet och att skapa en indirekt kontakt. En förbudsperson som ett stort antal gånger passerade skyddspersonens hem och lyste med billyktor in i bostaden och mot skyddspersonen då hon befann sig utanför bostaden ansågs ha överträtt meddelat ordinärt förbud. Förbudspersonens agerande ansågs vara ett sätt att påkalla uppmärksamhet och skapa en indirekt kontakt.¹¹ Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att ett motsvarande agerande innan ett

⁹ 1 § 1 st. kontaktförbudslagen.

¹⁰ Prop. 1987/88:137 s. 15.

¹¹ "Den månadslånga övervakningen" NJA 2013 s. 1227.

beslut om kontaktförbud har meddelats kan bedömas som trakasserier och därmed kan läggas till grund för ett kontaktförbud.

Även att t.ex. följa efter skyddspersonen mellan bostad och arbete eller att i trakasserings syfte återkommande uppehålla sig utanför skyddspersonens bostad och göra gester eller söka ögonkontakt omfattas av förbudet.¹² Förbudet tar dessutom sikte på situationen när en annan person på förbudspersonens uppdrag framför eller hälsar något till skyddspersonen.¹³ Att enbart uppehålla sig i närheten av eller utanför exempelvis skyddspersonens bostad eller arbetsplats utan att aktivt söka kontakt faller normalt sett utanför det ordinarie kontaktförbudets räckvidd. I en sådan situation bör istället ett mer kvalificerat kontaktförbud övervägas.

Observera att det är en överträdelse av kontaktförbudet även om skyddspersonen initierat kontakten genom att t.ex. bjuda hem förbudspersonen. Överträdelsen kan dock vara att anse som ringa.

För mer vägledning avseende överträdelser av kontaktförbud, se RÄV 2024:5 Överträdelse av kontaktförbud, Även hindrande av elektronisk övervakning.

För vägledning avseende risk- och proportionalitetsbedömning, se [kapitel 7](#).

2.3.2 Förutsättningar för ordinärt kontaktförbud

Risk för brott, förföljelse, otillbörlig övervakning eller allvarliga trakasserier

Ett kontaktförbud får meddelas om det finns en risk för att förbudspersonen ska begå brott mot, förfölja, otillbörligt övervaka eller på annat sätt allvarligt trakassera skyddspersonen.¹⁴ Exempel på förföljelse är om någon vid upprepade tillfällen på ett mycket påträngande eller annars på ett besvärande sätt söker kontakt med skyddspersonen mot dennes vilja. Med otillbörlig övervakning avses handlande som syftar till att kontrollera eller kartlägga var skyddspersonen befinner sig eller vad hen gör. Trakasserier tar sikte på beteenden som kan vara lindrigare än förföljelse, till exempel upprepade mycket aggressiva uttalanden som inte är av den karaktären att de är straffbara eller ett beteende som allmänt sett är ägnat att skrämja den som utsätts för det.

Risk för påverkan

En ny grund för kontaktförbud, risk för påverkan, infördes den 1 juli 2025. Det innebär att kontaktförbud får meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att förbudspersonen kommer att utsätta skydds-

¹² Prop.1987/88:137 s. 40.

¹³ Prop. 2010/11:45 s. 37.

¹⁴ 1 § 2 st. 1 p. kontaktförbudslagen.

personen för påverkan i syfte att förhindra att hen lämnar uppgifter till en domstol eller en brottsbekämpande myndighet.¹⁵

Med brottsbekämpande myndigheter avses Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Skatteverket eller Kustbevakningen.¹⁶

Bestämmelsen infördes som ett led i regeringens arbete med att stärka vittnens och brottsoffers vilja att medverka i en rättsprocess och att skydda dem från otillbörlig påverkan i processen.¹⁷

För vägledning avseende risk- och proportionalitetsbedömning, se [kapitel 7](#).

2.3.3 Förbudstid

Ordinärt kontaktförbud får meddelas med en förbudstid på upp till ett år.¹⁸ Kontaktförbud är en tillfällig åtgärd. Förbudet bör inte ges längre tid än vad som krävs för att syftet ska uppnås och förbudstiden bör i det enskilda fallet bestämmas med hänsyn till samtliga omständigheter.

När förbudstidens längd beslutas bör särskilt beaktas allvaret i den brottslighet eller de trakasserier som förbudspersonen eventuellt har gjort sig skyldig till tidigare och riskerar att göra sig skyldig till i framtiden. Om den tidigare brottsligheten eller trakasserierna präglats av hänsynslöshet eller aggressivitet kvarstår många gånger risken för fortsatt liknande beteenden under en längre tidsperiod. Samma sak gäller om beteendet har pågått under en längre tid eller med en påtaglig intensitet. Graden av skada, fara eller olägenhet för skyddspersonen är alltså av betydelse.¹⁹

Om närmare hållpunkter saknas för att avgöra vilken tid som är lämplig finns det enligt propositionen ingenting som i och för sig hindrar att förbudstiden bestäms till ett år.²⁰

Det har inte angivits någon nedre gräns för förbudstiden, men om tiden sätts alltför kort finns risken att kontaktförbudet inte hinner få effekt. Vidare kan en alltför kort tid innebära att skyddspersonen inte hinner utvärdera effekten av beslutet innan hen eventuellt måste ansöka om en förlängning.

En kort giltighetstid på 3–4 månader kan dock ibland vara lämpligt att använda då risken för brott eller trakasserier kan förväntas avklinga relativt snabbt. Det kan även vara motiverat med en kort tidsperiod i avvaktan på

¹⁵ 1 § 2 st. 2 p. kontaktförbudslagen.

¹⁶ Prop. 2024/25:123 s. 109.

¹⁷ A.a. s. 31.

¹⁸ 4 § kontaktförbudslagen.

¹⁹ Prop. 2017/18:81 s. 50.

²⁰ Prop. 1987/88:137 s. 22.

ytterligare utredning i de fall då beslutet om kontaktförbud i allt väsentligt grundar sig på uppgifter i en pågående förundersökning.

I många fall kan det enligt *Utvecklingscentrums uppfattning* vara lämpligt med en förbudstid om sex månader, men det är omständigheterna i det enskilda fallet som avgör förbudstidens längd. När det gäller påverkansfallen kan det vara bra att tänka på att påverkan av förhörspersoner kan ske till dess att dom meddelats i hovrätten.

Enligt huvudregeln börjar ett kontaktförbud att gälla omedelbart vid beslutet. Det finns dock möjlighet att bestämma att förbudet ska börja gälla vid ett bestämt senare datum. Det kan vara motiverat när förbudspersonen är frihetsberövad men står inför en snar frigivning och åklagaren fattar beslut om utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud. Om förbudet ska gälla från en senare tidpunkt bör denna vara exakt angiven.

I de fall förbudstiden för ett ordinärt kontaktförbud har bestämts till ett år medger lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid att ett beslut avfattas så att förbudstiden anges t.ex. 2026-01-01 till och med 2027-01-01.

2.4 Kontaktförbud avseende gemensam bostad

Om parterna har gemensam bostad kan inte enbart ett ordinärt kontaktförbud meddelas.

Förbudstid får meddelas på högst två månader. Under förutsättning att det föreligger särskilda skäl får förbudet förlängas med högst två veckor i taget.

Syftet med ett kontaktförbud avseende gemensam bostad är, utöver vad som gäller för ordinärt kontaktförbud, att ge skyddspersonen möjlighet att ordna sin boendesituation.

Beslut ska fattas särskilt skyndsamt, inom en vecka.

Förbudspersonen har rätt till offentligt biträde.

Observera att om skyddspersonen eller förbudspersonen har skyddade personuppgifter kan ett kontaktförbud avseende gemensam bostad röja var hen befinner sig.

2.4.1 Allmänt om kontaktförbud avseende gemensam bostad

Bestämmelsen om kontaktförbud avseende gemensam bostad tar sin utgångspunkt i uppfattningen att det är den kränkande och inte den kränkta rörelsefrihet som ska inskränkas vid en konflikt mellan motstående intressen. Därigenom får den kränkta parten rådrum och möjlighet att överväga vilka åtgärder som bör vidtas för att möjliggöra en separation från förbudspersonen. Åtgärder som kan behöva vidtas är exempelvis att väcka talan om äktenskapskillnad, kvarsittanderätt och besöksförbud enligt äktenskapsbalken

eller sambolagen.²¹ I direktiv till polisen kan åklagaren särskilt skriva att skyddspersonen ska informeras om att kontaktförbud avseende gemensam bostad inte kan användas för att varaktigt avhysa förbudspersonen från bostaden.

Kontaktförbud avseende gemensam bostad är lagtekniskt konstruerat som en kvalificerad form av ordinärt kontaktförbud. Ett kontaktförbud avseende gemensam bostad innefattar alltså förbud mot de kontakter som omfattas av ett ordinärt kontaktförbud men även ett förbud att uppehålla sig i den gemensamma bostaden. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att bostaden, utöver själva huset eller lägenheten, även omfattar eventuell uteplats, tomt eller dylikt. Om förutsättningarna för kontaktförbud avseende gemensam bostad inte är uppfyllda kan inte ett ordinärt kontaktförbud meddelas istället, så länge parterna bor tillsammans.²²

Om skyddspersonen eller förbudspersonen har skyddade personuppgifter kan ett kontaktförbud avseende gemensam bostad röja var hen befinner sig, vilket måste beaktas vid risk- och proportionalitetsbedömningen.

2.4.2 Förutsättningar för kontaktförbud avseende gemensam bostad

Gemensam bostad: Utgångspunkten är parternas egen uppfattning om huruvida båda parter brukar boendet som bostad.

Riskbedömning: Det ska på grund av särskilda omständigheter finnas en risk för att förbudspersonen kommer att begå brott mot skyddspersonens liv, hälsa, frihet eller frid.

Personliga tillhörigheter: Skyddspersonen måste förbinda sig att medverka till att förbudspersonen i rimlig utsträckning får tillgång till sina personliga tillhörigheter.

Gemensam bostad

Vad räknas som gemensam bostad? Det avgörande är att förbudspersonen och skyddspersonen är boende tillsammans på adressen och att båda parter har rätt att vistas i bostaden. Bestämmelsen omfattar alla personer som varaktigt lever tillsammans, dvs. inte bara de som är gifta eller sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden. Även t.ex. syskon eller kamrater som bor tillsammans kan omfattas.²³ Se [avsnitt 2.4.5](#) om skyddspersonen är ett barn.

Alla slags bostäder omfattas av begreppet. Det saknar alltså betydelse om bostaden utgör fast egendom, bostadsrätt eller villavagn etc. En bostad kan vara gemensam oavsett vem som är ägare eller rättighetsinnehavare. Även det för-

²¹ Prop. 2002/03:70 s. 30 f.

²² A.a. s. 33.

²³ A.a. s. 71.

hållandet att ena parten är inneboende hos den andre kan medföra att det ska anses vara en gemensam bostad. Bedömningen påverkas inte heller av om bostaden ska ingå i en framtida bodelning eller inte.²⁴

Det är det faktiska boendet som är avgörande. Det viktigaste är vad parterna själva uppger om sitt boende och sina avsikter även om folkbokföring och vad som t.ex. framgår av ett hyreskontrakt kan ha betydelse.

Det är inte möjligt att meddela ett beslut om ordinärt kontaktförbud om parterna alltså kan anses ha gemensam bostad. Omständigheten att förbudspersonen eller skyddspersonen haft möjlighet att flytta från den gemensamma bostaden till ett tillfälligt boende innebär inte att ett ordinärt kontaktförbud istället kan meddelas.²⁵ Om exempelvis skyddsperson bor tillfälligt på ett skyddat boende, och inte tydligt under utredningen om kontaktförbud klargör sin avsikt att permanent flytta ifrån den gemensamma bostaden, kan enbart förutsättningarna för ett kontaktförbud avseende gemensam bostad prövas.

Risk för brott mot person

Kontaktförbud avseende gemensam bostad kan enbart meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns en risk för att förbudspersonen kommer att begå brott mot skyddspersonens liv, hälsa, frihet eller frid.²⁶ Det måste alltså vara fråga om risk för brott mot person, dvs. risken ska avse allvarigare gärningar än vad som kan vara tillräckligt vid övriga former av kontaktförbud. Risk för förföljelse, otillbörlig övervakning eller allvarliga trakasserier som inte utgör brott mot person är inte tillräckligt. Inte heller risk för påverkan kan läggas till grund för ett kontaktförbud avseende gemensam bostad.

Personliga tillhörigheter

En förutsättning för att meddela kontaktförbud i de här fallen är att skyddspersonen förbinder sig att medverka till att förbudspersonen i rimlig utsträckning får tillgång till sina personliga tillhörigheter.²⁷ Praktiskt innebär bestämmelsen att åklagaren vid sin prövning ska försäkra sig om att skyddspersonen är införstådd med och accepterar att hen måste medverka.²⁸ Vid upprättandet av en ansökan om kontaktförbud vid gemensam bostad ska polisen fråga om skyddspersonen samtycker till att medverka på sådant sätt som avses. Skulle information om personens inställning till en sådan medverkan saknas måste hen tillfrågas om detta innan beslut kan fattas. Om skyddspersonen inte vill medverka kan inte ett kontaktförbud utfärdas.

²⁴ Prop. 2002/03:70 s. 70.

²⁵ Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 9 augusti 2016, ÖÄ 3247-16.

²⁶ 1 b § kontaktförbudslagen.

²⁷ 1 b § 2 st. kontaktförbudslagen.

²⁸ Prop. 2002/03:70 s. 71.

Skyddspersonen är skyldig att medverka till att lämna ut egendom om det sker i former som med hänsyn till omständigheterna är godtagbara. Det rör sig alltså om att förbudspersonen vid i huvudsak ett tillfälle, genom en tredje persons försorg, ska få tillgång till sina personliga tillhörigheter som kläder, arbetsmaterial och post som inte hunnit eftersändas. Kravet på medverkan avser endast tillhörigheter som ostridigt tillhör förbudspersonen.²⁹ I samband med beslut om kontaktförbud avseende gemensam bostad underrättas socialnämnden för att bl.a. kunna bistå parterna med stöd i praktiska frågor som föranleds av beslutet. Se vidare [avsnitt 9.2.3](#) om underrättelser vid beslut.

Om det under ett löpande kontaktförbud framkommer att skyddspersonen inte medverkar i rimlig utsträckning kan det, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, medföra att kontaktförbudet hävs.³⁰

2.4.3 Förbudstid

Kontaktförbud avseende gemensam bostad får meddelas för högst två månader. Förlängning får endast ske om det finns särskilda skäl och då med högst två veckor i taget.

Särskilda skäl för förlängning av förbudstiden kan enligt förarbetena föreligga om skyddspersonen har inlett ett rättsligt förfarande vid domstol om exempelvis kvarsittanderätt (enligt reglerna i äktenskapsbalken eller sambolagen) men något interimistiskt eller slutligt beslut ännu inte har meddelats.³¹

2.4.4 Kontaktförbud avseende gemensam bostad i kombination med mer kvalificerade former av kontaktförbud

Ett kontaktförbud avseende gemensam bostad innebär förbud att uppehålla sig i den gemensamma bostaden. Utanför förbudet faller således de situationer då förbudspersonen uppehåller sig i närheten av eller i anslutning till bostaden utan att ta direkt eller indirekt kontakt med skyddspersonen. Sådant beteende kan istället förbjudas genom ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud. Det kan således finnas skäl att kombinera beslutet om kontaktförbud avseende gemensam bostad med ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud.³² Har ett kontaktförbud avseende gemensam bostad överträtts eller omständigheterna är sådana att ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud ska meddelas initialt, finns det inga hinder mot att kombinera besluten. Det kan finnas skäl att freda skyddspersonen från oönskade besök

²⁹ Prop. 2002/03:70 s. 37.

³⁰ A.a. s. 71.

³¹ Prop. 2010/11:45 s. 41.

³² 1 a, 2 och 2 a §§ kontaktförbudslagen.

och kontakter inte bara i eller kring den gemensamma bostaden utan även på exempelvis vederbörandes arbetsplats.³³

Rent praktisk förekommer kombinationsbeslut ytterst sällan men det är viktigt att känna till att möjligheten finns. Om ovanstående typ av kombinationsbeslut blir aktuellt bör förbudstiden för beslutet vara den som gäller för kontaktförbud avseende gemensam bostad.³⁴

2.4.5 Kontaktförbud avseende gemensam bostad om skyddspersonen är ett barn?

Hur man ska behandla den situationen att skyddspersonen är ett barn under 18 år som har ett gemensamt boende med förbudspersonen framgår varken av lagstiftning, förarbeten eller praxis. I förarbetena lyfts enbart exempel med vuxna skyddspersoner. Syftet med kontaktförbud avseende gemensam bostad, utöver att ge det skydd som ett ordinärt kontaktförbud ger, är att skyddspersonen ska få rådrom och möjlighet att överväga vilka åtgärder som bör vidtas för att möjliggöra en separation från förbudspersonen. En förutsättning för att meddela kontaktförbud avseende gemensam bostad är också att skyddspersonen förbinder sig att medverka till att förbudspersonen i rimlig utsträckning får tillgång till sina personliga tillhörigheter (se [avsnitt 2.4.2](#)).

Mot bakgrund av ovanstående och i avsaknad av annan vägledning kan det, enligt *Utvecklingscentrums uppfattning*, ifrågasättas om reglerna är möjliga att tillämpa då skyddspersonen är ett barn under 18 år som har gemensam bostad med en förälder som också är förbudsperson. För det fall att t.ex. en sjuuttonåring är sambo eller delar lägenhet med en jämnårig vän, torde dock reglerna kunna tillämpas.

Vad gäller frågan om huruvida bostaden är gemensam, är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att det inte är ett hinder för att utfärda ett ordinärt kontaktförbud om barnet *delvis* har gemensam bostad med förbudspersonen, t.ex. vid växelvis boende. Barnet har då möjlighet att vistas i sitt andra boende. Även då barnet placerats genom socialtjänstens försorg eller av annat skäl inte längre bor med sina föräldrar, och det inte går att säga om det nya boendet är permanent eller inte, kan ett ordinärt kontaktförbud till skydd mot en av eller båda föräldrarna utfärdas.

För det fall att den ena föräldern ansöker om kontaktförbud avseende gemensam bostad för sig själv och barnet, så är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att ett kontaktförbud avseende gemensam bostad kan utfärdas för föräldern och ett ordinärt kontaktförbud för barnet. Om ett sådant beslut

³³ Prop. 2002/03:70 s. 70.

³⁴ A.a. s. 73.

blir aktuellt bör förbudstiden för beslutet vara den som gäller för kontaktförbudet avseende gemensam bostad.

2.4.6 Medtagande till förhör

- Om förbudspersonen har medtagits till förhör ska åklagaren omedelbart underrättas för att kunna pröva frågan om offentligt biträde.
- Förhöret ska avslutas inom sex timmar.
- Beslut ska meddelas i samband med att förhöret avslutas om det inte finns synnerligt hinder.

Om det kan antas att kontaktförbud avseende gemensam bostad kommer att meddelas är förbudspersonen skyldig att på tillsägelse av polis följa med till ett förhör som hålls omedelbart därefter, om förhör på platsen inte kan äga rum eller det annars är av vikt för utredningen att förbudspersonen följer med till förhör.³⁵

Skyldigheten att medfölja till förhör förutsätter att det kan antas att kontaktförbud avseende gemensam bostad kommer att meddelas. Någon misstanke om brott behöver alltså inte föreligga. "Kan antas" är ett relativt lågt krav. Omständigheterna måste dock vara så kvalificerade att polisen i det enskilda fallet på goda grunder har anledning att förvänta sig att beslut om kontaktförbud avseende gemensam bostad kommer att meddelas.³⁶

Innan förbudspersonen medtas till förhör ska denne ges möjlighet att frivilligt följa med.³⁷ Om förbudspersonen medtas till förhör ska förhöret avslutas inom sex timmar beräknat från det att förbudspersonen medtogs.³⁸ Tidsfristen gäller både i de fall då förbudspersonen frivilligt efter tillsägelse följt med och i de situationer polisen behövt använda tvång.

Om polisen tagit med sig en person till förhör ska åklagaren omedelbart underrättas om detta för prövning av frågan om offentligt biträde. Detta gäller även under jourtid.

Om personen medtas till förhör ska beslut meddelas i samband med att förhöret avslutas om det inte finns något synnerligt hinder emot det.³⁹ Skälet för en sådan ordning är att det annars skulle kunna uppstå ett säkerhetsmässigt tidsglapp mellan förhörets avslutande och det att förbud meddelas, under vilket det inte skulle vara möjligt att förhindra

³⁵ 6 § kontaktförbudslagen.

³⁶ Prop. 2002/03:70 s. 73.

³⁷ Justitieombudsmannens (JO) beslut 1969 s. 89 samt Justitiekanslerns (JK) beslut 1993 s. 91.

³⁸ 6 § 2 st. kontaktförbudslagen.

³⁹ 6 a § kontaktförbudslagen.

förbudspersonen från att återvända till bostaden. Dessutom underlättar en sådan ordning delgivning av beslutet.⁴⁰

Synnerligt hinder kan t.ex. bestå i att det varit omöjligt för åklagaren att få tag på underlag som är av avgörande betydelse i ärendet. Att frågan aktualiseras på en nattjour är däremot generellt sett inte synnerligt hinder. Om det inte är möjligt att meddela beslut i samband med förhör eller om ansökan avslås bör skyddspersonen omgående underrättas om detta.⁴¹ Underrättelsen kan ske genom att åklagaren uppdrar åt polisen att meddela skyddspersonen.

2.4.7 Offentligt biträde

När en fråga om kontaktförbud avseende gemensam bostad aktualiseras ska förbudspersonen informeras om sin rätt till offentligt biträde.⁴²

Se [avsnitt 6.3.2](#) angående förordnande av offentligt biträde.

2.4.8 Särskilt skyndsam handläggning

Beslut i dessa ärenden ska meddelas med särskild skyndsamhet.⁴³ Ett beslut ska meddelas inom en vecka från det att ansökan kommit in till eller av annan anledning tagits upp vid en åklagarkammare, om inte särskilda skäl föreligger med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra omständigheter.⁴⁴

Behov av sådana kontaktförbud uppkommer ofta i akuta situationer där det finns en klar och konkret risk för brott mot skyddspersonens liv, hälsa, frihet eller frid. För att ett kontaktförbud avseende gemensam bostad ska kunna förhindra brott och att skyddspersonen behöver lämna hemmet för att skydda sig, är det av största vikt att handläggningen sker skyndsamt.

2.4.9 Avlägsna förbudspersonen från den gemensamma bostaden

När ett kontaktförbud avseende gemensam bostad har meddelats har polisen rätt att avlägsna förbudspersonen från den gemensamma bostaden.⁴⁵ Åtgärden kan endast användas vid ett tillfälle. Om förbudspersonen vid en senare tidpunkt återigen återvänder till bostaden innebär detta en överträdelse av kontaktförbudet. I sådana fall aktualiseras vanliga regler om polisiära ingripanden vid brott.⁴⁶

⁴⁰ Prop. 2002/03:70 s. 42.

⁴¹ Prop. 2002/03:70 s. 74.

⁴² 7 a § förordningen (1988:691) om kontaktförbud (kontaktförbudsförordningen).

⁴³ 6 a § kontaktförbudslagen.

⁴⁴ Åklagarmyndighetens föreskrifter om kontaktförbud (ÅFS 2011:6).

⁴⁵ 13 a § kontaktförbudslagen.

⁴⁶ Prop. 2002/03:70 s. 75 f.

2.4.10 Särskild information om stöd från myndigheter och organisationer

I samband med att ett beslut om kontaktförbud avseende gemensam bostad meddelas ska förbudspersonen och skyddspersonen informeras om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd.⁴⁷ Det rör sig t.ex. om socialtjänsten i den kommun där personerna bor, Brottsoffermyndigheten, kvinno- eller mansjourer och brottsofferjouren. Uppgiften att lämna informationen kan delegeras till polisen.

På Brottsoffermyndighetens hemsida finns länkar med kontaktuppgifter till myndigheter och organisationer på nationell nivå och i respektive län. I Brottsoffermyndighetens publikation *Till dig som utsatts för brott* finns också en sammanställning av kontaktuppgifter till myndigheter och organisationer på nationell nivå.

⁴⁷ 4 b § kontaktförbudsförordningen.

2.5 Utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud – geografiskt avgränsade förbud

Utvidgat kontaktförbud

- Utvidgat kontaktförbud får meddelas om det kan antas att ett ordinärt kontaktförbud inte är tillräckligt.
- Utvidgat kontaktförbud omfattar förbud att uppehålla sig *inom ett eller flera områden kring* skyddspersonens bostad, arbetsplats eller annat ställe där skyddspersonen brukar vistas.
- Utvidgat kontaktförbud *får*, redan som en förstahandsåtgärd, förenas med villkor om elektronisk övervakning. Utvidgat kontaktförbud *ska* som huvudregel förenas med villkor om elektronisk övervakning vid överträdelse, om det inte finns särskilda skäl emot det.

Särskilt utvidgat kontaktförbud

- Särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas om förbudspersonen överträtt ett utvidgat kontaktförbud.
- Särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas utan att ett utvidgat kontaktförbud överträtts om det på grund av *särskilda omständigheter* finns en *påtaglig risk för* att den som förbudet avses gälla mot kommer att *begå brott* som innebär *ett allvarligt angrepp* på den andra personens *liv eller hälsa eller trygghet till person*.
- Ett särskilt utvidgat kontaktförbud omfattar förbud att *visats inom ett eller flera områden i anslutning till* sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas.
- Särskilt utvidgat kontaktförbud *ska* som huvudregel förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl emot det.

2.5.1 Förutsättningar för utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud

Utvidgat kontaktförbud

Ett utvidgat förbud får meddelas om det *kan antas* att ett ordinärt kontaktförbud inte är tillräckligt.⁴⁸ "Kan antas" är ett relativt lågt krav.

Utgångspunkten är att åklagaren först utfärdar ett ordinärt kontaktförbud och avvaktar erfarenheterna av det innan ett utvidgat förbud utfärdas. Om förbudspersonen trots ett ordinärt förbud vid ett eller flera tillfällen tar kontakt med skyddspersonen, förföljer eller trakasserar hen genom att t.ex. återkommande stå utanför bostaden, får åklagaren ett underlag som kan medföra

⁴⁸ 2 § kontaktförbudslagen.

att det kan antas att det tidigare ordinära kontaktförbudet inte är tillräckligt.⁴⁹ Utvidgat kontaktförbud tar bl.a. sikte just på situationen att förbudspersonen ständigt dyker upp i skyddspersonens närhet men utan att ta någon direkt kontakt.⁵⁰ Det krävs inte att förbudspersonen har dömts för överträdelse av ett ordinärt kontaktförbud för att det kan antas vara befogat med ett utvidgat kontaktförbud.

Om det finns konkreta omständigheter som gör att åklagaren redan från början gör bedömningen att ett ordinärt förbud inte är tillräckligt kan ett utvidgat förbud utfärdas direkt.⁵¹ En konkret omständighet kan vara att förbudspersonen förföljer skyddspersonen och upprepat söker upp hen i bostaden eller på arbetsplatsen. Ett annat exempel kan vara att förbudspersonen övervakar skyddspersonen genom att befinna sig utanför men inom synhåll från skyddspersonens bostad eller arbetsplats.

Särskilt utvidgat kontaktförbud efter att förbud har överträtts

Ett särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas om ett utvidgat kontaktförbud har överträtts.⁵² Det krävs inte att en lagföring har skett men bevisläget bör i vart fall vara sådant att det i princip föreligger tillräckliga skäl för åtal.⁵³

Riskbedömningen vid särskilt utvidgat kontaktförbud tar, av naturliga skäl, främst sikte på risken för fysiska överträdelser. Det uppställs dock inget krav på att överträdelsen ska vara fysisk utan även icke-fysiska överträdelser av ett utvidgat kontaktförbud kan ligga till grund för ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud. Det krävs då att de icke-fysiska överträdelserna till sin omfattning och karaktär framstår som lika allvarliga som en fysisk överträdelse. Hot om fysiskt angrepp i ett telefonsamtal eller per sms kan t.ex. i vissa fall ligga till grund för ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud. Form, innehåll och omfattning av överträdelsen får betydelse för proportionalitetsbedömningen.⁵⁴

Lindrigare överträdelser av ett utvidgat kontaktförbud bör normalt inte leda till beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud. Detta skulle i så fall få effekter för förbudspersonen som inte står i proportion till vad som skulle uppnås med förbudet eftersom särskilt utvidgat kontaktförbud som utgångspunkt ska förenas med villkor om elektronisk övervakning. Att förbudspersonen gjort sig skyldig till fysiska överträdelser, som att följa efter eller på annat sätt uppehålla sig vid platser i omedelbar närhet av skyddspersonen, innebär ofta att ett särskilt utvidgat kontaktförbud framstår som en proportionerlig åtgärd.

⁴⁹ Prop. 2017/18:81 s. 11.

⁵⁰ Prop. 1987/88:137 s. 42.

⁵¹ Ibid.

⁵² 2 a § kontaktförbudslagen.

⁵³ Prop. 2017/18:81 s. 17.

⁵⁴ Prop. 2010/11:45 s. 50 och Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 13 april 2017, ÖÄ 2265-17.

Särskilt utvidgat kontaktförbud som en förstahandsåtgärd

Särskilt utvidgat kontaktförbud kan utfärdas som en förstahandsåtgärd om det på grund av särskilda omständigheter finns en påtaglig risk för att den som förbudet avses gälla mot kommer att begå brott som innebär ett allvarligt angrepp på den andra personens liv eller hälsa eller trygghet till person.⁵⁵ Bestämmelsen ska tillämpas restriktivt.⁵⁶

Med brott som innebär ett allvarligt angrepp på den andra personens liv eller hälsa eller trygghet till person avses t.ex. allvarligare fall av misshandel eller olaga hot. Att risken ska vara påtaglig innebär en viss sannolikhet för att risken ska förverkligas utifrån de faktiska omständigheter som föreligger vid beslutstillfället.⁵⁷

I propositionen nämns följande exempel på när hotbilden är så allvarlig att det redan i ett tidigt skede står klart att mindre ingripande åtgärder än ett särskilt utvidgat kontaktförbud inte är tillräckliga för att den utsatta personens behov av skydd ska kunna tillgodoses.

- En person har dömts för upprepad allvarlig brottslighet mot en närstående och det bedöms vid frigivningen finnas en hög risk för fortsatt brottslighet mot samma person.
- Förbudspersonen har gjort sig skyldig till upprepade överträdelser av ett ordinärt kontaktförbud samtidigt som risken för allvarlig brottslighet mot skyddspersonen bedöms som särskilt hög.
- Under en förundersökning finns tillräckliga skäl för åtal på grund av ett mycket allvarligt våldsbrott mot en närstående, samtidigt som det saknas förutsättningar för att häkta den misstänkte, t.ex. på grund av att denne är under 18 år.⁵⁸

2.5.2 Förbudsområde

Allmänt om förbudsområde

Utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud är geografiskt avgränsade kontaktförbud, dvs. de innebär förbud att vistas på vissa angivna platser. Förbudsområdena får inte i något fall utsträckas längre än vad som är nödvändigt.⁵⁹

I och med lagändringen den 1 juli 2025 utökades det möjliga förbudsområdet för såväl utvidgade som särskilt utvidgade kontaktförbud.⁶⁰

⁵⁵ 2 och 2 a §§ kontaktförbudslagen.

⁵⁶ Prop. 2024/25:123 s. 55.

⁵⁷ A.a. s. 115.

⁵⁸ A.a. s. 52.

⁵⁹ 3 § kontaktförbudslagen.

⁶⁰ Prop. 2024/25:123 s. 59.

Utgångspunkten bör vara att det är den som trakasserar eller på annat sätt utgör ett hot mot en annan person som ska få tåla inskränkningar i sin rörelsefrihet och inte den som trakasseras.⁶¹

Av beslutet ska det tydligt framgå vilket förbudsområde som förbudspersonen inte får befinna sig i. Området måste beskrivas på ett sådant sätt att det redan av beslutet kan utläsas hur området är avgränsat kring de platser där skyddet är avsett att gälla, dvs. kring bostad, arbetsplats eller annan plats där skyddspersonen regelbundet vistas. Det är inte tillräckligt att i beslutet enbart skriva bostadsadressen eller hänvisa till en karta.

Till beslutet ska en karta där förbudsområdet är markerat bifogas. *Utvecklingscentrum rekommenderar* att även kartan delges förbudspersonen i syfte att minska risken för senare invändningar att förbudspersonen har missuppfattat förbudsområdets omfattning. Lämpligen sker sådan delgivning genom att även kartan undertecknas av förbudspersonen vid delgivningen.

Av polisens riktlinjer framgår att vid delgivning av ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud ska den polisanställda särskilt ge förbudspersonen en kartbild över förbudsområdet och förbudspersonen ska signera kartbilden.⁶² Det är mycket viktigt att kartan hanteras i Cåbra så att den inte gallras. Se lathund på ämnessidan på Rånet om hur den ska sparas.

Storleken på förbudsområdet blir i praktiken i viss utsträckning beroende av var skyddspersonen har sin bostad, arbetsplats eller liknande samt förbudspersonens eventuella behov av att vistas i området. Att förbudsområdet inte får vara större än vad som är nödvändigt följer av proportionalitetsbestämmelsen i 3 §. Om det finns beaktansvärda skäl för förbudspersonen att vistas i delar av förbudsområdet finns det möjlighet att meddela undantag, exempelvis för att förbudspersonen ska kunna gå gatan fram till sitt jobb. Se [avsnitt 7.2.5](#) angående proportionalitetsbedömningen.

Om skyddspersonen har skyddade personuppgifter kan ett geografiskt avgränsat kontaktförbud riskera att röja var skyddspersonen befinner sig. Det innebär att omständigheten att personen har skyddade personuppgifter måste beaktas vid bestämmandet av områdets storlek och att området exempelvis kan bli en hel kommun. Vid en tillräckligt allvarlig hotbild är det enligt *Utvecklingscentrums uppfattning* ibland inte lämpligt att meddela ett geografiskt begränsat kontaktförbud alls.

⁶¹ Prop. 2024/25:123 s. 60.

⁶² PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

Utvidgat kontaktförbud

Förbudsområdet vid utvidgat kontaktförbud är *inom ett eller flera områden kring* bostad, arbetsplats eller annan plats där skyddspersonen brukar vistas.⁶³ Om skyddspersonen har sin arbetsplats förlagd till flera olika platser kan förbudet avse antingen huvudarbetsplatsen eller flera olika platser där skyddspersonen normalt har sin tjänstgöring. Med annan plats där skyddspersonen brukar vistas avses bl.a. sommarbostad eller annans bostad där skyddspersonen mer eller mindre stadigvarande vistas, t.ex. föräldrars eller partners bostad.⁶⁴ Tidigare angavs att förbudsområdet utgick från att förbudspersonen inte fick vistas *i närheten av* utpekade platser, vilket omfattade en viss fastighet men även undantagsvis ett något större område, t.ex. ett kvarter.⁶⁵ Lagändringen den 1 juli 2025 innebär att förbudsområdet får omfatta ett större område än tidigare.⁶⁶

Förbudsområdet kan numera exempelvis omfatta en eller flera fastigheter, ett eller flera kvarter eller i vissa fall t.ex. en stadsdel. Den närmare avgränsningen ska göras utifrån skyddspersonens behov av skydd i det enskilda fallet. Syftet med kontaktförbudet är att skyddspersonen ska få ett reellt skydd. Det innebär att det vid bedömningen t.ex. kan beaktas att skyddspersonen inte ska behöva se den andra personen från sin bostad eller att skyddspersonen ska kunna lämna sin bostad utan att riskera att stöta ihop med den andra personen. Vidare kan det beaktas att skyddspersonen ska ges möjlighet att på egen hand sätta sig i säkerhet vid en överträdelse av kontaktförbudet. Även andra omständigheter kan ha betydelse.⁶⁷ Förbudsområdet måste dock alltid vara proportionerligt. Se [avsnitt 7.2.5](#) angående proportionalitetsbedömning.

En följd av att förbudsområdet måste preciseras är att beslutet måste justeras om skyddspersonen byter bostad eller arbete.

Särskilt utvidgat kontaktförbud

Det särskilt utvidgade förbudet får omfatta ett större område än vid utvidgade kontaktförbud och får omfatta *ett eller flera områden i anslutning* till sådana platser där skyddspersonen har sin bostad, arbetsplats eller annars brukar vistas.⁶⁸ Området bör alltså för att kunna omfattas av förbudet vara i anslutning till sådana platser som inkluderats i det utvidgade kontaktförbudet. Det finns i och för sig ingenting som hindrar att förbudsområdet vid ett särskilt utvidgat kontaktförbud utvidgas till att avse t.ex. en arbetsplats som inte tidigare ingick.

⁶³ Prop. 2024/25:123 s. 63.

⁶⁴ Prop. 1987/88:137 s. 42.

⁶⁵ A.a. s. 16.

⁶⁶ Prop. 2024/25:123 s. 114.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ 2 a § kontaktförbudslagen.

Någon gräns för hur stort förbudsområdet får vara anges inte i bestämmelsen. Förbudsområdet ska vara *i anslutning* till sådana platser där skyddspersonen brukar vistas. När bestämmelsen om särskilt utvidgat kontaktförbud infördes angavs i förarbetena att det normalt borde vara tillräckligt att beslutet gäller för visst kvarter eller viss stadsdel. Ett särskilt utvidgat kontaktförbud innebär ett förbud att uppehålla sig inom ett större område än vad som följer av bestämmelserna om utvidgat kontaktförbud varför förbudsområdet i och med lagändringen den 1 juli 2025 utvidgats även gällande särskilt utvidgade kontaktförbud.⁶⁹

När områdets storlek bestäms ska skyddspersonens behov av skydd särskilt beaktas.⁷⁰ Det innebär enligt förarbetena att förbudsområdets storlek ska ge ett reellt skydd för skyddspersonen. Genom att utgå från skyddsbehovet vid bedömningen av områdets storlek finns det enligt förarbetena utrymme för att i större utsträckning ta hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.⁷¹

För att särskilt utvidgade kontaktförbud ska kunna utgöra en verkningsfull skyddsåtgärd krävs att ett sådant förbud, åtminstone i vissa fall, omfattar tillräckligt stora områden för att polisen ska hinna rycka ut och förhindra en förbudsperson som träder in i området att nå fram till skyddspersonen.⁷² Polisens utryckningstider kan dock leda till orimligt stora förbudsområden och det kan då istället vara skyddspersonens möjlighet att på egen hand sätta sig i säkerhet som får betydelse för förbudsområdets storlek.

Ett särskilt utvidgat kontaktförbud kan omfatta exempelvis en eller flera stadsdelar, större delen av en kommun, en hel kommun eller ett ännu större område.⁷³ En proportionalitetsbedömning ska göras vid fastställande av förbudsområdets omfattning.⁷⁴ Vid proportionalitetsbedömningen bör särskilt beaktas förbudspersonens behov av att befinna sig i området. Se [avsnitt 7.2.5](#).

Det är inte tillräckligt att i beslutet enbart skriva namnet på en stadsdel eller kommun. Liksom vid de utvidgade kontaktförbuden ska förbudsområdet tydligt specificeras genom exempelvis angivande av de gator som avgränsar förbudsområdet.

⁶⁹ Prop. 2024/25:123 s. 59.

⁷⁰ 2 a § kontaktförbudslagen.

⁷¹ Prop. 2024/25:123 s. 62.

⁷² A.a. s. 58.

⁷³ A.a. s. 116.

⁷⁴ 3 § kontaktförbudslagen.

2.5.3 Villkor om elektronisk övervakning

Allmänt om elektronisk övervakning

Med elektronisk övervakning avses den övervakning som sker av förbudspersonen med hjälp av en elektronisk utrustning. En elektronisk mottagare, fotboja, fästs runt förbudspersonens ena ben och får inte tas av. Om förbudspersonen går in i förbudsområdet går ett larm till polisen. Övervakningsutrustningen förvaras nationellt och beställs vid behov av polisen på den ort där förbudet helt eller huvudsakligen ska gälla. Polisen på denna ort ansvarar för verkställigheten av den elektroniska övervakningen. I verkställigheten ingår flera åtgärder, som t.ex. att montera och installera den elektroniska utrustningen, att övervaka och hantera larm samt att avsluta övervakningen.⁷⁵

Det ska framgå av beslutet om kontaktförbud när den elektroniska övervakningen ska inledas, genom att utrustningen monteras, varför det är av vikt att åklagaren har en dialog med polisen inför beslut.⁷⁶ Enligt uppgift från polisen ska montering kunna ske inom en till två veckor från ansökan om kontaktförbud. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att montering ska ske så snart som möjligt efter beslut.

Förbudspersonens skyldigheter att medverka till att övervakningen kan inledas och fortgå inträder när beslutet har meddelats.⁷⁷ För att lagföring av hindrande eller försvårande av elektronisk övervakning ska kunna ske måste förbudspersonen vara delgiven beslutet om kontaktförbud. Av beslutet framgår förbudspersonens förpliktelser, exempelvis att inställa sig för så kallad "påbojning". Förbudspersonen ska i samband med beslutet särskilt underättas om vad nämnda skyldighet mer specifikt innebär.⁷⁸

I praktiken ska förbudspersonen, utöver det som framgår i själva beslutet, få en informationsblankett om vad den elektroniska övervakningen innebär med fokus på förbudspersonens skyldigheter samt vem som är hens kontaktperson under övervakningstiden. Polismyndigheten överlämnar normalt informationsblanketten till förbudspersonen i samband med att den elektroniska mottagaren ska monteras.

Det finns ingen möjlighet för polisen att använda tvångsmedel för att sätta på fotbojan på förbudspersonen. Om personen vägrar montering av utrustningen eller vägrar medverka till att vristen mäts, innebär det att förbudspersonen gör sig skyldig till hindrande av elektronisk övervakning. För vidare vägledning angående brottet hindrande eller försvårande av elektro-

⁷⁵ Se faktablad på ämnessidan på Rånet.

⁷⁶ 12 a § kontaktförbudslagen.

⁷⁷ 2 b § kontaktförbudslagen.

⁷⁸ 2 § kontaktförbudsförordningen.

nisk övervakning, se RÄV 2024:5 Överträdelse av kontaktförbud, Även hindrande av elektronisk övervakning.

Angående beslut om elektronisk övervakning, se [avsnitt 9.1](#).

Utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning

Ett beslut om utvidgat kontaktförbud får redan som en förstahandsåtgärd förenas med villkor om elektronisk övervakning, vilket innebär att förbudspersonen inte behöver ha överträtt ett tidigare meddelat kontaktförbud.⁷⁹

Vilka förutsättningar som ska föreligga för att ett utvidgat kontaktförbud som förstahandsåtgärd ska få förenas med villkor om elektronisk övervakning framgår inte av förarbetena. Utgångspunkten är dock att de generella omständigheter som beaktas vid bedömningen av om ett kontaktförbud ska beviljas eller inte kan vara relevanta även vid bedömningen av behovet av elektronisk övervakning. Att parterna bor eller arbetar i samma stad eller nära varandra kan medföra att det oftare finns skäl att överväga elektronisk övervakning jämfört med situationen att parterna bor och arbetar längre ifrån varandra. Även omständigheten att förbudspersonen uttalat sig inte ha för avsikt att följa beslutet kan läggas till grund för beslut om elektronisk övervakning.⁸⁰

Att utvidgat kontaktförbud får förenas med elektronisk övervakning utan föregående överträdelse innebär inte att det ska anses föreligga en presumtion för elektronisk övervakning. Däremot innebär redan den omständigheten att det anses föreligga skäl för ett utvidgat kontaktförbud att skyddsbehovet har bedömts vara stort, vilket i sin tur ofta kan innebära att det finns skäl för att förbudet bör kombineras med elektronisk övervakning.⁸¹

Om förbudspersonen överträtt ett kontaktförbud *ska* det utvidgade kontaktförbudet förenas med elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl emot det (se nedan).⁸² Det spelar ingen roll vilket slags kontaktförbud som överträts. Överträdelsen kan vara antingen fysisk eller icke-fysisk. Även ringa överträdelser kan vara tillräckliga för att besluta om elektronisk övervakning. En överträdelse av ett tidigare meddelat kontaktförbud innebär inte att det måste finnas en dom. Det räcker med att bevisningen avseende överträdelsen är så stark att det finns tillräckliga skäl för åtal.⁸³

⁷⁹ 2 § kontaktförbudslagen.

⁸⁰ Prop. 2020/21: 217 s. 24 f.

⁸¹ Ibid.

⁸² 2 § 2 st. kontaktförbudslagen.

⁸³ Prop. 2017/18:81 s. 20 f.

Särskilt utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning

Ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud *ska* förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl emot det (se nedan).⁸⁴ Undantagsregeln ska tillämpas restriktivt.⁸⁵

Särskilda skäl mot villkor om elektronisk övervakning

Den elektroniska utrustningen kräver att förbudspersonen själv medverkar till att övervakningen kommer till stånd och kan fortgå. I vissa enstaka fall kan det finnas omständigheter av personlig eller praktisk natur som omöjliggör en sådan medverkan, vilket kan utgöra särskilda skäl mot villkor om elektronisk övervakning. I förarbetena anges som exempel på särskilda skäl hemlöshet om den medför att förbudspersonen saknar eller har begränsad tillgång till elektricitet, vilket krävs för att ladda utrustningen. Ett annat exempel är sjukdom som medför att förbudspersonen inte klarar av att medverka till övervakningen.⁸⁶

Att förbudspersonen anför att hens resor i vardagen skulle försvåras av den elektroniska övervakningen utgör i allmänhet inte särskilda skäl. Inte heller en inplanerad operation bör anses utgöra särskilda skäl. I den senare situationen får åklagaren ta ställning till om kontaktförbudet inför operationen ska omprövas eller om fotbojan tillfälligt ska tas av. Se [avsnitt 10.1.5](#) för ytterligare vägledning om omprövning av villkor om elektronisk övervakning.

Om det av utredningen framgår att det föreligger särskilda skäl kan ett beslut om utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud meddelas utan villkor om elektronisk övervakning.

2.5.4 Offentligt biträde

Förbudspersonen har rätt till offentligt biträde när ansökan rör ett utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning eller särskilt utvidgat kontaktförbud med eller utan villkor om elektronisk övervakning.⁸⁷

Se [avsnitt 6.3.2](#) angående förordnande av offentligt biträde.

2.5.5 Förbudstid

Utvidgat kontaktförbud och särskilt utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning får meddelas för högst ett år. Förlängning får skemed högst tre månader i taget.⁸⁸

⁸⁴ 2 a § 3 st. kontaktförbudslagen.

⁸⁵ Prop. 2010/11:45 s. 51.

⁸⁶ Prop. 2010/11:45 s. 51.

⁸⁷ 7 a § kontaktförbudslagen.

⁸⁸ 4 § 1 st. och 3 st. kontaktförbudslagen.

Ett utvidgat eller ett särskilt utvidgat kontaktförbud utan villkor om elektronisk övervakning får meddelas för högst ett år och förlängas med högst ett år i taget.⁸⁹

⁸⁹ 4 § 1 st. och 3 st. kontaktförbudslagen.

3 Barnet som skyddsperson

Med barn avses i vägledningen, i enlighet med artikel 1 barnkonventionen, personer under 18 år om inget annat anges.

Barnkonventionens artiklar 3 och 12 ska beaktas vid handläggning och beslut. Hur principerna om barnets bästa samt barnets rätt att komma till tals och få information har beaktats ska dokumenteras i ärendet.

I vissa fall kan en särskild företrädare förordnas i ett kontaktförbudsärende om skyddspersonen är under 18 år.

Förhör med barnet ska som huvudregel hållas, beroende på ålder och mognad.

Barn har samma rätt till skydd av ett kontaktförbud som vuxna. I allmänhet är barn mer skyddslösa då de ofta är utlämnade till närstående vuxna för att få sina behov tillgodosedda. Ett barn, särskilt ett yngre barn, har inte heller samma möjligheter att själv skydda sig mot exempelvis trakasserier i form av ständiga kontakter via telefon eller sociala medier. Barn har också beroende på ålder svårare att vidta åtgärder för att skydda sig själva eller påkalla hjälp från andra vuxna eller myndigheter.

Uttalandet i propositionen om att det är förbudspersonen som ska anpassa sig och inte skyddspersonen gäller även när skyddspersonen är ett barn.

Barnkonventionen är svensk lag sedan 1 januari 2020 och dess bestämmelser ska tillämpas på alla förfaranden som rör barn, dvs. även vid handläggningen av kontaktförbud.

Vid en tillsyn genomförd av Utvecklingscentrum avseende handläggningen av kontaktförbud till skydd för barn under 15 år kunde konstateras att kontaktförbud inte meddelades för barn i samma utsträckning som för vuxna trots att omständigheterna bakom ansökan varit likartade. Genomlysningen indikerade att likartade omständigheter viktades olika beroende på om skyddspersonen var ett barn under 15 år eller en vuxen. Utfallet av riskbedömningen som gällde barn som skyddsperson ledde till ett avslagsbeslut medan den vuxne skyddspersonen i motsvarande situation beviljades ett kontaktförbud.⁹⁰

Handläggningen av ansökningar där skyddspersonen är ett barn kan skilja sig från handläggningen av ansökningar där skyddspersonen är vuxen. Vidare kan trakasserier av barn se ut på andra sätt än trakasserier av vuxna. Dessutom kan andra utredningsåtgärder behövas för att utröna vad barnet har för

⁹⁰ Tillsynsrapport 2025:1 Utvecklingscentrum s. 4.

uppfattning om förbudspersonen och inställning till ansökan, särskilt då barnet är så litet att det inte kan höras i barnförhör. Detta kapitel innehåller en sammanfattning av vad åklagaren kan behöva tänka på. Ytterligare vägledning finns att hitta i de olika avsnitt som det hänvisas till.

Ansökan

Vem som helst kan ansöka om kontaktförbud för sig själv eller annan. Om skyddspersonen är underårig är det vanligaste att ansökan görs för barnets räkning av en eller båda vårdnadshavarna eller av annan, exempelvis barnets förordnade särskilda företrädare. Inget hindrar att barnet själv ansöker om kontaktförbud. Se [avsnitt 5.1.2](#).

Särskild företrädare

I vissa fall kan en särskild företrädare förordnas i ett kontaktförbudsärende om skyddspersonen är under 18 år.⁹¹ När en ansökan om kontaktförbud inkommit, och åklagaren gör bedömningen att barnet behöver en särskild företrädare, är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att åklagaren bör göra en framställan om interimistiskt förordnande av särskild företrädare. Detta är särskilt viktigt i kontaktförbudsärenden med hänsyn till den korta handläggningstiden samt för att förhindra att vårdnadshavare påverkar barnet eller då vårdnadshavare befaras inte ta tillvara barnets rätt. Den särskilde företrädarens uppgifter kan bl.a. bestå av att tillåta förhör med barnet, för barnets räkning ta ställning till kontaktförbudet, att klaga på åklagarens eller domstolens beslut och att företräda barnet vid sammanträde i domstol. Se [avsnitt 6.2](#).

Utredningen

Att skyddspersonen är ett barn kan innebära att andra utredningsåtgärder behöver vidtas än då skyddspersonen är en vuxen. Vidare ska barnkonventionen tillämpas vid kontaktförbudsutredningen.

I en kontaktförbudsutredning är förhöret med skyddspersonen en viktig utredningsåtgärd eftersom skyddspersonen i regel kan tillföra uppgifter som är av betydelse för åklagarens riskbedömning. Detta gäller även när skyddspersonen är ett barn. Vid tidigare nämnda tillsyn kunde det konstateras att barn i mycket liten utsträckning hörs med anledning av en ansökan om kontaktförbud avseende barnet. Att inte höra barnet kan medföra att det föreligger en brist i beslutsunderlaget.⁹² Se [avsnitt 6.1.3](#).

⁹¹ 1 § 2 st. lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn.

⁹² Tillsynsrapport 2025:1 Utvecklingscentrum.

Riskbedömning

Barnet är en egen skyddsperson, varför det vid riskbedömningen ska bedömas om det föreligger en klar och konkret risk för att barnet utsätts för trakasserier m.m. Det är vanligt att en förälder samtidigt ansöker om kontaktförbud för sig själv och för sina barn. I många fall är barnen skyddspersonens och förbudspersonens gemensamma barn. Det är viktigt att klarlägga vilka omständigheter som ska läggas till grund för riskbedömningen avseende barnet och vilka omständigheter som ska läggas till grund för riskbedömningen avseende den vuxne. Observera dock att då barnet bevittnat brott mot en närstående kan barnet själv vara utsatt för brott, vilket ska beaktas särskilt. Se [avsnitt 7.1.3](#).

Proportionalitetsbedömningen

Vid proportionalitetsbedömningen kan barnets behov av kontakt med en förälder behöva beaktas. Om bedömningen trots detta landar i att det får anses proportionerligt med ett kontaktförbud kan det vara befogat i vissa fall att förse kontaktförbudet med undantag. Ett undantag kan exempelvis göras för ett i avtal eller dom reglerat umgänge för det fall att barnet vill ha viss kontakt med en förbudsperson och det är lämpligt. Se [avsnitt 7.2.3](#) och [avsnitt 9.1.4](#).

Barnets bästa

Vid handläggningen av kontaktförbud där skyddspersonen är ett barn ska principen om barnets bästa, i barnkonventionens artikel 3, tillämpas. Vid bedömningen av vad som är barnets bästa är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att principen ska tolkas så att barnet ska skyddas i processen, inte från processen. Barnombudsmannen delar den uppfattningen.⁹³ Hur principerna om barnets bästa samt barnets rätt att komma till tals och få information, artikel 12, har beaktats ska dokumenteras i ärendet.⁹⁴

Principen om barnets bästa är en av barnkonventionens ledande principer, vilket innebär att dess övriga artiklar ska tolkas i ljuset av den och att den ska beaktas vid alla åtgärder som rör barnet. Principen ska balanseras i förhållande till andra intressen och rättigheter.⁹⁵ I det enskilda fallet kan således andra samhällsintressen väga tyngre.⁹⁶ Om en rättsregel är öppen för fler än en tolkning innebär principen att den tolkning som mest verkningsfullt tillgodoser barnets bästa ska ges företräde.

⁹³ Barnombudsmannens ställningstagande se BO:s barnombudsmannen.se/stallningstaganden/sakomraden/Barn-som-rattighetsbarare.

⁹⁴ Prop. 2017/18:186 s. 95.

⁹⁵ M. Grahn-Farley *Barnkonventionen – en kommentar*, s. 48 f.

⁹⁶ Prop. 2017/18:186 s. 95 f.

Barnkonventionen befinner sig på samma konstitutionella nivå som föräldrabalken (FB), vilket innebär att FB inte har företräde framför barnkonventionen.

Den 1 januari 2025 gjordes en lagändring i 6 kap. 2 a § FB som innebär att det vid bedömning av barnets bästa, vid fråga om vårdnad och umgänge, ska fästas särskilt avseende vid risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för våld eller annat övergrepp, eller att barnet olovligt förs bort eller hålls kvar eller annars far illa. Samtidigt togs skrivningen om att särskilt beakta barnets behov av en nära och god kontakt med föräldrarna bort.

I avsaknad av annat stöd för hur principen om barnets bästa ska tillämpas vid risk- och proportionalitetsbedömningen vid kontaktförbud är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att den syn på barnets bästa som har kommit till uttryck i 6 kap. 2 a § FB kan utgöra vägledning även vid kontaktförbudsbedömning. Av kommentaren till bestämmelsen framgår att lagändringen innebär att risken för att barnet far illa har en särskilt framträdande plats vid bedömningen av barnets bästa medan andra hänsyn, som behovet av en nära och god kontakt med båda föräldrarna, är av underordnad betydelse.⁹⁷

Kommunikationsskyldigheten

Om skyddspersonen är ett barn måste förbudspersonen få veta vad som framkommit i barnförhöret, om det ligger till grund för beslutet. Hela barnförhöret behöver dock inte spelas upp för förbudspersonen utan det räcker med att utredaren sammanfattningsvis redogör för vad som framkommit. Se [avsnitt 8.2](#).

Beslutet

Kontaktförbudsbeslutet ska innehålla en motivering av på vilket sätt hänsyn har tagits till barnets bästa, dvs. vad som ansetts vara till barnets bästa i det enskilda fallet, vilka kriterier den bedömningen grundats på och hur barnets intressen vägts mot andra intressen.⁹⁸ Se [avsnitt 9.1.3](#).

⁹⁷ Oldenstedt, Föräldrabalken (1949:381) 6 kap. 2 a §, Lexino 2026-01-19 (Juno).

⁹⁸ Prop. 2017/18:186 s. 96.

4 Handläggning av kontaktförbud

Bild 2 Prövningen av en ansökan om kontaktförbud

Handläggningen av ett kontaktförbudsärende görs i fem steg i enlighet med ovan illustration. Man bör inte bevilja ett kontaktförbud om man inte gått igenom alla fem stegen. Ett beslut om att avskrika eller avslå en ansökan om kontaktförbud kan göras i alla skeden.

De olika stegen beskrivs närmare under [kapitel 5](#) Ansökan om kontaktförbud, [kapitel 6](#) Kontaktförbudsutredningen, [kapitel 7](#) Risk- och proportionalitetsbedömning och [kapitel 9](#) Beslut.

4.1 Handläggningstid

Kontaktförbud ska handläggas skyndsamt.

Beslut om ordinärt kontaktförbud och utvidgat kontaktförbud utan elektronisk övervakning ska fattas inom *två veckor*.

Om ansökan avser kontaktförbud avseende gemensam bostad, utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning eller alla särskilt utvidgade kontaktförbud ska beslut fattas inom *en vecka*.

I direktiven till polisen bör åklagaren ange att ärendet har förtur och den beslutsfrist som gäller för aktuell ansökan om kontaktförbud.

Åklagaren ska bevaka att utredning från polisen redovisas i tid. Mall för påminnelse finns i Cåbra.

4.1.1 Skyndsamhetskrav

Frågor om kontaktförbud ska handläggas skyndsamt.⁹⁹ Skyndsamhetskravet gäller för alla myndigheter som har till uppgift att handlägga frågor om kontaktförbud, dvs. även polisen och domstolen. När det gäller kontaktförbud avseende gemensam bostad finns dessutom ett krav på att åklagarens beslut ska meddelas med särskild skyndsamhet.¹⁰⁰

Beslut ska enligt huvudregeln meddelas inom två veckor från det att ansökan om kontaktförbud kommit in till, eller av annan anledning tagits upp vid, en åklagarkammare. Beslut i fråga om kontaktförbud avseende gemensam bostad, utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning och särskilt utvidgat kontaktförbud ska meddelas inom en vecka.¹⁰¹ Fristens startpunkt är oberoende av om någon särskilt upprättad ansökan kommer in till kammaren eller om ansökan görs på annat sätt, t.ex. genom anteckning i polisanmälan eller i förhör. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att polisens ansökningsformulär för kontaktförbud bör användas.¹⁰²

För att möjliggöra att tidsfristen kan hållas är det viktigt att ansökan om kontaktförbud diarieförs och lottas till åklagare så snart den kommer in till kammaren. Åklagaren bör så snart det är möjligt ta ställning till vilka utredningsåtgärder som krävs och ge direktiv till polisen, se vidare [avsnitt 6.1.2](#).

Tidsfristen kan överskridas om särskilda skäl föreligger med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra omständigheter.¹⁰³ Sådana särskilda skäl är t.ex. att den eller de som ska förhöras underlåter att inställa sig. Med hänsyn till tidsfristen måste dock kallelse till förhör ske skyndsamt i de fall förbudspersonen ska höras. Om kallelsen inte hörsammas kan det ofta vara befogat att fatta beslut om hämtning till förhör. Det är också angeläget att de ärenden där direktiv om utredningsåtgärder har getts bevakas.¹⁰⁴

4.1.2 Jourtid

Skyndsamhetskravet medför att handläggningen kan behöva inledas under jourtid om frågan om kontaktförbud aktualiseras då.¹⁰⁵ I vissa fall kan det även vara nödvändigt att beslut fattas under jourtid. Så kan exempelvis vara fallet om förbudspersonen vid ansökan om kontaktförbud avseende gemensam bostad har tagits med till förhör. I en sådan situation ska beslut i ärendet meddelas i samband med att förhöret avslutas, om inte synnerligt

⁹⁹ 6 a § kontaktförbudslagen.

¹⁰⁰ 6 a § 2 st. kontaktförbudslagen.

¹⁰¹ ÅFS 2011:6.

¹⁰² Polismyndigheten har tagit fram nya ansökningsblanketter varav en särskilt för barn.

¹⁰³ ÅFS 2011:6.

¹⁰⁴ Se JO-beslut dnr 2005-2005. Påminnelsemallar finns i Cåbra.

¹⁰⁵ Se vidare de rutindokument som finns på ämnessidan Kontaktförbud och europeisk skyddsorder.

hinder föreligger. Påverkbara organisatoriska faktorer såsom exempelvis underbemannad jourorganisation är inte ett synnerligt hinder.¹⁰⁶

Det är *Utvecklingscentrums rekommendation* att åklagare även under jourtid ska fatta beslut så snart ett beslutsunderlag i kontaktförbudsärendet är färdigställt. Detta för att det är fråga om skyddslagstiftning där beslut ska tas så snart det finns ett tillräckligt gott beslutsunderlag. Vidare för att undvika det merarbete som annars kan uppkomma när polisen behöver eftersöka förbudspersonen för delgivning vid ett senare tillfälle.

¹⁰⁶ Prop. 2002/03:70 s. 74.

5 Ansökan om kontaktförbud

Vem som helst kan ansöka om kontaktförbud för skyddspersonens räkning. Om initiativet har tagits av någon annan måste skyddspersonen höras om huruvida hen önskar ett kontaktförbud.

Åklagaren kan själv ta initiativ till en ansökan.

Det finns inga formkrav för ansökan om kontaktförbud.

Om skyddspersonen har skyddade personuppgifter måste ansökan handläggas på ett sådant sätt att de skyddade uppgifterna inte röjs.

Om det saknas förutsättningar att meddela ett kontaktförbud bör ansökan avslås direkt utan att utredningsåtgärder genomförs.

5.1 Initiativ till ansökan

5.1.1 Skyddspersonen eller annan

Ansökan om kontaktförbud prövas av allmän åklagare och tas upp på ansökan av skyddspersonen eller när det annars finns anledning till det.¹⁰⁷ Ansökan kan göras muntligen eller skriftligen hos åklagare eller polis.¹⁰⁸ Det faktum att det inte finns något formkrav medför att det är viktigt att vara observant på om personer i pågående förundersökningar lämnar uppgifter som kan tolkas som en ansökan om kontaktförbud. I förekommande fall bör då åklagaren uppdra åt polisen att kontakta skyddspersonen för att klargöra dennes avsikt och vid behov upprätta en ansökan.

När Kriminalvården eller Statens institutionsstyrelse (nedan SiS) lämnar information till polisen om en förestående frigivning ska polisen kontakta målsäganden för att efterhöra om hen vill ha ett kontaktförbud.¹⁰⁹ Om målsäganden önskar det ska polisen upprätta en ansökan. Polismyndigheten, Kriminalvården och SiS har tillsammans med Åklagarmyndigheten tagit fram en rutin för hanteringen och särskilda blanketter som kommer att användas. Se [avsnitt 7.1.5](#).

Vanligtvis inleds ett kontaktförbudsärende genom att skyddspersonen själv ansöker om kontaktförbud hos Polismyndigheten, som omedelbart ska

¹⁰⁷ 7 § kontaktförbudslagen.

¹⁰⁸ Prop. 1987/88:137 s. 25.

¹⁰⁹ 36 a § fängelseförordningen (2010:2010), 28 a § häktesförordningen (2010:2011), 3 kap. 19 § förordningen (2025:1323) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning och 12 § förordningen (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

underrätta åklagarkammaren.¹¹⁰ En ansökan kan dock göras av någon annan än skyddspersonen. I förarbetena anges som exempel att en tjänsteman vid socialförvaltningen ansöker åt skyddspersonen. Även åklagare, polisanställd eller en förordnad särskild företrädare för barn kan ta initiativet till en ansökan. Det kan vara lämpligt att utnyttja denna möjlighet i vissa fall när skyddspersonen inte vill framstå som den som formellt har tagit initiativet.¹¹¹ Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att åklagare även bör ta initiativ till en ansökan vid överträdelse av kontaktförbud där ett mer kvalificerat kontaktförbud kan bli aktuellt. Även i andra situationer kan det finnas behov av att åklagare uppmärksammar möjligheten till ett kontaktförbud t.ex. för ett vittne.

Om någon annan ansökt åt skyddspersonen måste det klarläggas om denne önskar ett kontaktförbud. Det sker lämpligast genom att polisen kontaktar skyddspersonen. Det finns ingen möjlighet att meddela kontaktförbud *ex officio*.¹¹²

Det ska alltid upprättas en separat ansökan om kontaktförbud för varje enskild skyddsperson och förbudsperson. Det förekommer exempelvis att en förälder vid ett och samma tillfälle ansöker om kontaktförbud för sig själv och för sina barn. Varje ansökan ska prövas individuellt och respektive sökande ska få individuella beslut med besvärshänvisning.

5.1.2 Barn som skyddsperson

Om skyddspersonen är underårig kan ansökan göras för barnets räkning av en eller båda vårdnadshavarna eller av annan, exempelvis barnets förordnade särskilda företrädare. Inget hindrar att barnet själv ansöker om kontaktförbud. Om särskild företrädare är förordnad kan det bli den särskilde företrädarens uppgift att ta ställning till om skyddspersonen ska ställa sig positiv till ansökan.

5.1.3 God man

Om skyddspersonen är medvetlös eller på annat sätt ur stånd att ta ställning till frågan om kontaktförbud finns det möjlighet att hos rätten anmäla behov av en god man för att tillvarata skyddspersonens intressen. Om initiativet till ett kontaktförbud har tagits av annan blir det den gode mannens uppgift att ta ställning till om skyddspersonen ska ställa sig positiv till ansökan. En

¹¹⁰ 3 § kontaktförbudsförordningen. JO framförde kritik när det dröjde 10 dagar innan ansökan lämnades över till Åklagarmyndigheten, JO-beslut den 15 april 2021, dnr 1451-2019.

¹¹¹ Prop. 1987/88:137 s. 26.

¹¹² Ibid.

förordnad god man kan naturligtvis också själv ta initiativ till kontaktförbud till skydd för sin huvudman.¹¹³

5.2 Forum och behörig åklagare

Kontaktförbud handläggs av åklagare på den ort där förbudet helt eller huvudsakligen ska gälla eller där förbudspersonen har sin hemvist eller mera varaktigt uppehåller sig. Om det finns en pågående förundersökning som har betydelse för frågan om kontaktförbud är det lämpligt att kontaktförbudsärendet handläggs av den åklagare som leder förundersökningen.¹¹⁴

Om förundersökningen är polisledd ska åklagare överta förundersökningsledningen.¹¹⁵

Enligt polisens riktlinjer ska handläggande enhet hos polisen som huvudregel vara där förbudspersonen har sin hemvist eller mer varaktigt uppehåller sig. Detta för att inte avslöja för förbudspersonen om skyddspersonen har flyttat till en ny adress som är okänd för förbudspersonen, fått skyddade personuppgifter eller andra omständigheter som kan vara till men för skyddspersonen. Om det pågår en förundersökning parallellt med att en ansökan om kontaktförbud inkommer ska utredningen däremot genomföras av den enhet inom polisen som handlägger förundersökningen.¹¹⁶

Av samma skäl som Polismyndigheten väljer att utgå från förbudspersonens hemvist, är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att det i normalfallet är lämpligt att det är den kammare där förbudspersonen har sin hemvist som utreder och beslutar i samtliga kontaktförbudsärenden, förutom i de fall då det finns en pågående förundersökning. Om förbudspersonen befinner sig på anstalt bör utredningen genomföras där hen har sin ordinarie hemvist.

Åklagaren bör kvarstå som förundersökningsledare i brottsutredningen när ett kontaktförbud meddelas.¹¹⁷ Åklagaren har en omprövningsskyldighet vid nya omständigheter och skulle exempelvis förundersökningen som kontaktförbudet grundas på läggas ned, ska åklagaren genom omprövning ta ställning till om kontaktförbudet ska vara kvar.¹¹⁸ Se [avsnitt 10.1](#).

¹¹³ Prop. 1987/88:137 s. 26.

¹¹⁴ 8 § kontaktförbudslagen.

¹¹⁵ 8 § Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om ledning av förundersökning i brottmål, ÅFS 2005:9. I anslutning till nämnda paragraf finns allmänna råd som ger ledning i frågan om när förundersökningen kan återföras till Polismyndigheten efter att kontaktförbudsärendet har avslutats. ÅFS 2005:9 är under uppdatering.

¹¹⁶ PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

¹¹⁷ 8 § ÅFS 2005:9.

¹¹⁸ 23 § kontaktförbudslagen och prop. 1987/88:137 s. 33.

Assistentåklagare får enligt 7 § åklagarförordningen (2004:1265) som utgångspunkt utföra de åklagaruppgifter som ska utföras av kammaråklagare. De får dock inte tilldelas arbetsuppgifter som kräver särskild erfarenhet. Handläggning av kontaktförbudsärenden kan ofta anses kräva särskild erfarenhet, särskilt vad avser de kvalificerade formerna av kontaktförbud.¹¹⁹ Det är kammarledningen som avgör om det är lämpligt att lotta ärenden om kontaktförbud på en assistentåklagare.

Av 8 § åklagarförordningen framgår att även en extra åklagare får utföra uppgifter som ska utföras av åklagare vid myndigheten. Samma resonemang som ovan gäller därmed även för extra åklagare vid handläggning av kontaktförbudsärenden.

Skyddade personuppgifter

Om skyddspersonen har skyddade personuppgifter måste ansökan handläggas på ett sådant sätt att uppgiften om var skyddspersonen befinner sig inte röjs. Detsamma gäller om förbudspersonen har skyddade personuppgifter vid ansökan om kontaktförbud avseende gemensam bostad, eftersom parternas adress måste framgå av beslutet. Det är även viktigt att vara observant på uppgifter i förhör, pm och dylikt så att det inte är möjligt för förbudspersonen att lägga ihop informationen och på så sätt utläsa var skyddspersonen befinner sig.¹²⁰

Som redogjorts för tidigare ska en ansökan i normalfallet handläggas på den kammare där förbudspersonen har sin hemvist. Om förbudspersonen eller skyddspersonen har skyddade personuppgifter bör åklagaren vara uppmärksam på om ansökan har upprättats av polisen och getts in till åklagarkammaren på den nya bostadsorten. I dessa fall är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att ärendet bör överflyttas till en annan kammare som är behörig att pröva frågan. Skyddspersonen bör informeras om att ärendet har flyttats. I vissa fall kan det vara lämpligt att upprätta en ny ansökan på den ort dit ärendet flyttas, detta för att undvika inom vilket polisområde skyddspersonen vistas. På ämnessidan finns lathundar för hur kontaktförbudsärendet ska registreras när det finns skyddade personuppgifter.

5.3 Avslagsbeslut utan utredningsåtgärder

Åklagaren bör omgående ta ställning till om det utifrån uppgifterna i ansökan finns grundläggande förutsättningar för ett kontaktförbud. Så snart beslutsunderlaget är tillräckligt bör åklagaren fatta beslut i ärendet. Om det helt saknas förutsättningar att meddela ett kontaktförbud bör ansökan avslås direkt, utan att utredningsåtgärder såsom förhör med förbudspersonen genom-

¹¹⁹ Prop. 1987/88:137 s. 26.

¹²⁰ 21 kap. 3 a § offentlighets- och sekretesslagen.

förs. Så kan exempelvis vara fallet då en ansökan om kontaktförbud inkommer parallellt med en anmälan om brott och där omständigheterna kring och digniteten av anmäld brottslighet innebär att det redan från början står klart att det saknas förutsättningar att bevilja ansökan. Notera dock att det kan behöva hållas förhör med skyddspersonen för att klargöra om det finns andra omständigheter än den pågående förundersökningen som talar för en risk, om t.ex. det förhör som finns i ansökan är mycket kortfattat.

Genom att omgående ta ställning blir handläggningen mer effektiv och resursbesparande för både polis och åklagare.

5.4 Avskrivning

När en ansökan om kontaktförbud återkallas ska den skrivas av på formella grunder och någon materiell prövning görs inte. Detsamma gäller i de fall ansökan om kontaktförbud gjorts av någon annan än skyddspersonen och där det efter avstämning med skyddspersonen framgår att hen inte önskar kontaktförbud. I beslutet bör då endast anges att ansökan har återkallats eller att ansökan inte längre är aktuell. Innan ansökan i dessa situationer skrivs av kan det finnas behov av att kontrollera att det inte ligger några hot eller påtryckningar bakom återkallelsen eller skyddspersonens besked att hen inte vill ha ett kontaktförbud. Lämpligen sker det genom att polisen tar kontakt med skyddspersonen och hör denne om bakgrunden till varför hen inte önskar ett kontaktförbud.

5.5 Internationella frågor

5.5.1 Kontaktförbud när skyddsperson/förbudsperson befinner sig utomlands

Att förbudspersonen inte bor eller vistas i Sverige behöver inte omöjliggöra att ärendet utreds och att kontaktförbud meddelas denne. Frågan aktualiseras främst i förhållande till de nordiska länderna då det är mer vanligt att någon av parterna bor i något av dessa länder. I den sedvanliga risk- och proportionalitetsbedömningen får vägas in om det är fråga om stadigvarande bostad eller tillfällig vistelse utomlands, vilken typ av kontakt det rör sig om och möjligheterna till lagföring av eventuella överträdelser. Även förutsättningarna för internationell rättslig hjälp/EIO behöver beaktas.¹²¹ I bedömningen behöver vägas in att sådan hjälp kan ta lång tid, vilket påverkar handläggningstiden och därmed motverkar möjligheten att upprätthålla skyndsamhetskravet. Sådan hjälp kan också vara nödvändig för att kunna lagföra

¹²¹ RåV 2022:7 Europeisk utredningsorder och RåV 2022:9 Internationell rättslig hjälp i brottmål.

eventuella överträdelser. Observera att en EIO inte kan användas för att enbart delge ett kontaktförbud.¹²²

Även i fall då det är skyddspersonen som bor eller vistas utomlands kan det vara möjligt att meddela kontaktförbud. Om förbudspersonen tar kontakt med skyddspersonen från Sverige, eller om skyddspersonen befinner sig i Sverige vid överträdelser, är svensk domstol behörig att döma över överträdelserna.¹²³

5.5.2 Europeisk skyddsorder

Det finns ett EU-direktiv om europeisk skyddsorder. Det har implementerats i Sverige genom en lag och en förordning om europeisk skyddsorder. Regleringen innebär att det skydd som en skyddsbehövande har tillerkänts kan överföras från en medlemsstat till en annan när hen beger sig till den staten. Skyddet överförs genom utfärdande av ett särskilt transportbeslut till den andra staten. Den andra staten ska därefter erkänna och säkerställa skyddet genom att meddela en motsvarande nationell skyddsåtgärd. Instrumentet behandlas i en särskild rättslig vägledning.¹²⁴

¹²² RäV 2022:7 Europeisk utredningsorder.

¹²³ 2 kap. 1 § brottbalken och Högsta domstolens dom den 8 december 2023, B 5193-22.

¹²⁴ RäV 2026:2 Europeisk skyddsorder och civilrättslig skyddsåtgärd.

6 Kontaktförbudsutredningen

6.1 Utredningsåtgärder

Utredningen ska ge underlag för risk- och proportionalitetsbedömningen.

Allt som har betydelse för kontaktförbudsbeslutet ska diarieföras i kontaktförbudsärendet.

Utredningen ska ge underlag för att bedöma förbudstidens längd och eventuella undantag vid beslut om kontaktförbud.

Polisen får anlitas för biträde med utredningsåtgärder.

6.1.1 Polisen utreder som huvudregel

I förarbetena betonas att ett enkelt och smidigt förfarande i handläggning av kontaktförbud bör eftersträvas och att ett tidsödande skriftligt förfarande bör undvikas.¹²⁵ För utredningen får åklagaren anlita biträde av polisen.¹²⁶ Åklagaren kan dock på egen hand inhämta de uppgifter som behövs som underlag för beslutet, exempelvis registerslagning i belastningsregistret.¹²⁷ En annan sådan situation är då målsäganden vid en huvudförhandling ansöker om kontaktförbud och beslutsunderlaget består av det material som presenterats i rättegången. Åklagaren kan då inhämta den tilltalades inställning till ansökan, fatta och delge beslutet samt informera om dess innebörd.

I de flesta fall är det dock mer tidsbesparande att anlita polisen.

Om åklagaren och någon av parterna har muntliga kontakter som innebär att något tillförs ärendet i sak ska kontakterna dokumenteras i ärendet i Cåbra.¹²⁸

6.1.2 Direktiv

Direktiv i kontaktförbudsärenden bör ges så snart som möjligt när ärendet lottats in till Åklagarmyndigheten. Med anledning av de korta beslutsfristerna är det viktigt att direktiven är ändamålsenliga. Samtliga direktiv ska dokumenteras i Cåbra. Mall för direktiv i kontaktförbudsärenden finns i Cåbra. Eftersom ett enkelt och smidigt förfarande bör eftersträvas är muntliga kontakter och direktiv många gånger att föredra. Det är viktigt att även muntliga kontakter dokumenteras i ett skriftligt direktiv, så att handläggningen med

¹²⁵ 13 § kontaktförbudslagen och prop. 1987/88:137 s. 28.

¹²⁶ 9 § kontaktförbudslagen.

¹²⁷ Prop. 1987/88:137 s. 27.

¹²⁸ A.a. s. 28.

enkelhet kan tas över av annan åklagare under exempelvis jourtid eller vid ordinarie åklagares frånvaro.¹²⁹

Med hänsyn till skyndsamhetskravet måste åklagaren försäkra sig om att polisen mottar och utför direktivet. Av direktivet bör framgå att ärendet ska hanteras med förtur samt vilken tidsfrist om gäller. Datum för sista dag att fatta beslut inom frist bör anges.¹³⁰ Åklagaren bör i direktivet skriva att utredaren ska ta kontakt med åklagaren för inplanering av tidpunkt för förhör med förbudspersonen och efterföljande eventuell delgivning.

Direktiv i kontaktförbudsärenden och i eventuell pågående förundersökning bör dokumenteras separat, bl.a. med hänsyn till reglerna om partsinsyn och kommunikationsskyldigheten i kontaktförbudsärenden.

Exempel på utredningsåtgärder som kan ingå i direktivet

- Håll förhör med skyddspersonen, både som målsägande angående eventuella brott och rörande ansökan om kontaktförbud, om det inte redan har genomförts. Håll ett separat förhör i respektive k-nummer.
- Inhämta underlag avseende parternas aktuella bostadsadresser, boendeförhållanden samt relevanta förhållanden avseende frågor om vårdnad, boende och umgänge rörande gemensamma barn samt andra barn under 18 år som bor eller regelbundet vistas i bostaden.
- Inhämta uppgifter från Kriminalvården eller SiS för det fall att förbudspersonen tidigare dömts för brott. Kriminalvården kan bl.a. ha information om ifall förbudspersonen genomgått, eller vägrat genomgå, behandling, eller att förbudspersonen agerat eller uttalat sig på ett sätt som tyder på att hen inte kommer att lämna skyddspersonen ifred.
- Om ansökan avser gemensam bostad, utvidgat kontaktförbud med elektronisk övervakning, särskilt utvidgat kontaktförbud eller om förbudspersonen är under 18 år, ska förbudspersonen tillfrågas om vilket offentligt biträde som önskas. Kontrollera dock först om offentligt försvarare är förordnad, se [avsnitt 6.3.2](#).
- Säkra lättillgänglig stödbevisning (t.ex. sms eller vittnesförhör med person som inte kan antas vidareförmedla uppgifter till förbudspersonen). Vanligtvis finns sådan information i en pågående parallell förundersökning.
- Utred om det föreligger missbruk, psykisk ohälsa eller andra omständigheter som hänför sig till förbudspersonen.

¹²⁹ Prop. 1987/88:137 s. 28.

¹³⁰ JO har kritiserat åklagare för att inte ha upprätthållit kravet på skyndsam handläggning samt uttalat att man bör ange i direktiven till polis när beslut senast ska vara fattat (dnr 2005:2005).

Polisen har riktlinjer för vilka åtgärder som ska vidtas när en kontaktförbudsansökan inkommer. Syftet är att åklagaren redan när ansökan lottas in till åklagarkammaren ska få ett så komplett beslutsunderlag som möjligt.¹³¹

Särskilt om direktiv i påverkansfallet

I påverkansfallen kan det finnas skäl att utreda om förbudspersonen är kopplad till gärningspersonen i den aktuella rättsprocessen på något sätt. Ingår de t.ex. i samma kriminella nätverk, är de släkt eller liknande? Polisen bör upprätta en promemoria som beskriver relevanta förhållanden.

Särskilt om direktiv vid utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud

I direktiv i ärenden som avser utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud bör åklagaren särskilt ange följande:

- Tillfråga skyddspersonen om hur denne anser att förbudsområdet ska utformas för att utgöra ett ändamålsenligt skydd, exempelvis var parkeringsplats är belägen i förhållande till bostaden.
- Tillfråga förbudspersonen om denne har någon särskild anledning att uppehålla sig inom det tänkta förbudsområdet.
- Ta fram förslag till förbudsområde. Området ska avgränsas på ett klart och tydligt sätt så att det kan utgöra underlag till beslutstexten, t.ex. genom angivande av gator och korsningar. Upprätta en karta över förbudsområdet som kan biläggas beslutet.
- Informera förbudspersonen om rätten till offentligt biträde om det är fråga om utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning eller särskilt utvidgat kontaktförbud och efterhör önskemål om vilket biträde som önskas. Kontrollera dock först om offentlig försvarare är förordnad, se vidare [avsnitt 6.3.2](#).
- Utred om det finns särskilda skäl som innebär hinder att förena det utvidgade eller särskilt utvidgade kontaktförbudet med elektronisk övervakning, t.ex. hemlöshet eller sjukdom som innebär svårigheter att ladda batterier eller på annat sätt medverka.

Särskilt om direktiv i presumtionsfallen

- Ta in domen, kontrollera villkorlig frigivning, när vården upphört eller när vården helt verkställts samt när domen vunnit laga kraft.

¹³¹ PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

6.1.3 Utredningsåtgärder när skyddspersonen är ett barn

Allmänt om utredning

Det behöver inledningsvis utredas var barnet bor, hur ett eventuellt umgänge med föräldrarna ser ut och vem som är vårdnadshavare.

Särskilt när det gäller små barn som är svåra att höra eller som inte kan höras alls, kan det vara svårt att utreda vad barnet vill och känner inför att träffa förbudspersonen. Om barnet inte kan höras får dess uppfattning inhämtas på annat sätt, exempelvis genom vårdnadshavare, särskild företrädare eller socialtjänstens försorg.

Även då barnet kan höras kan det finnas värdefull information att inhämta på annat håll. Man kan t.ex. begära in uppgifter från socialtjänsten om utredning pågår, hålla förhör med förskolepersonal eller skolpersonal. Om det pågår en parallell förundersökning kan ett samråd ha hållits där information kommit fram som är av intresse. Åklagaren kan då ge direktiv om att inhämta uppgifterna till kontaktförbudsutredningen. Observera att allt som har betydelse för beslutet om kontaktförbud ska finnas i ärendet och kommuniceras med parterna. Se [avsnitt 8.2](#).

När barnet inte själv kan lämna en inställning till själva kontaktförbudsansökan är det vårdnadshavare, eller i förekommande fall den förordnade särskilde företrädaren, som lämnar en inställning. Se [avsnitt 6.2](#) angående särskild företrädare.

Barnförhöret

Förhör med skyddspersonen är en viktig utredningsåtgärd som kan tillföra uppgifter som har betydelse för riskbedömningen. När skyddspersonen är ett barn kan förhöret vara omgärdat av särskilda svårigheter. Normalt kallas yngre barn genom vårdnadshavare. Är förbudspersonen barnets vårdnadshavare kan det finnas anledning att befara att denne inte kommer att ta tillvara barnets rätt. Detsamma kan gälla den andra vårdnadshavaren i vissa fall. I sådana fall kan en särskild företrädare förordnas. Se [avsnitt 6.2](#).

För det fall att den andra vårdnadshavaren också är skyddsperson är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att denne inte bör företräda barnet. Det bör också övervägas om barnet ska höras utan att någon av vårdnadshavarna känner till det, på samma sätt som görs under förundersökningar, för att förhindra att barnet påverkas inför förhöret. Även i rena kontaktförbudsärenden kan samråd hållas vid behov.

Enligt artikel 12 barnkonventionen ska barn ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att barnet som huvudregel bör höras i kontaktförbudsutredningen när grundläggande förutsättningar för kontaktförbud föreligger och barnet är i sådan ålder och har sådan mognad att ett förhör kan genomföras.

I de fall det pågår en bakomliggande förundersökning kan barnet under förhöret i förundersökningen tillfrågas om omständigheter som rör ansökan om kontaktförbud. Vidare kan ett förhör under förundersökningen bidra med värdefulla uppgifter till åklagarens beslutsunderlag i frågan om kontaktförbud.

Om barnet ska höras både inom ramen för en förundersökning och angående en kontaktförbudsansökan kan det vara lämpligt att ta en kortare paus i förhöret efter att barnet hörts angående förundersökningen och sedan hålla förhör i kontaktförbudsdel. En sådan ordning underlättar för det fall att förhöret ska spelas upp i domstol och vid kommunikation av beslutsunderlaget. Frågor om brott ställs inom ramen för förundersökningen och det material som är relevant för risk- och proportionalitetsbedömningen läggs även in i kontaktförbudsärendet. Hur man lägger upp förhöret beror naturligtvis på barnets ålder och förutsättningarna vid förhöret.

Om kontaktförbudsansökan inkommer efter att barnförhör hållits i förundersökningen får åklagaren bedöma om det är nödvändigt att hålla ett nytt förhör. Om det endast är barnets inställning till kontaktförbudet som ska inhämtas kan det normalt ske på annat sätt, t.ex. från barnet självt, genom vårdnadshavare eller genom särskild företrädare.

Det är inte samma beviskrav i en kontaktförbudsutredning som i ett brottmål.¹³² Vissa av principerna i artikel 6 i Europakonventionen (rätten till rättvis rättegång) är dock tillämpliga vid handläggningen av kontaktförbud.¹³³ Detta då kontaktförbud innebär en begränsning av förbudspersonens mänskliga rättigheter, framför allt de kvalificerade formerna av kontaktförbud.¹³⁴ Förbudspersonen får genom kommunikationsskyldigheten del av de uppgifter som framkommit i barnförhöret, och möjlighet att kommentera det innan beslut fattas i ärendet. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att de aktuella principerna därigenom får anses vara uppfyllda.

Mot bakgrund av ovanstående är det vidare *Utvecklingscentrums uppfattning* att förhöret med barnet inte behöver omgärdas av samma formaliakrav som ett barnförhör under en förundersökning.¹³⁵ Förhöret behöver t.ex. inte innehålla den episodiska minnesträningen eller delar av den inledande fasen. Förhöret behöver inte heller alltid hållas på barnahus och av utbildad barnförhørsledare. Det är dock viktigt att förhöret anpassas till barnet i det enskilda fallet. Förhör med barn under 15 år bör spelas in så att det finns en möjlighet att spela upp förhöret vid ett sammanträde i domstol.

¹³² Prop. 2024/25:123 s. 41.

¹³³ Artikel 6 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna.

¹³⁴ Europadomstolen *Guide on Article 6 of the European convention on Human Rights - Right to a fair trial (civil limb)* version från den 31 augusti 2025, p. 59.

¹³⁵ RåV 2022:3 Barnförhör m.m.

Barnet har rätt att få information om varför förhöret hålls och vad det ska handla om men informationen får anpassas till barnets ålder och mognad.

Vid förhöret kan som utgångspunkt följande frågeställningar tas upp med barnet:

- hur kontakten med förbudspersonen ser ut
- tar förbudspersonen kontakt och på vilket sätt
- hur ser barnet på kontakt med förbudspersonen
- hur det känns att träffa eller prata med förbudspersonen
- vill barnet träffa eller prata med förbudspersonen och i så fall på vilket sätt eller hur mycket. Om barnet inte vill träffa förbudspersonen bör förhållningsledaren försöka utreda vad anledningen till detta är.

De frågor som ställs beror naturligtvis på barnets ålder och mognad. Mindre barn kan ha svårt att förstå vad ett kontaktförbud är och bör därför få mer frågor om förbudspersonen, vad de tycker om hen och att träffa hen, medan äldre barn därutöver bör tillfrågas om sin inställning till ett kontaktförbud.

6.1.4 Pågår en parallell brottsutredning?

En ansökan om kontaktförbud görs vanligtvis i samband med en brottsanmälan eller under en pågående förundersökning. I en sådan situation är det av stor vikt att förundersökningen och kontaktförbudsutredningen hålls åtskilda men samtidigt utreds parallellt. Vid en parallell handläggning behöver åklagaren och utredaren diskutera vilka upplysningar ur brottsutredningen som är möjliga att tillföra kontaktförbudsärendet utan att förstöra brottsutredningen.¹³⁶

Allt som har betydelse för beslutet i kontaktförbudsärendet ska diarieföras i kontaktförbudsärendet.¹³⁷ Handlingar kan därför behöva diarieföras i båda K-numren. Det är viktigt att under utredningens gång ha en tydlig och kontinuerlig dialog med utredaren kring detta för att säkerställa en ändamålsenlig utredningsstrategi men också för att hantera frågor om dokumentation, sekretess, partsinsyn och kommunikation på ett korrekt sätt.

För brottsutredningen gäller förundersökningssekretess. I kontaktförbudsärendet har skyddsperson och förbudsperson däremot rätt till partsinsyn avseende all information som tillförts ärendet. Åklagaren bör därför noga överväga vad som ska tas in i beslutsunderlaget i kontaktförbudsärendet. Samma överväganden bör göras med hänsyn till kommunikationsskyldigheten. Se vidare om partsinsyn och kommunikationsskyldighet i [kapitel 8](#).

¹³⁶ Se 10 respektive 11 §§ kontaktförbudslagen, som båda gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § OSL.

¹³⁷ 13 § kontaktförbudslagen jämfört med 27 § förvaltningslagen.

Den parallella brottsutredningen behöver inte vara färdig för att åklagaren ska kunna fatta beslut om kontaktförbud. Brottsutredningen ska endast bidra med tillräckligt beslutsunderlag till den risk- och proportionalitetsbedömning samt den prognos som görs i kontaktförbudsärendet.

6.1.5 Tillräckligt beslutsunderlag

Vilken typ av utredning som åklagaren behöver innan beslut fattas i det enskilda ärendet varierar. Det är viktigt att särskilja det beviskrav som finns i en förundersökning från kravet om tillräckligt beslutsunderlag i ett kontaktförbudsärende. Beslutsunderlagen har olika syften, varför det ställs olika krav på underlagen. Kontaktförbudslagstiftningen är en skyddslagstiftning vilket innebär att beslut ska tas så snart beslutsunderlaget är tillräckligt för att göra en prognos och bedömning. Det är därför viktigt att inte överarbeta utredningen genom att vidta alltför många åtgärder. Åklagarens omprövningskyldighet innebär att beslutet alltid kan och ska omprövas om nya omständigheter framkommer efter att beslutet fattats, vilket t.ex. kan vara att förundersökningen läggs ned. Se vidare [avsnitt 10.1](#).

6.2 Särskild företrädare för barn

Framställan om särskild företrädare behöver inte göras om det framgår av kontaktförbudsansökan att förutsättningar för kontaktförbud saknas.

Om särskild företrädare är förordnad i en förundersökning, där den misstänkte är samma person som förbudspersonen, så gäller förordnandet även i kontaktförbudsärendet.

När den andra vårdnadshavaren också är skyddsperson bör en särskild företrädare förordnas.

Åklagaren bör göra en framställan om *interimistiskt* beslut om särskild företrädare.

Den särskilde företrädarens uppgifter kan bl.a. bestå av:

- att ge tillstånd till förhör med barnet
- att ta ställning till ansökan om kontaktförbud
- att klaga på åklagarens eller domstolens beslut för barnets räkning
- att företräda barnet vid sammanträde i domstol.

Förordnande

Sedan 1 juli 2025 kan en särskild företrädare i vissa fall förordnas i ett kontaktförbudsärende om skyddspersonen är under 18 år. Om en särskild företrädare redan är förordnad i en förundersökning, där den misstänkte är

samma person som förbudspersonen, så gäller förordnandet även i kontaktförbudsärendet.¹³⁸

En särskild företrädare kan förordnas i ett kontaktförbudsärende under samma förutsättningar som under en förundersökning, dvs.

- då förbudspersonen är en vårdnadshavare,
- när det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till förbudspersonen inte kommer ta tillvara barnets rätt,
- om det med hänsyn till vårdnadshavarnas förhållande till varandra eller någon annan särskild omständighet kan antas vara till barnets bästa att en särskild företrädare för barn förordnas.¹³⁹

Utvecklingscentrums uppfattning är att när en vårdnadshavare också är skydds- person är det, på samma sätt som när både barn och vårdnadshavare är målsägande, inte lämpligt att den vårdnadshavaren företräder barnet, utan då bör en särskild företrädare förordnas.

En särskild företrädare ska inte förordnas om det med hänsyn till barnet är obehövligt eller särskilda skäl annars talar mot det. Det är alltså barnets intresse som är avgörande vid bedömningen av om behov av ett förordnande finns. Om barnet med hänsyn till ålder och mognad själv kan ta ställning till frågan om kontaktförbud och förhör kan behov av en särskild företrädare saknas.

Då förbudspersonen är en vårdnadshavare bör dock enligt *Utvecklingscentrums uppfattning* en särskild företrädare förordnas även om barnet själv kan ta ställning till ansökan och förhör. Även i vissa andra fall, där det finns behov av juridiskt stöd, kan det finnas skäl att förordna en särskild företrädare, även om barnet själv kan ta ställning till kontaktförbud och förhör.

Särskilda skäl mot att förordna en särskild företrädare i ett ärende om kontaktförbud kan finnas om det redan i ett tidigt skede framstår som uppenbart att det saknas förutsättningar för att meddela ett kontaktförbud.¹⁴⁰

För utförligare vägledning om när en särskild företrädare kan förordnas, och vem som kan förordnas, se RÄV 2023:9 Brott mot barn.

Framställan och interimistiskt förordnande

När en ansökan om kontaktförbud har kommit in, och åklagaren gör bedömningen att barnet behöver en särskild företrädare, är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att åklagaren bör göra framställan om interimistiskt förordnande

¹³⁸ 1 § lag (1999:997) om särskild företrädare för barn.

¹³⁹ 1 och 2 §§ lag (1999:997) om särskild företrädare för barn.

¹⁴⁰ Prop. 2024/25:123 s. 122.

om särskild företrädare. Detta är särskilt viktigt i kontaktförbudsärenden med hänsyn till den korta handläggningstiden.

Den särskilde företrädarens uppgifter

På samma sätt som i en brottmålsprocess har den särskilda företrädaren till uppgift att, istället för barnets vårdnadshavare, ta till vara barnets rätt i ärendet om kontaktförbud.¹⁴¹ Den särskilde företrädaren kan sålunda ge tillstånd till förhör med barnet. Om barnet inte uppnått den ålder och mognad som krävs för att själv kunna lämna inställning till kontaktförbud, kan den särskilde företrädaren ta ställning till ansökan. Den särskilde företrädaren kan också klaga på åklagarens eller domstolens beslut för barnets räkning och företräda barnet vid sammanträde i domstol.¹⁴²

Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att det i samtliga fall är lämpligt att inhämta den särskilda företrädarens uppfattning om behov av kontaktförbud och eventuella behov av undantag.

Om en särskild företrädare som har förordnats under en förundersökning bedömer att det finns skäl att meddela ett kontaktförbud till skydd för barnet är företrädaren skyldig att anmäla det till åklagaren.¹⁴³

För utförligare redogörelse för den särskilde företrädarens ansvar hänvisas till RåV 2023:9 Brott mot barn.

6.3 Förhör med förbudspersonen

Som framgår under [avsnitt 5.3](#) är det viktigt att åklagaren noggrant granskar ansökan om kontaktförbud och meddelar beslut om avslag när det redan av de initiala uppgifterna bedöms saknas grundläggande förutsättningar för kontaktförbud. I sådana fall ska ytterligare utredningsåtgärder, såsom exempelvis förhör med vittnen och förbudspersonen, inte genomföras.

Om uppgifterna i ansökan däremot är sådana att åklagaren bedömer att det kan finnas förutsättningar för kontaktförbud ska utredningen drivas vidare. När ytterligare utredningsåtgärder har vidtagits och åklagaren bedömer att det inte föreligger en sådan risk som krävs för att kontaktförbud ska meddelas, behöver förbudspersonen inte höras före avslagsbeslut. I tveksamma fall kan dock förbudspersonen behöva höras innan åklagaren kan fatta beslut.

Förhör med förbudspersonen behöver hållas om åklagaren gör bedömningen att det finns en klar och konkret risk för oönskat beteende. Förbudspersonen bör då höras mot skyddspersonens uppgifter samt övriga omständigheter som framkommit i utredningen. Denne ska beredas möjlighet att lämna egna

¹⁴¹ 3 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn.

¹⁴² Hovrätten för Västra Sverige, beslut den 26 september 2025, Ä 6124-25.

¹⁴³ 3 a § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn.

uppgifter om t.ex. parternas relation och övriga omständigheter som kan ha betydelse för bedömningen samt möjlighet att ge in stödbevisning. Syftet med förhöret är att ge åklagaren ett tillräckligt beslutsunderlag för att kunna göra en sammantagen risk- och proportionalitetsbedömning.

När ansökan gäller ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud bör förbudspersonen även höras om vad hen har för anknytning till förbudsområdet. Det behöver exempelvis utredas om förbudspersonen arbetar inom området eller har andra tungt vägande skäl att befinna sig där. Också omständigheter som kan utgöra särskilda skäl mot villkor om elektronisk övervakning behöver utredas.

Om förundersökning pågår parallellt är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att förbudspersonen bör delges misstanke och höras inom ramen för förundersökningen, innan förhör hålls i kontaktförbudsärendet. I sådana fall är det *Utvecklingscentrums rekommendation* att förhören dokumenteras i separata förhørsutskrifter.

Om ansökan avser ett ordinärt kontaktförbud eller ett utvidgat utan elektronisk övervakning, finns ingen rätt till offentligt biträde och därmed inte heller en rätt att ha offentlig försvarare närvarande vid förhör. Försvarare behöver således inte kallas till förhöret och det är inte ett hinder för att hålla förhör att förbudspersonen önskar ha försvarare närvarande. Se [avsnitt 6.3.2](#) om offentligt biträde.

Syftet med att höra förbudspersonen får inte enbart vara att förklara att förbudspersonen inte ska ta kontakt med skyddspersonen då denne inte vill det. Så kallade "tillrättavisande förhör" med förbudspersonen är inte lämpliga om åklagarens bedömning är att kontaktförbud inte ska meddelas.

Inför förhör med förbudspersonen bör polisen i god tid underrätta åklagaren om tidpunkt för förhöret. Åklagaren kan då finnas tillgänglig på telefon för beslut i kontaktförbudsfrågan i direkt anslutning till förhöret. På så sätt kan förbudspersonen omgående delges ett utfärdat kontaktförbud.¹⁴⁴

I de fall åklagaren efter föredragningen av förbudspersonens förhörsuppgifter överväger att avslå ansökan ska skyddspersonen underrättas och höras om uppgifter som tillförts ärendet av förbudspersonen och eventuella vittnen samt tillgänglig skriftlig bevisning.

¹⁴⁴ Se respektive åklagarkammars lokala alternativt regionala överenskommelser med polisen om handläggning av kontaktförbud.

6.3.1 Beslut om att hämta till förhör

Förbudspersonen kan hämtas till förhör i kontaktförbudsutredningen.¹⁴⁵ Ett beslut om hämtning avseende förbudspersonen kan förenas med ett beslut om personell husrannsakan jämlikt 28 kap. 2 § RB.

För att hämta en förbudsperson som inte är misstänkt för brott till förhör utan föregående kallelse krävs att det finns en konkret omständighet som talar för att hen inte skulle följa en kallelse eller skulle undanröja bevis eller försvåra utredningen vid en kallelse. En sådan konkret omständighet kan t.ex. vara att förhörspersonen tidigare uteblivit från förhör efter kallelse. En allmän önskan om att påskynda en utredning utgör inte grund för ett beslut om hämtning utan föregående kallelse.

Hämtning till förhör av någon som inte är misstänkt bör endast äga rum när det finns skäl av särskild vikt för en sådan åtgärd. JO anser att andra mindre ingripande alternativ först ska övervägas.¹⁴⁶ Ett sådant mindre ingripande alternativ kan exempelvis vara att en patrull åker ut och håller förhör med förbudspersonen i förbudspersonens bostad eller där förbudspersonen annars befinner sig. Efter kontakt med åklagaren kan ett eventuellt beslut också delges förbudspersonen på plats.

Det är viktigt att i en anteckning ange de omständigheter som ligger till grund för ett beslut om hämtning. Dokumentationsskyldigheten innebär att det ska vara möjligt att följa de åtgärder som har vidtagits i det enskilda fallet och förstå vilka överväganden som gjorts inför beslutet. Om åklagarens avsikt är att hämtningen ska genomföras på en viss plats eller på ett visst sätt, måste åklagaren ge tydliga direktiv om detta.¹⁴⁷

Om det kan antas att kontaktförbud avseende gemensam bostad kommer att meddelas finns en särskild regel om medtagande till förhör i 6 § kontaktförbudslagen, se [avsnitt 2.4.6](#).

¹⁴⁵ 9 § 2 st. kontaktförbudslagen med hänvisning till 23 kap. 7 § RB.

¹⁴⁶ JO-beslut den 15 april 2021, dnr 1451-2019.

¹⁴⁷ JO-beslut den 14 oktober 2020, dnr 7674-2018.

6.3.2 Offentligt biträde

Huvudregel

- Offentligt biträde ska förordnas vid utredning avseende
 - kontaktförbud i gemensam bostad,
 - utvidgat kontaktförbud som förenas med villkor om elektronisk övervakning,
 - särskilt utvidgat kontaktförbud och
 - alla former av kontaktförbud där förbudspersonen är under 18 år.

Undantag

- Offentligt biträde behöver inte förordnas om det kan antas att behov av biträde saknas:
 - Åklagaren gör redan när ärendet inkommer bedömningen att det inte finns skäl att meddela aktuellt kontaktförbud.
 - Förbudspersonen har redan biträde av något slag, exempelvis en offentlig försvarare.
 - Kravet om särskilt skyndsamt handläggning innebär att ett beslut om kontaktförbud måste fattas innan ett biträde kan förordnas, t.ex. vid förhör nattetid.

Ett offentligt biträde har samma rättigheter som en offentlig försvarare. Det offentliga biträdet har därmed rätt att medverka vid förhör, att kommunicera med förbudspersonen och att begära komplettering av utredningen. Förordnandet av offentligt biträde kvarstår i högre rätt.¹⁴⁸

Det är den domstol eller den myndighet som handlägger ärendet som ska förordna offentligt biträde.¹⁴⁹ När åklagaren handlägger ärendet är det således åklagaren som ska förordna offentligt biträde.

Till offentligt biträde förordnas som huvudregel advokater eller andra jurister, vilka brukar anlitas för uppdrag som offentlig försvarare eller målsägandebiträde. Åklagaren bör beakta eventuella önskemål om vem som ska utses som biträde.

Ett offentligt biträde kan inte ersätta en offentlig försvarare och om en sådan förordnas bör det offentliga biträdet entledigas.

Om åklagaren inte förordnat offentligt biträde eftersom det redan av ansökan bedömts att skäl för kontaktförbud inte föreligger ska förbudspersonen un-

¹⁴⁸ Se 7 a § kontaktförbudslagen och 21 kap. 8 § RB.

¹⁴⁹ 2 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

derrättas om sin rätt till offentligt biträde vid en eventuell domstolsprövning av beslutet, dvs. om skyddspersonen begär prövning av åklagarens avslag.¹⁵⁰ När rättens prövning har begärts handläggs ärendet av tingsrätten. Om frågan om offentligt biträde aktualiseras först i det skedet är det alltså tingsrätten som beslutar. Polisen kan aldrig förordna ett offentligt biträde.¹⁵¹

Mall för förordnande av offentligt biträde finns i Cåbra.

I de fall åklagaren förordnat offentligt biträde ska biträdet ge in sin kostnadsräkning till åklagarkammaren. Enligt 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde är reglerna i rättshjälpslagen tillämpliga för ersättning till det offentliga biträdet. Fakturan ska sändas elektroniskt till Åklagarmyndigheten. Den som beslutar om ersättningen bör ha bemyndigande att besluta om ekonomiska åtaganden då kostnaden belastar den aktuella kammarens budget. I allmänhet är det kammarchefen och chefsadministratören som är behöriga.

Åklagarens beslut att förordna eller att inte förordna ett offentligt biträde kan inte överklagas. Om förbudspersonen begär att kontaktförbudsbeslutet ska prövas kan hen i anslutning till detta även begära att rätten ska förordna ett offentligt biträde.

Presumtion för förordnande

Det föreligger en stark presumtion för att offentligt biträde ska utses för förbudspersonen när förbudspersonen är under 18 år samt vid ansökan om kontaktförbud avseende gemensam bostad, utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning eller särskilt utvidgat kontaktförbud.¹⁵²

Offentligt biträde ska förordnas *om det inte måste antas att behov av biträde saknas*.¹⁵³ Möjligheten till undantag bör enligt förarbetena tillämpas restriktivt.¹⁵⁴ De undantagssituationer som nämns som exempel i förarbetena är följande:

Åklagaren gör bedömningen att det inte finns skäl att meddela kontaktförbud

Det bör vara fråga om relativt klara fall där det redan av ansökan står klart att det inte finns förutsättningar för ett kontaktförbud. Förbudspersonen ska dock även i dessa fall, senast i samband med beslutet, underrättas om sin rätt till biträde vid en eventuell domstolsprövning, dvs. om skyddspersonen begär rättens prövning av avslagsbeslutet.¹⁵⁵

¹⁵⁰ Prop. 2002/03:70 s. 48 f.

¹⁵¹ A.a. s. 47.

¹⁵² A.a. s. 46.

¹⁵³ 7 a § kontaktförbudslagen.

¹⁵⁴ Prop. 2002/03:70 s. 74.

¹⁵⁵ 4 c § kontaktförbudsförordningen.

Förbudspersonen har redan ett biträde av något slag

Den vanligaste anledningen till att offentligt biträde inte förordnas är att det redan finns en offentlig försvarare förordnad. Biträde kan även vara förordnat i mål om kvarsittanderätt enligt äktenskapsbalken eller sambolagen. Finns det redan ett förordnande ingår kontaktförbudsfrågan i ombudets uppdrag.¹⁵⁶

På grund av kravet om särskilt skyndsam handläggning måste beslut fattas innan ett biträde har kunnat förordnas

Förordnandet om offentligt biträde får inte hindra eller fördröja ett beslut, vilket innebär att beslut kan tas i frågan avseende kontaktförbud om ärendet framstår som så brådskande att ett förordnande inte kan inväntas. Det offentliga biträdets arbete blir i en sådan situation inriktat på frågan om kontaktförbudet ska bestå eller inte. Så kan vara fallet om förhör har hållits nattetid. Förbudspersonen ska då underrättas om sin rätt till offentligt biträde i samband med beslutet.¹⁵⁷ Det kan finnas anledning för åklagaren att förordna ett offentligt biträde för att förbudspersonen ska få hjälp att ta ställning till om rättens prövning ska begäras. Förbudspersonen kan även ansöka om offentligt biträde i samband med rättens handläggning och prövning av beslutet.

¹⁵⁶ Prop. 2002/03:70 s. 74.

¹⁵⁷ Ibid. S 75.

7 Risk- och proportionalitetsbedömning

Den materiella prövningen görs i två steg; först riskbedömning, därefter proportionalitetsbedömning.

Det ska göras en *sammanvägd* bedömning, med beaktande av alla relevanta omständigheter.

Steg 1 – Riskbedömning

Kontaktförbud får meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns **en klar och konkret risk** att förbudspersonen kommer att utsätta skyddspersonen för

- brott, förföljelse, otillbörlig övervakning eller andra allvarliga trakasserier, *eller*
- påverkan i syfte att förhindra att skyddspersonen lämnar uppgifter till domstol eller en brottsbekämpande myndighet.

Vid bedömningen av risken ska man **särskilt beakta** om förbudspersonen tidigare har begått brott mot liv, hälsa, frihet eller frid eller tidigare har utsatt skyddspersonen för allvarliga trakasserier eller påverkan enligt ovan. Även andra omständigheter hänförliga till förbudspersonen ska särskilt beaktas.

Om förbudspersonen är dömd för brott mot skyddspersonen föreligger det under vissa förutsättningar en **presumtion** för ordinärt kontaktförbud. Någon fullständig riskbedömning behöver då inte göras.

Vad avser kontaktförbud i en **gemensam bostad** är det endast risken för brott mot liv, hälsa, frihet eller frid som ska bedömas.

Steg 2 – Proportionalitetsbedömning

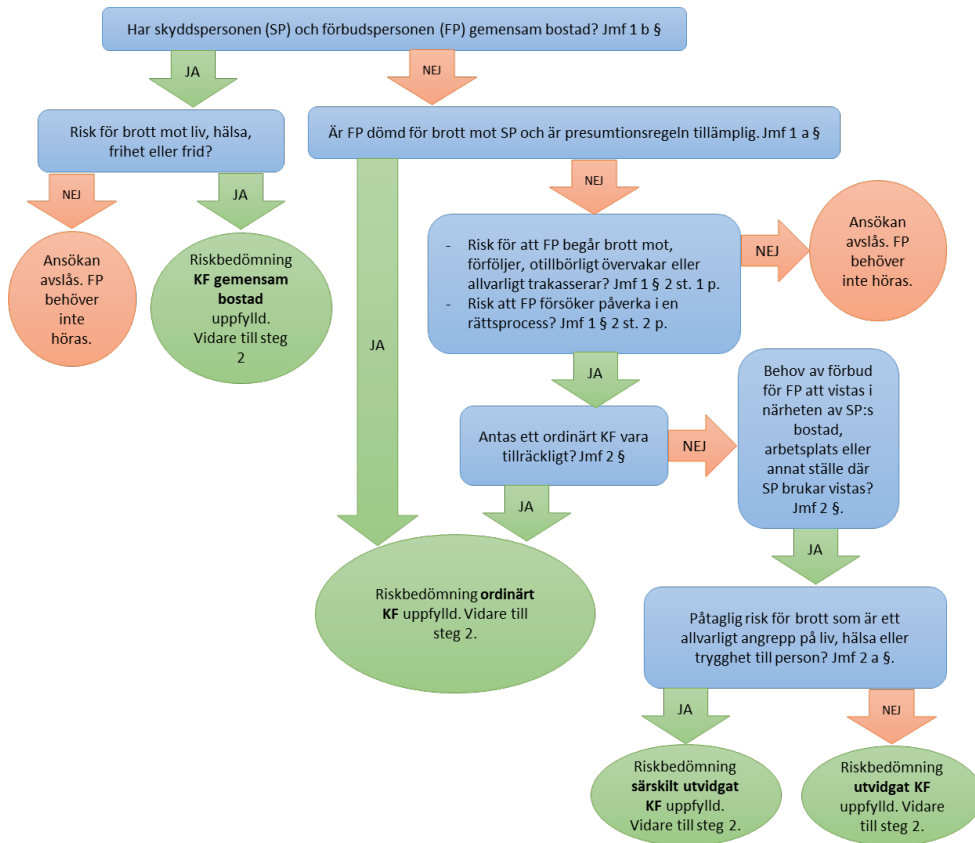
Ett kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud uppväger det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för förbudspersonen.

Möjligheten att göra undantag i kontaktförbudet kan påverka proportionalitetsbedömningen.

7.1 Riskbedömningen

Bild 3 Processchema för riskbedömningen

Steg 1 – Riskbedömning

7.1.1 Allmänt om riskbedömningen

Riskbedömningen tar sikte på att bedöma om det föreligger en risk av sådan styrka och art som förutsätts för den aktuella formen av kontaktförbud. Utgångspunkten är ett antal omständigheter vilka i olika utsträckning indikerar att det kan föreligga risk för sådant handlande. Vid bedömningen ska göras en prövning av hur stor risken är för att en viss händelse ska inträffa och allvaret i den händelse som riskerar att inträffa. En sammanvägd bedömning av *samtliga* omständigheter i det enskilda fallet ska göras.

Om förbudspersonen är dömd för brott mot skyddspersonen föreligger det under vissa förutsättningar en presumtion för kontaktförbud, om det inte finns särskilda skäl mot att meddela ett kontaktförbud. Presumtionsregeln gäller endast ordinarie kontaktförbud. Se vidare [avsnitt 7.1.4](#).

7.1.2 Omständigheter av betydelse vid riskbedömningen

Genom förändringen av kontaktförbudslagstiftningen den 1 juli 2025 ville lagstiftaren verka för en mer nyanserad riskbedömning. Fler omständigheter än tidigare ska nu särskilt beaktas och någon särskild viktning mellan omständigheterna ska inte göras. Det tidigare restriktivitetskravet när en förbudsperson inte har dömts för brott mot skyddspersonen eller någon annan har tagits bort.¹⁵⁸

Vid riskbedömningen ska det *särskilt* beaktas om förbudspersonen har

- begått brott mot någon persons liv, hälsa, frihet eller frid,
- förföljt, otillbörligt övervakat eller på annat sätt allvarligt trakasserat den som förbudet avses skydda, eller
- utsatt skyddspersonen för påverkan i syfte att förhindra att han eller hon lämnar uppgift till domstol eller en brottsbekämpande myndighet, eller
- om andra omständigheter som hänför sig till förbudspersonen innebär en ökad risk för ovanstående beteende.¹⁵⁹

Riskbedömningen ska göras med beaktande av alla relevanta omständigheter.

Observera att samtliga här uppräknade omständigheter ska beaktas särskilt, oavsett om förbudet är till skydd mot påverkan inför rättegång eller ett sedvanligt kontaktförbud.

Liksom tidigare krävs det inte att omständigheterna ska vara klarlagda med de beviskrav som gäller i brottmål för att kunna tillmätas betydelse. Den risk som läggs till grund för ett kontaktförbud ska däremot sammantaget vara klar och konkret.¹⁶⁰

Begått brott mot någon persons liv, hälsa, frihet eller frid

Med att förbudspersonen har begått brott mot någon persons liv, hälsa, frihet eller frid avses

- tidigare brott mot skyddspersonen,
- tidigare brott mot annan person,
- pågående förundersökning om brott mot skyddspersonen.¹⁶¹

Tidigare brottslighet utgör erfarenhetsmässigt en tydlig indikation på ökad risk för ny brottslighet av likartat slag. Det är dock inget krav att förbudspersonen tidigare dömts för sådant brott och medför inte heller att förutsättningarna för ett förbud per automatik är uppfyllda. Gärningar som lett till

¹⁵⁸ Prop. 2024/25:123 s. 41.

¹⁵⁹ 1 § 3 st. kontaktförbudslagen.

¹⁶⁰ Prop. 2024/25:123 s. 41.

¹⁶¹ Prop. 1987/88:137 s. 18 f.

fällande domar som vunnit laga kraft, godkända strafförelägganden och åtalsunderlåtelse ska beaktas vid riskbedömningen.¹⁶² Om åtal ogillats på grund av bristande bevisning eller om förundersökning lagts ned på grund av bevissvårigheter ska den tidigare brottsmisstanken normalt sett inte beaktas vid riskbedömningen. Om åtalet ogillats på grund av bristande bevisning och åklagaren överväger eller beslutar att överklaga domen kan det dock finnas skäl att låta brottsmisstankarna ligga till grund för riskbedömningen.

Om förbudspersonen utsatt skyddspersonen för brott vid flera tillfällen under en längre tid är risken för ny brottslighet typiskt sett särskilt hög. Brotts som innefattar flera gärningar under en längre tidsperiod väger särskilt tungt, t.ex. grov fridskränkning, men även en enstaka gärning kan vara tillräcklig. Av betydelse är gärningens allvar och omfattning och hur nära den ligger i tiden.¹⁶³

Ju längre tillbaka i tiden det tidigare brottet ligger desto mindre betydelse bör det normalt få vid riskbedömningen. Vilken vikt som ska läggas vid en tidigare dom är dock beroende av den aktuella situationen. Risk för nya brott eller trakasserier mot ett tidigare brottsoffer kan exempelvis öka i anslutning till att den som dömts frigges efter avtjänat straff.¹⁶⁴ Risken kan i vissa fall också öka i samband med att åtal väcks eller inför förestående huvudförhandling.

Att det anmälda brottet ännu inte hunnit utredas och att det är oklart om brott kommer att kunna styrkas är i sig inte något hinder. Redan uppgifterna i en pågående förundersökning kan motivera ett kontaktförbud.¹⁶⁵ I dessa fall kan det krävas att åklagaren kontinuerligt omprövar frågan i takt med att förundersökningen går framåt. Om ansökan om kontaktförbud avslagits kan det finnas skäl att initiera en ny kontaktförbudsutredning om bevisningen stärkts. Om förundersökningen läggs ned ska ett utfärdat kontaktförbud omprövas. Se [avsnitt 10.1](#).

En vanlig situation vid ansökan om kontaktförbud är att förbudspersonen inte tidigare har dömts för brott. Vid bedömningen av risken för brott och trakasserier är utgångspunkten att risken normalt anses högre vid misstanke om allvarliga och upprepade gärningar. Även brottslighet med ett förhållandevis lågt straffvärde kan dock, om den är omfattande och upprepad, betecknas som allvarlig. Ett typexempel är ofredande bestående av ett mycket omfattande antal telefonsamtal, sms eller kontakt via sociala medier. Ett sådant beteende kan ofta i sig innebära en risk för fortsatta brott eller trakasserier. Från och med 1 juli 2026 kan ett sådant beteende komma att bedömas som psykiskt våld enligt 4 kap. 7 b § brottsbalken. För

¹⁶² Prop. 1987/88:137 s. 41.

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ Prop. 2024/25:123 s. 43.

¹⁶⁵ Ibid.

bedömningen av risken för kommande brott eller allvarliga trakasserier är tidsaspekten för de anmälda gärningarna av stor betydelse. Om det har förflutit en viss tid utan att det har inträffat någonting som talar för att det finns en sådan risk, finns som regel inte skäl att meddela ett förbud. Hur lång tid som krävs vid en sådan bedömning blir bl.a. beroende av vilken typ av brott som tidigare inträffat.

Förföljt, otillbörligt övervakat eller på annat sätt allvarligt trakasserat skyddspersonen

Den omständigheten att den som förbudet avses gälla mot tidigare har utsatt skyddspersonen för förföljelse, övervakning eller andra allvarliga trakasserier är en tydlig indikation på att ett sådant beteende kan komma att upprepas. Det gäller även om beteendet inte har lett till lagföring eller om det inte når upp till en straffbar nivå.¹⁶⁶ Gränserna mellan förföljelse, otillbörlig övervakning och allvarliga trakasserier är inte helt tydlig. Övervakning skulle t.ex. i vissa situationer kunna anses utgöra förföljelse eller allvarliga trakasserier men det är inte självklart att all övervakning omfattas.

Det är inte nödvändigt att i kontaktförbudsbeslutet kategorisera ett beteende som antingen förföljelse, otillbörlig övervakning eller allvarliga trakasserier. Det är tillräckligt att beskriva förbudspersonens beteende.

Förföljelse bör anses vara för handen om någon vid upprepade tillfällen på ett mycket påträngande eller annars på ett besvärande sätt söker kontakt med skyddspersonen mot dennes vilja. Kontakten kan ske t.ex. genom besök, telefonsamtal eller brev.¹⁶⁷

Trakasserier tar sikte på beteenden som kan vara lindrigare än förföljelse, t.ex. upprepade mycket aggressiva uttalanden som inte är av den karaktären att de är straffbara eller ett beteende som allmänt sett är ägnat att skrämman den som utsätts för det. Exempel på det sistnämnda kan vara att någon, utan att ta kontakt, mer eller mindre regelbundet följer efter en annan person eller regelbundet väntar utanför den andres bostad eller arbetsplats.¹⁶⁸

Det finns anledning att se särskilt allvarligt på besök i bostaden och kontakter eller försök till kontakter nattetid. Ett annat exempel kan vara att förbudspersonen återkommande uppehåller sig utanför skyddspersonens arbetsplats och på avstånd följer denne till och från arbetet.

Med övervakning avses handlande som syftar till att kontrollera eller kartlägga var skyddspersonen befinner sig eller vad hen gör.

Övervakning kan ske genom olika former av tekniska hjälpmedel, t.ex. genom att placera en gps-sändare i barnets nalle i syfte att övervaka den andre

¹⁶⁶ Prop. 2024/25:123 s. 39.

¹⁶⁷ Prop. 1987/88:137 s. 20.

¹⁶⁸ Ibid.

föräldern. Det finns också olika former av appar som kan installeras i skyddspersonens telefon för att kontrollera var personen befinner sig och vad denne gör. Övervakning kan också ske genom att kontrollera vem skyddspersonen har kontakt med på telefon eller sociala medier. Ett annat exempel är övervakning i form av dolda kameror. I förarbetena påpekas att även kartläggning av någon med lagliga medel kan utgöra övervakning, om det sker systematiskt och över tid.¹⁶⁹

Övervakning kan även utövas genom andra personer, som är de som faktiskt fysiskt övervakar den utsatta personen. Enligt förarbetena ska ett kontaktförbud kunna meddelas mot flera olika personer som tillsammans är delaktiga i att övervaka personen.¹⁷⁰ Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att varje ansökan då måste prövas mot varje enskild individ för sig men att risken för var och en får bedömas utifrån deras delaktighet i övervakningen.

Att övervakningen ska vara otillbörlig innebär att det endast är klandervärda beteenden som omfattas. Appar som möjliggör för användaren att se var familj och vänner befinner sig i realtid är i många fall inte otillbörliga, särskilt inte om personen samtyckt. Inhämmandet kan dock vara otillbörligt om det är ett påträngande och kontrollerande handlingsmönster som är ägnat att hämma skyddspersonen från att göra självständiga livsval.¹⁷¹

Utifrån proportionalitetsskäl måste det vara fråga om handlingar som klart avviker från ett godtagbart beteende och som i vart fall närmar sig det som skulle kunna bedömas som ett ofredande eller någon annan straffbar gärning. Det måste t.ex. – inom rimliga gränser – godtas att människor i samband med en separation beter sig omoget, olämpligt och sårande mot sin före detta partner utan att det kan bli aktuellt att besluta om kontaktförbud.¹⁷²

Precis som när det gäller tidigare brottslighet så är tidsaspekten och frekvensen av det oönskade beteendet av stor betydelse. Det finns dock inget krav på att det ska *pågå* förföljelser, övervakning eller trakasserier.¹⁷³

Utsatt skyddspersonen för påverkan i syfte att förhindra att han eller hon lämnar uppgift till domstol eller en brottsbekämpande myndighet

Med påverkan avses ageranden som kan vara straffbara enligt t.ex. bestämmelserna om övergrepp i rättssak, olaga hot eller ofredande, men även beteenden som inte når upp till nivån för straffbarhet. I förarbetena nämns som exempel förtäckta hot eller underförstådda budskap om att skyddspersonen ska avhålla sig från kontakt med rättsväsendet. Ett annat exempel är om en

¹⁶⁹ Prop. 2024/25:123 s. 109.

¹⁷⁰ Ibid.

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² Prop. 2024/25:137 s. 28.

¹⁷³ Hovrätten för Övre Norrland, beslut den 4 november 2025, Ä 774-25.

person, utan godtagbar anledning och utan tidigare relation till skyddspersonen, tar kontakt och börjar fråga om dennes medverkan i en rättsprocess.

Syftet med påverkan ska vara att förhindra att någon lämnar uppgifter, vilket innebär att inte alla kontakter omfattas utan att det krävs ett otillbörligt syfte. Att en försvarare tar kontakt med ett vittne för att förbereda försvaret är som exempel inte otillbörligt.

Vid riskbedömningen ska särskilt beaktas om förbudspersonen redan har utsatt skyddspersonen för påverkan.¹⁷⁴ Det kan även beaktas om förbudspersonen i en tidigare rättsprocess gjort sig skyldig till övergrepp i rättssak eller någon annan form av påverkan mot någon annan än skyddspersonen. Andra omständigheter som har betydelse är om förbudspersonen är en person i gärningspersonens närhet vars agerande gör det rimligt att tro att det finns en risk för hot eller våld. Om brottet har begåtts inom ramen för ett kriminellt nätverk bör omständigheten att förbudspersonen tillhör samma nätverk tillmätas stor vikt.¹⁷⁵

Det räcker med en risk för påverkan men den ska med hänsyn till omständigheterna vara klar och konkret för den enskilda förbudspersonen.¹⁷⁶

I propositionen ges exempel på områden där det kan bli aktuellt med kontaktförbud på grund av risken för påverkan.¹⁷⁷

Ungdomsbrottslighet

För att häkta den som är under 18 år krävs synnerliga skäl. Om det finns en kollusionsfara som skulle ha inneburit att en vuxen person hade blivit häktad, men det inte föreligger synnerliga skäl för häktning av den unge, kan kontaktförbud vara en lämplig åtgärd för att förhindra att målsägande eller vittnen utsätts för påtryckning av den misstänkte.¹⁷⁸

Kriminella nätverk

Runt de kriminella nätverken finns en utbredd tystnadskultur och det förekommer systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägande och anmälare. Ett kontaktförbud kan enligt förarbetena ha en avhållande effekt då förbudspersonen bör inse att risken för upptäckt vid påverkansförsök är betydande.¹⁷⁹

Vid brott med koppling till kriminella nätverk kan det finnas en bred och svårdefinierad krets av personer som skulle kunna utsätta förhörspersonen för påtryckningar. Detta kan innebära betydande svårigheter att identifiera po-

¹⁷⁴ 1 § 3 st. p. 2 kontaktförbudslagen.

¹⁷⁵ Prop. 2024/25:123 s. 110.

¹⁷⁶ A.a. s. 34.

¹⁷⁷ A.a. s. 33 ff.

¹⁷⁸ A.a. s. 33.

¹⁷⁹ A.a. s. 34.

tentiella hotaktörer utöver gärningspersonen/-erna i nätverket och kräva ett omfattande kartläggningsarbete. Det kan vidare vara svårt att slå fast att det föreligger en klar och konkret risk för varje enskild individ.¹⁸⁰ Enbart det faktum att en person är med i ett kriminellt nätverk räcker inte för att grunda ett kontaktförbud utan det krävs någon ytterligare omständighet som visar på att det finns en risk för påverkansförsök.¹⁸¹ För ytterligare vägledning avseende utredning, se [kapitel 6](#).

Brott inom en hederskontext

Det finns ofta en utbredd tystnadskultur i dessa ärenden som påverkar benägenheten hos målsägande och vittnen att anmäla eller vittna i domstol. Även i dessa fall kan personkretsen av potentiella personer som kan tänkas utöva påtryckningar vara stor och det krävs även här att det föreligger en klar och konkret risk för varje enskild individ.¹⁸² För ytterligare vägledning avseende utredning, se [kapitel 6](#).

Ekonomisk brottslighet

Här lyfts som exempel brottslighet som begås i mer eller mindre organiserad form men där de inblandade personerna inte har ett lika stort våldskapital som vid exempelvis gängkriminalitet. I de fall där det finns ett stort antal målsägande kommer det troligtvis mer sällan att finnas förutsättningar att meddela kontaktförbud för var och en av dem. Om det avseende en viss målsägande finns en klar och konkret risk för påverkan, t.ex. med hänsyn till påverkansförsök som redan har skett, kan det vara ändamålsenligt med ett kontaktförbud till skydd för den personen.¹⁸³

Brott i nära relation

I de flesta fall bör förutsättningarna enligt 1 § 2 st. 1 p. kontaktförbudslagen vara uppfyllda när förbudspersonen och skyddspersonen har en relation. Exempel på när påverkansfallet kan vara för handen kan vara då förbudspersonen är på fri fot, åtal är väckt och det tar lång tid innan huvudförhandlingen sätts ut i domstol och förutsättningarna enligt första punkten inte är uppfyllda. En annan situation kan vara att någon i gärningspersonens närhet, t.ex. en släkting, försöker påverka skyddspersonen att inte medverka eller ändra sina uppgifter inför en kommande rättegång.

Omständigheter som hänför sig till förbudspersonen

Vid riskbedömningen ska det särskilt beaktas om andra omständigheter som hänför sig till förbudspersonen innebär en ökad risk för sådant beteende som

¹⁸⁰ Prop. 2024/25:123 s. 34.

¹⁸¹ A.a. s. 110.

¹⁸² A.a. s. 35.

¹⁸³ A.a. s. 35.

kan läggas till grund för ett kontaktförbud. Enbart sådana omständigheter kan dock inte läggas till grund för ett kontaktförbud.¹⁸⁴

Exempel på omständigheter kan vara att förbudspersonen har uttalat sig eller uppträtt på ett sådant sätt att risken för brott eller allvarliga trakasserier får anses öka. Det kan vidare vara fråga om ett beteende som personen anser är rättfärdigat, men som objektivt sett indikerar att hen har en bristande insikt i vad som i det enskilda fallet kan anses vara ett acceptabelt handlande. Det kan också handla om uttalanden som tyder på att förbudspersonen vill kontrollera eller har svårt att släppa taget om skyddspersonen. Vidare kan det vid psykisk sjukdom eller missbruk hos förbudspersonen i vissa fall finnas en ökad risk för att denne kan komma att utsätta skyddspersonen för exempelvis brott eller allvarliga trakasserier. Det avgörande i sådana fall är inte den psykiska sjukdomen eller missbruket i sig, utan vilka symtom eller beteendemönster som talar för att det finns en sådan risk.¹⁸⁵

Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att det i kontaktförbudsbeslutet inte är nödvändigt, och ofta inte heller lämpligt, att ange eventuella psykiska sjukdomar eller missbruk, utan istället ange det beteende förbudspersonen uppvisar.

Det krävs att det finns uppgifter i utredningen som ger stöd för bedömningen att de omständigheter som ses i ärendet också innebär en klar och konkret risk för oönskat beteende i det enskilda fallet, t.ex. uppgifter om att berusningen leder till att förbudspersonen uppträder aggressivt. Sådana uppgifter kan exempelvis framkomma i förhör, i pm från polis vid ingripandetillfället och i utredningar från socialtjänst.

7.1.3 Särskilt om riskbedömning när skyddspersonen är ett barn

Barnet är en egen skyddsperson varför det vid riskbedömningen ska bedömas om det föreligger en klar och konkret risk för att *barnet* utsätts för trakasserier. Det är vanligt att en förälder samtidigt ansöker om kontaktförbud för sig själv och för sina barn. I många fall är barnen skyddspersonens och förbudspersonens gemensamma barn. Det är dock viktigt att klarlägga vilka omständigheter som ska läggas till grund för riskbedömningen avseende barnet och vilka omständigheter som ska läggas till grund för riskbedömningen avseende den vuxne.

Att ett barn bevittnat brott mellan personer som barnet är eller tidigare har varit närstående till, är under vissa förutsättningar straffbart som barnfridsbrott och därmed brott mot barnet. Barnfridsbrott ska därför särskilt beaktas i bedömningen för det fall barnet är skyddsperson.

¹⁸⁴ Prop. 2024/25:123 s. 40.

¹⁸⁵ A.a. s. 110 f.

Tidigare brott mot ett barn i en familj kan visa på en ökad risk för brott mot andra barn tillika syskon, vilket kan resultera i att kontaktförbud ska utfärdas även för det syskon som inte utsatts för brott, även om denne inte bevittnat brottet.

Vid riskbedömningen kan omständigheter i den vuxnes ansökan få olika betydelse beroende på barnets mognad och ålder. Ett mindre barn är typiskt sett närvarande vid olika händelser i större utsträckning än vad ett större barn behöver vara.

Trakasserier av ett barn kan också se ut på andra sätt än trakasserier av en vuxen. Ett barn kan exempelvis utnyttjas som ett medel för förbudspersonen att komma åt information och för att ha fortsatt kontroll av en tidigare partner. Förbudspersonen kan t.ex. övervaka en tidigare partner genom att ladda ner applikationer i barnets mobiltelefon, ringa barnet för att fråga ut hen eller för att höra vad som pågår i bakgrunden. Även om förbudspersonens beteende och åtgärder har som slutligt syfte att nå fram till den vuxna skyddspersonen så kan de ändå innebära förföljelse, övervakning och trakasserier av barnet.

Barnets bästa vid risk- och proportionalitetsbedömning

Åklagaren ska vid risk- och proportionalitetsbedömningen beakta barnkonventionens princip om barnets bästa, artikel 3. Barnrättskommittén har uttalat att principen ska tillämpas vid alla beslut som rör barn.¹⁸⁶ Det framgår inte av förarbetena till kontaktförbudslagen hur principen ska tillämpas vid den risk- och proportionalitetsbedömning som ska göras avseende kontaktförbud för barnet. De överväganden som gjorts ska framgå av beslutet. För vägledning avseende bedömningen av barnets bästa, se [kapitel 3](#).

¹⁸⁶ Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14 (2013) om Barnets rätt att i första hand få beaktat vad som bedöms vara barnets bästa.

7.1.4 Presumtion för ordinärt kontaktförbud

Om förbudspersonen tidigare är dömd för brott mot skyddspersonen och skyddspersonen är eller har varit en närstående finns det ofta en presumtion för kontaktförbud, alltså en sorts bevislättnad. Om förbudspersonen är dömd för olaga förföljelse eller hedersförtryck finns det inget krav på att parterna ska vara närstående.¹⁸⁷

Presumtionsregeln kan bara tillämpas vid ordinära kontaktförbud.

Den dom som ligger till grund för presumtionen behöver inte ha vunnit laga kraft och närståendebegreppet ska inte ges en alltför snäv tolkning.

Beträffande kravet på minst sex månaders straffvärde kan åklagaren behöva göra en uppskattning av straffvärdet när förbudspersonen även är dömd för andra brott i en och samma dom.

Presumtionen bryts om det *står klart* att förbudspersonen inte har för avsikt att söka kontakt med skyddspersonen eller om det finns andra särskilda skäl mot att meddela ett kontaktförbud.

Även om det föreligger en presumtion kan kravet på proportionalitet enligt 3 § hindra att ett kontaktförbud meddelas, se [avsnitt 7.2](#).

Om förbudspersonen är dömd för brott mot skyddspersonen föreligger det under vissa förutsättningar en presumtion för kontaktförbud. Presumtionen innebär en form av bevislättnad, vilket medför att inte lika många åtgärder behöver vidtas inom ramen för kontaktförbudsutredningen.¹⁸⁸ Kan presumtionsregeln tillämpas ska den också användas.

Presumtionsregeln gäller endast vid beslut om ordinära kontaktförbud och i de fall förbudspersonen har dömts för brott mot skyddspersonen. Brottsligheten ska ha innefattat angrepp mot liv, hälsa, frihet eller frid och begåtts mot en närstående eller tidigare närstående. Det samlade straffvärdet för brottsligheten ska uppgå till fängelse i sex månader eller mer. Om domen avser hedersförtryck eller olaga förföljelse gäller inte kravet på att brottet ska ha begåtts mot en närstående eller kravet på ett visst straffvärde.

Domen behöver inte ha vunnit laga kraft för att presumtionsregeln ska vara tillämplig.¹⁸⁹ Om hovrätten sedan frikänner eller gör en annan bedömning av straffvärdet får en sedvanlig omprövning av förbudet göras.

Presumtionen kan brytas om det finns särskilda skäl mot att meddela ett kontaktförbud. Åklagaren behöver alltså inte utreda vad som talar *för* en risk utan om det finns omständigheter som talar *emot* att det finns en risk.

¹⁸⁷ 1 a § 1 st. kontaktförbudslagen.

¹⁸⁸ Prop. 2024/25:123 s. 45.

¹⁸⁹ A.a. s. 49.

Exempel som nämns i förarbetena är att det har gått lång tid sedan brottet som domen avser begicks eller att förbudspersonen har flyttat till en annan ort, och det *står klart* att förbudspersonen inte har för avsikt att söka kontakt med skyddspersonen. Observera dock att risk för nya brott eller trakasserier mot ett tidigare brottsoffer kan öka i anslutning till att den som dömts frigets efter avtjänat straff.¹⁹⁰ Även brottets karaktär eller att förbudspersonen har genomgått missbruksvård eller annan behandling som minskar risken för återfall kan bryta presumtionen.¹⁹¹ Lagens krav på att ett förbud måste vara proportionerligt gäller även i de fall presumptionsregeln är tillämplig.¹⁹² Om kontaktförbud inte meddelas trots att presumtionen är tillämplig, ska skälen för detta framgå av beslutet.

Närstående

Vid bedömningen av vilken krets av närstående eller tidigare närstående personer som presumptionsregeln omfattar, kan man ta ledning av hur närståendebegreppet i bestämmelsen om grov fridskränkning i 4 kap. 4 a § 1 st. brottbalken tillämpats.¹⁹³ För att säkerställa att unga personer som utsätts för brott i nära relationer tillförsäkras ett likvärdigt skydd som vuxna brottsoffer, ska inte närståendebegreppet ges en alltför snäv tolkning. Även ungdomar som lever i en parrelation bör kunna betraktas som närstående till varandra, förutsatt att det rör sig om en etablerad relation.¹⁹⁴

Straffvärde

Det är det samlade straffvärdet för de här relevanta brotten mot närstående som räknas. Om exempelvis förbudspersonen dömts för synnerligen grovt narkotikabrott samt stöld från och misshandel vid två tillfällen av sin sambo är det enbart straffvärdet för misshandelsbrotten som ingår i beräkningen. Uppgår straffvärdet för dessa till sex månaders fängelse kan presumptionsregeln tillämpas.

Prövningen ska i första hand utgå från hur straffvärdet har bedömts av domstolen. Om straffvärdet för de aktuella brotten inte uttryckligen framgår av domen måste åklagaren göra en egen uppskattning av straffvärdet utifrån de omständigheter som anges i domen. Det innebär att presumptionsregeln kan

¹⁹⁰ Prop. 2024/25:123 s. 43.

¹⁹¹ A.a. s. 112 f.

¹⁹² 3 § kontaktförbudslagen.

¹⁹³ "Det närstående paret I" NJA 2004 s. 97 och "Det närstående paret II" NJA 2025 s. 295.

¹⁹⁴ Prop. 2024/25:123 s. 47.

bli tillämplig även om bedömningen av straffvärdet är förenad med viss osäkerhet.¹⁹⁵

Tidsram för presumtionsregeln

Av 1 a § 3 st. kontaktförbudslagen framgår under vilken tidsram presumtionsregeln gäller. Tidsramen avser inom vilken tid åklagaren kan *fatta beslut* om kontaktförbud enligt presumtionsregeln och påverkar inte förbudstidens längd.

För att kunna tillämpa presumtionsregeln behöver domen hämtas in, kontroll göras av villkorlig frigivning, när vården upphört eller när vården helt verkställts samt när domen vunnit laga kraft.

7.1.5 Kriminalvårdens och SiS underrättelseskyldighet

Kriminalvården och SiS är skyldiga att underrätta Polismyndigheten då en person ska frigges om den dömd avtjänar straff som riktats mot liv, hälsa, frihet och frid och brottet begåtts mot en närstående eller tidigare närstående. Om personen är dömd för olaga förföljelse, hedersförtryck eller överträdelse av kontaktförbud ska Polismyndigheten underrättas även om brottet inte begåtts mot en närstående.¹⁹⁶ Underrättelse bör ske fyra veckor innan frigivning och görs genom en särskilt framtagen blankett.¹⁹⁷

När Polismyndigheten får en sådan underrättelse åligger det polisen att ta kontakt med målsäganden för att efterhöra om denne vill ansöka om kontaktförbud. Om målsäganden vill ansöka om kontaktförbud ska polisen upprätta en ansökan och skicka över den till åklagarkammaren.

Kriminalvården och SiS är skyldiga att, på begäran av Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, lämna ut uppgifter som kan antas ha betydelse i frågor om kontaktförbud.¹⁹⁸ När åklagaren får in en ansökan om kontaktförbud bör direktiv lämnas om att begära in sådan information, om polisen inte redan har gjort det.

Observera att underrättelseskyldigheten gäller oavsett vilket straffvärde de aktuella brotten har, varför kontaktförbudsansökningarna kan avse både an-

¹⁹⁵ Prop. 2024/25:123 s. 112.

¹⁹⁶ 36 a § fängelseförordningen (2010:2010), 28 a § häktesförordningen (2020:2011), 3 kap. 19 § förordningen (2025:1323) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning, 12 § förordningen (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

¹⁹⁷ Rutinbeskrivning gällande underrättelse om frigivning från Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse, Noa 127/2026, diarienummer A001.976/2026.

¹⁹⁸ 36 a § fängelseförordningen, 28 a § häktesförordningen, 3 kap. 19 § förordningen (2025:1323) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning och 12 § förordningen om verkställighet av sluten ungdomsvård.

sökningar som omfattas av presumtionsregeln, och ansökningar där en vanlig riskbedömning ska göras.

7.1.6 Pågående vårdnadstvist mellan parterna

I förarbetena till bestämmelsen i 1 § 2 st. kontaktförbudslagen påpekas att det bakom en ansökan om kontaktförbud kan ligga en konflikt mellan parterna som i första hand bör lösas på annat sätt än genom ett kontaktförbud, exempelvis en vårdnads- eller umgängesprocess.¹⁹⁹ En sådan konflikt mellan parterna kan indikera en ökad risk för att den ena parten utsätter den andra för brott, förföljelse, otillbörlig övervakning eller allvarliga trakasserier men innebär också att uppgifter som en part tillför utredningen bör värderas med särskild försiktighet.²⁰⁰ En bakomliggande konflikt mellan parterna är en omständighet som alltså både kan väga för och emot ett kontaktförbud.

7.1.7 Kontaktförbud och straffprocessuella tvångsmedel

Kontaktförbud är i huvudsak inte avsett att ersätta eller komplettera straffprocessuella tvångsmedel. Kontaktförbuden fyller ett helt annat syfte.²⁰¹ Det har dock i förarbetena till den nya grunden för kontaktförbud, påverkansfallen, framförts att när det gäller unga kriminella där synnerliga skäl för häktning inte föreligger men det föreligger en kollusionsfara kan kontaktförbud vara ett alternativ till häktning.²⁰²

Även med restriktioner är det inte möjligt att förhindra alla kontakter från en häktad med hänvisning till kollusionsfara eftersom åklagarens befogenheter styrs av reglerna i 3 kap. häkteslagen (2010:611). Detta innebär att en åklagare, som vid brevgranskning uppmärksammar att den häktade skriver brev till skyddspersonen, kan stoppa försändelsen om den bedöms medföra kollusionsfara med avseende på brott som den häktade misstänks för. Om så inte är fallet saknas lagstöd för att stoppa försändelsen.²⁰³ Åklagaren saknar helt befogenhet att stoppa brev som skickas till skyddspersonen då förbudspersonen är häktad för annan brottslighet eftersom kollusionsfara inte föreligger i förhållande till skyddspersonen. Om den intagne är häktad utan restriktioner, saknar åklagaren insyn i den häktades kontakter med omvärlden.

Ovanstående innebär att riskbedömningen i de flesta fall inte påverkas av att personen är häktad med restriktioner. I vissa fall kan dock en häktning påverka den konkreta risken så mycket att åklagaren vid den sammanvägda bedömningen kommer fram till att ansökan ska avslås. Det kan finnas anledning att överväga om häktningsbeslutet innebär att ett kvalificerat beslut om kon-

¹⁹⁹ Prop. 1987/88:137 s. 20.

²⁰⁰ Se NJA 2007 s. 272.

²⁰¹ Prop. 1987/88:137 s. 20 f. och Svea hovrätts beslut, den 22 augusti 2025, Å 11706-25.

²⁰² Prop. 2024/25:123 s. 33.

²⁰³ 3 kap. häkteslagen (2010:611).

taktförbud ska ändras till ett ordinärt. Särskilt bör åklagaren ta ställning till om ett kvalificerat kontaktförbud med elektronisk övervakning ska kvarstå. Det är i detta läge inte motiverat med elektronisk övervakning. Se [avsnitt 10.1.5](#) Omprövning av villkor om elektronisk övervakning.

Åklagaren har en skyldighet att underrätta Kriminalvården om kontaktförbud har meddelats en häktad person.²⁰⁴ Om Kriminalvården har kännedom om ett kontaktförbud kan Kriminalvården stoppa försändelser från den häktade förbudspersonen till skyddspersonen, men det är ingen garanti att så sker. När det gäller intagna på anstalt står det klart att Kriminalvården kan stoppa en försändelse som innebär en överträdelse av ett kontaktförbud.²⁰⁵

Åklagaren har inte full kontroll över hur länge förbudspersonen kommer att vara häktad och det kan då uppstå ett glapp i skyddet för skyddspersonen för det fall att tingsrätten häver häktningen. Om åklagaren bedömer att ett pågående frihetsberövande innebär att det inte finns förutsättningar för ett förbud bör beslutet omprövas om häktningen och/eller restriktionerna hävs. Se [avsnitt 10.1](#).

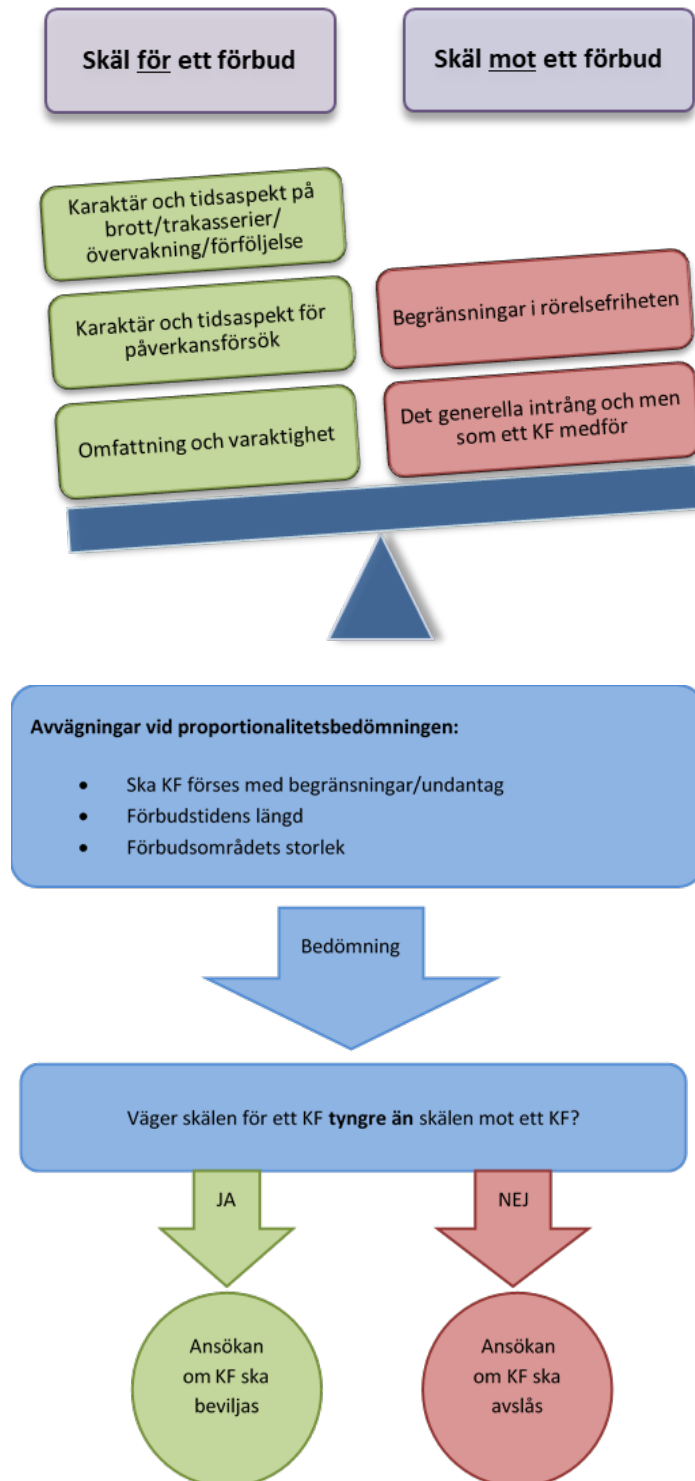
²⁰⁴ 26 § häktesförordningen (2010:2011).

²⁰⁵ 7 kap. 7 § 2 p. fängelselag (2010:610) och prop. 2009/10:135 s. 147.

7.2 Proportionalitetsbedömningen

Bild 4 Processchema för proportionalitetsbedömningen

Steg 2 – Proportionalitetsbedömningen

7.2.1 Allmänt om proportionalitetsbedömningen

Först efter att riskbedömningen resulterat i att det föreligger en klar och konkret risk ska en proportionalitetsbedömning göras. Ett kontaktförbud medför negativa konsekvenser för förbudspersonen. Därför måste skyddspersonens skäl för ett kontaktförbud vara så starka att de väger tyngre än förbudspersonens skäl mot ett sådant förbud.²⁰⁶

Proportionalitetsbedömningen tar sikte på den avvägning som ska göras mellan å ena sidan intresset av att förebygga brott, förföljelse och andra allvarliga trakasserier mot skyddspersonen och å andra sidan integritet och rätten att röra sig fritt för förbudspersonen. Vid bedömningen ska bl.a. beaktas karaktären på brottsligheten eller trakasserierna, risken för att förbudspersonen kommer att göra sig skyldig till brott eller allvarliga trakasserier samt hur länge risken kan förväntas föreligga. Ju allvarligare brottslighet det är fråga om, desto starkare talar det för att ett förbud ska anses proportionerligt.

Den omständigheten att ett beslut om kontaktförbud registreras i belastningsregistret och därmed innebär en nackdel för förbudspersonen utgör enligt *Utvecklingscentrums uppfattning* inte en faktor som ska vägas in i proportionalitetsbedömningen.

Ett förbud ska enligt lagstiftningen förses med de begränsningar och undantag som är påkallade med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet. Om de överväganden som görs i denna del utmynnar i att beslutet måste förses med begränsningar eller undantag ska dessa framgå av själva beslutet och vara väl preciserade.

7.2.2 Kontaktförbud då parterna har gemensamma barn

En vanlig invändning mot kontaktförbud mellan parter som har gemensamma barn är att ett förbud skulle förhindra förbudspersonens kontakter med och kring de gemensamma barnen. Hur ett eventuellt kontaktförbud skulle påverka sådana kontakter ska beaktas vid bedömningen av om det är proportionerligt att utfärda ett kontaktförbud samt hur ett eventuellt förbud i så fall ska utformas.²⁰⁷

Ett kontaktförbud bör inte hindra föräldrar att umgås med sina barn, med undantag för när det är barnet som är skyddsperson. Praktiska frågor som exempelvis hämtning och lämning av gemensamma barn i samband med umgänge bör enligt förarbetena kunna lösas genom socialtjänstens försorg.²⁰⁸ Någon skyldighet för åklagaren att i varje enskilt fall undersöka huruvida socialtjänsten kan bistå med hjälp finns inte. Skulle det framkomma att så-

²⁰⁶ 3 § kontaktförbudslagen.

²⁰⁷ Prop. 1987/88:137 s. 16 f.

²⁰⁸ Ibid.

dana praktiska frågor inte kan eller bör lösas genom socialtjänstens försorg kan ett kontaktförbud behöva förse med undantag som reglerar hur sådana frågor ska lösas. Exempelvis kan undantaget utformas utifrån omfattningen av umgänget såsom det regleras i en dom eller ett avtal.

Det är dock viktigt att eventuella undantag utformas på ett sådant sätt att de inte kan missförstås eller missbrukas, se vidare [avsnitt 9.1.4](#).

7.2.3 Kontaktförbud då skyddspersonen är ett barn

Vid bedömningen av huruvida det är proportionerligt att utfärda kontaktförbud mot en förälder, till skydd för barnet, är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att åklagaren kan få ledning av de uttalanden som gjordes om barnets bästa vid en ändring av 6 kap. 2 a § föräldrabalken om bedömningen av vad som är bäst för barnet.²⁰⁹ Se vidare [kapitel 3](#).

För det fall den särskilda företrädaren eller annan företrädare för barnet gör bedömningen att barnet är i behov av ett kontaktförbud och åklagaren gör bedömningen att det föreligger en klar och konkret risk men barnet uttrycker att det vill ha en viss kontakt med en förälder, så finns det enligt *Utvecklingscentrums uppfattning* möjlighet att göra undantag i kontaktförbudet. Ett undantag skulle kunna vara att förbudspersonen får ha kontakt med barnet när barnet kontaktar denne på en för det särskilt angiven tid.

Det kan också vara befogat att göra undantag för reglerat umgänge i närvaro av kontaktperson. För att undantaget ska vara tydligt bör det i sådana fall ske en särskild hänvisning till den reglering av umgänget som finns, t.ex. i ett särskilt umgängesavtal eller i en dom. Se vidare [avsnitt 9.1.4](#).

7.2.4 Kontaktförbud avseende gemensam bostad

Omständigheter som vid proportionalitetsbedömningen kan tala emot ett förbud är att förbudspersonen har sin arbetsplats i hemmet eller om förbudet av annat skäl innebär att förbudspersonen kan få svårt att försörja sig.

7.2.5 Utvidgat och särskilt utvidgat kontaktförbud

Förbudsområdet ska vara väl avgränsat och som regel inte utgöra ett alltför stort område. Även förbudspersonens behov av att vistas i det aktuella området ska vägas in i proportionalitetsbedömningen. Vid proportionalitetsbedömningen kan det beaktas om förbudspersonen bor och arbetar på annan ort än skyddspersonen och i begränsad utsträckning påverkas av ett större förbudsområde.²¹⁰ Det har i förarbetena konstaterats att ett förbud som får till följd att förbudspersonen tvingas flytta eller byta arbete är påtagligt ingripande, men det kan inte uteslutas att ett förbud som får sådana konsekvenser

²⁰⁹ Prop. 2024/25:10 s. 75.

²¹⁰ Prop. 2024/25:123 s. 65.

vid en intresseavvägning ändå kan framstå som motiverat. Det anges som exempel på en sådan situation att skyddspersonen flyttar för att komma undan förbudspersonen men att denne flyttar efter till samma område och fortsätter att trakassera skyddspersonen.²¹¹ Att förbudspersonen drabbas av vissa olägenheter som att hen behöver åka längre för att handla eller måste byta gym innebär inte att beslutet blir oproportionerligt.

Möjlighet finns att fatta beslut om ett undantag i kontaktförbudet så att förbudspersonen har rätt att t.ex. vistas i matbutiken under vissa tider eller dagar, för det fall att det är den enda butiken inom rimligt avstånd. I vissa fall kan förbudsområdet behöva justeras efter förhöret med förbudspersonen för att denne ska kunna ta sig till vissa viktiga funktioner, som t.ex. socialkontoret. Det är därför viktigt att ha löpande kontakt med den enhet hos polisen som hanterar de utvidgade kontaktförbuden, för att förbudsområdet ska fungera.

²¹¹ Prop. 2002/03:70 s. 29.

8 Partsinsyn och kommunikation

Parternas rätt till insyn i ärendet och åklagarens skyldighet att kommunicera materialet kan bara begränsas om det är av synnerlig vikt att en sekretessbelagd uppgift inte röjs (10 kap. 3 § OSL). Typexempel på uppgift som kan skyddas är uppgifter om skyddspersonens adress och telefonnummer.

Polisens skyddsbedömning kan innehålla känsliga uppgifter och bör därför inte ingå i åklagarens beslutsunderlag.

Förundersökningssekretess begränsar varken partsinsyn eller kommunikationsskyldighet.

Partsinsyn

Partsinsyn avser en parts rätt att på egen begäran få del av vad som tillförts ärendet. Rätten att ta del av uppgifter är inte detsamma som att få del av kopior av materialet.

Kommunikation

Kommunikationsskyldigheten är en skyldighet för åklagaren att på eget initiativ, innan beslut fattas, underrätta parterna om uppgifter som tillförts ärendet av någon annan och ge dem tillfälle att yttra sig över uppgifterna.

Alla uppgifter som har betydelse för beslutet, beslutsunderlaget, ska diarieföras i kontaktförbudsärendet.

Förbudspersonen kan lämpligen kommuniceras uppgifterna i förhör och ges tillfälle att yttra sig över dem i förhöret.

Om förundersökning pågår parallellt är det lämpligt att förbudspersonen delges misstanke och hörs angående misstanken innan förhör hålls i kontaktförbudsärendet.

Undantag från skyldigheten att kommunicera kan göras om

- det är uppenbart obehövt att uppgifterna kommuniceras
- det kan befaras att det skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslut i ärendet med kommunikation eller
- om avgörandet inte kan uppskjutas.

8.1 Partsinsyn och sekretess

Parterna har rätt att *på begäran* få del av vad som tillförts ärendet hos åklagaren, se 10 § kontaktförbudslagen. Generellt begränsar sekretess inte rätten till insyn. En parts insynsrätt i kontaktförbudsärendet kan bara begränsas av

reglerna i 10 kap. 3 § OSL som innebär att uppgifter inte får lämnas ut till part om det av hänsyn till enskilt eller allmänt intresse är av *synnerlig vikt* att den sekretessbelagda uppgiften inte röjs.

Om sekretess gäller ska åklagaren på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller så att parten kan ta tillvara sin rätt, om det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Handlingarna kan exempelvis lämnas ut om uppgifterna maskeras. Åklagaren kan även muntligen lämna upplysningar om uppgifter som inte omfattas av sekretess. Observera att rätten att ta del av uppgifter inte är detsamma som rätten att få del av kopior av materialet.²¹²

I kontaktförbudsärenden är det inte ovanligt att skyddspersonen har skyddade personuppgifter med t.ex. nytt namn, ny bostadsadress och nytt telefonnummer. För sådana uppgifter gäller sekretess även gentemot förbudspersonen. Skälet är att denna typ av uppgifter kan komma att användas just för förföljelse, otillbörlig övervakning och trakasserier.²¹³ Beträffande utformningen av beslutet i sådana fall, se [avsnitt 9.1.5](#).

Om material tillförts kontaktförbudsärendet från en pågående förundersökning, förhindrar inte förundersökningssekretessen partsinsynen i kontaktförbudsärendet. Partsinsynen i en parallellt pågående förundersökning regleras genom rättegångsbalken och påverkas inte av huruvida det även pågår en kontaktförbudsutredning.²¹⁴

Polisen har en rutin för hur skyddsbedömningar ska göras och dokumenteras. En skyddsbedömning kan innehålla känsliga uppgifter och bör därför inte ingå i åklagarens beslutsunderlag. Däremot kan åklagaren vid behov i direktiv be polisen att i en promemoria göra en sammanfattning av riskfaktorer som framkommit vid deras skyddsbedömning.

Bestämmelsen om partsinsyn tar primärt sikte på pågående ärenden och är därför inte direkt tillämplig i avslutade ärenden. Rätten till partsinsyn kan dock föreligga även när ett ärende har avslutats om den enskilde har beaktansvärda motiv. Ett beaktansvärt skäl kan vara om uppgifterna har betydelse i ett pågående eller planerat rättsligt förfarande vid någon domstol eller förvaltningsmyndighet.²¹⁵

Frågor om partsinsyn i förundersökningar behandlas utförligt i den rättsliga vägledningen Den misstänktes rätt till insyn i en brottsutredning, RÄV 2022:26.

²¹² "Bildfilerna II" NJA 2008 s. 883.

²¹³ Prop. 1987/88:137 s. 38 samt s. 46.

²¹⁴ A.a. s. 46.

²¹⁵ Prop. 2016/17:68 s. 96–97, RÅ 1995 ref. 28 och RÅ 2001 ref. 27.

8.2 Kommunikation av beslutsunderlaget och sekretess

8.2.1 Kommunikation ska som huvudregel ske

Kommunikationsskyldigheten är reglerad i 11 § kontaktförbudslagen och innebär en skyldighet för åklagaren att på eget initiativ underrätta part om uppgifter som tillförts ärendet genom annan, samt att ge parten tillfälle att yttra sig över uppgifterna. Ett fullgott beslutsunderlag förutsätter enligt huvudregeln att båda parterna har gett sin syn på saken. Underrättelsen ska avse såväl faktiska uppgifter från förhör som eventuellt skriftliga material som tillförts ärendet.²¹⁶ Kommunikationsskyldigheten har sin grund i förvaltningslagen och avviker från reglerna i 23 kap. 18 § rättegångsbalken.²¹⁷

Allt som har betydelse för beslutet i kontaktförbudsfrågan ska finnas diariefört i kontaktförbudsärendet och allt som tillförts ärendet av annan än parten ska kommuniceras med denne.²¹⁸ Om förundersökning pågår kan handlingar därför behöva diarieföras i båda K-numren. Det är viktigt att under utredningens gång ha en tydlig och kontinuerlig dialog med polisen kring detta för att säkerställa att allt beslutsunderlag diarieförs och kommuniceras på ett korrekt sätt.

Polisens skyddsbedömningar kan innehålla känsliga uppgifter och bör därför inte ingå i åklagarens beslutsunderlag. Däremot kan polisen vid behov tillhandahålla en promemoria med en sammanställning av riskfaktorer som framkommit vid deras skyddsbedömning.

Om skyddspersonen är ett barn måste förbudspersonen få veta vad som framkommit i barnförhöret, om det ligger till grund för beslutet. Hela barnförhöret behöver dock inte spelas upp för förbudspersonen utan det räcker med att utredaren sammanfattningsvis redogör för vad som framkommit.

Vissa av principerna i artikel 6 i Europakonventionen (rätten till rättvis rättegång)²¹⁹ är tillämpliga vid handläggningen av kontaktförbud. Detta då kontaktförbud, framför allt de kvalificerade formerna, innebär en begränsning av förbudspersonens mänskliga rättigheter.²²⁰ Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att förbudspersonen genom kommunikationsskyldigheten får tillräcklig insyn i beslutsunderlaget och möjlighet att kommentera det, varför de aktuella principerna får anses vara uppfyllda. Åklagaren bestämmer hur

²¹⁶ JO-beslut den 8 februari 2012, dnr 4571-2011.

²¹⁷ 11 § kontaktförbudslagen, jfr 10 § kontaktförbudslagen.

²¹⁸ 13 § kontaktförbudslagen, jfr 27 § förvaltningslagen.

²¹⁹ Artikel 6 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna.

²²⁰ Europadomstolens *Guide on Article 6 of the European convention on Human Rights - Right to a fair trial (civil limb)* version från den 31 augusti 2025, p. 59.

underrättelsen ska ske.²²¹ Att kommunikationsskyldigheten fullgjorts bör dokumenteras. Dokumentation kan ske genom att det i slutet av förhöret anges att kommunikation skett, vad den innefattat och partens inställning till uppgifterna, alternativt att motsvarande uppgifter framgår i en av polisen upprättad promemoria eller tjänsteanteckning. Med hänsyn till skyndsamhetskravet under kontaktförbudshandläggningen är muntlig underrättelse att föredra.²²²

Om förundersökning pågår parallellt är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att förbudspersonen bör delges misstanke och höras inom ramen för förundersökningen, innan förhör hålls i kontaktförbudsärendet. I ett sådant scenario kan kommunikationsskyldigheten anses fullgjord genom att förbudspersonen fått del av uppgifterna inom ramen för förhöret. Utredaren bör då i en promemoria redovisa att kommunikationsskyldigheten fullgjorts, genom att hänvisa till förhöret i brottmålsdelen.

Skyddspersonen underrättas lämpligen per telefon genom att polisen informerar om vad som framkommit i förhör med förbudspersonen. Om skyddspersonen inte kan nås bör detta dokumenteras i en tjänsteanteckning eller i en promemoria. Handläggningen bör normalt inte fördröjas på grund av att skyddspersonen är svår att få tag på. Det är ovanligt att det vid underrättelsen med skyddspersonen framkommer sådana nya omständigheter som innebär att ytterligare kontakt och underrättelse behöver ske med förbudspersonen innan beslut fattas.

8.2.2 Sekretess

Kommunikationsskyldigheten gäller med de begränsningar som framgår av 10 kap. 3 § OSL. I kontaktförbudsärenden är det inte ovanligt att skyddspersonen har skyddade personuppgifter med t.ex. nytt namn, ny bostadsadress och nytt telefonnummer. För sådana uppgifter gäller sekretess även gentemot förbudspersonen enligt nämnda lagrum.²²³ Beträffande utformningen av beslutet i sådana fall, se [avsnitt 9.1.5](#).

Om frågan om kontaktförbud prövas samtidigt som det pågår en förundersökning gäller i och för sig förundersökningssekretess, men uppgifter som ingår i beslutsunderlaget till kontaktförbudet ska ändå kom

municeras med förbudspersonen, dvs. kommunikationsskyldigheten bryter förundersökningssekretessen.

²²¹ 11 § 2 st. kontaktförbudslagen.

²²² Prop. 1987/88:137 s. 46.

²²³ A.a. s. 38 samt s. 46.

8.2.3 Undantag från kommunikationsskyldigheten

Bestämmelsen i 11 § kontaktförbudslagen om kommunikation motsvarar vad som gäller enligt 25 § förvaltningslagen.²²⁴ Vid tvekan om kommunikation har någon uppgift att fylla i ärendet ska huvudregeln tillämpas och kommunikation ske. Åklagaren bör vara generös i sin bedömning av om kommunikation med part i det enskilda fallet ska ske.²²⁵

Uppenbart obehövt

Undantag till kommunikation med hänvisning till att det är ”uppenbart obehövt” ska ske med stor restriktivitet. För att kunna avstå från kommunikation krävs det att det rör sig om en situation där det står klart för både åklagaren och parten att ”kommunikation saknar varje mening”.²²⁶ Det är därmed närmast uteslutet att det skulle anses uppenbart obehövt att förbudspersonen får del av ansökan om kontaktförbud och får möjlighet att argumentera i saken innan beslut beviljas. Om det är aktuellt att häva ett kontaktförbud ska skyddspersonen underrättas om de uppgifter som tillförts ärendet genom någon annan person och få tillfälle att yttra sig.²²⁷ Det är ytterst sällan uppenbart obehövt att skyddspersonen underrättas om ärendet och ges tillfälle att yttra sig över omständigheter i ett ärende som rör ansökan om ett kontaktförbud ska upphöra.²²⁸

Följande situationer är typfall på när kommunikation kan anses uppenbart obehövt:

- Om det redan efter en genomgång av ansökan står klart att förutsättningar för kontaktförbud saknas kan avslagsbeslut fattas utan föregående kommunikation med förbudspersonen. Beslutet går inte förbudspersonen emot.
- Om åklagaren beslutar om kontaktförbud i enlighet med ansökan kan det ofta anses vara obehövt att underrätta skyddspersonen om uppgifter som tillförts ärendet genom förbudspersonen eftersom beslutet då inte gått skyddspersonen emot.
- Om den berörde redan framfört sina synpunkter på förbudsfrågan i annan ordning.²²⁹ En sådan situation kan vara att åklagaren fattar beslut om kontaktförbud i samband med en huvudförhandling där frågan om kontaktförbud har aktualiserats. Parterna har då fått del av beslutsunderlaget under huvudförhandlingen.

²²⁴ Enligt prop. 1987/88:137 s. 46 överensstämmer bestämmelsen i 11 § med dåvarande 17 §, nuvarande 25 § förvaltningslagen.

²²⁵ JO-beslut den 25 november 2010, dnr 6329-2009

²²⁶ JO-beslut dnr 4293-2010.

²²⁷ Prop. 1987/88:137 s. 52.

²²⁸ JO-beslut den 25 november 2020, samt JO-beslut den 25 november 2010, dnr 6329-2009.

²²⁹ Prop. 1987/88:137 s. 46.

- Uppgifter om faktiska förhållanden som parten kan förutsättas ha kännedom om, t.ex. formella identifieringsuppgifter eller utdrag ur offentliga register, behöver vanligen inte kommuniceras. Om uppgiften har betydelse för åklagarens prövning av kontaktförbudet ska parten dock kommuniceras uppgiften, och få möjlighet att kommentera den.²³⁰

Avsevärt svårare att fatta beslut i ärendet

Utrymmet att använda detta undantag är mycket begränsat. Undantaget kommenteras inte närmare i förarbetena till kontaktförbudslagen. Detta undantag tar i första hand sikte på situationer där det gäller att avvärja en akut fara för liv, hälsa eller egendom.²³¹

Avgörandet kan inte uppskjutas

Även detta undantag bör användas endast i sällsynta fall. För att undantaget ska vara tillämpligt förutsätts det att det föreligger sådana omständigheter som objektivt motiverar att snabbhet får prioritet framför den rättssäkerhetsgaranti som kommunikationsskyldigheten tillgodoser.²³²

I de allra flesta fall är det nödvändigt att höra förbudspersonen innan ett förbud meddelas. Med hänsyn till kravet på skyndsam handläggning kan det dock finnas undantagssituationer då beslut kan fattas utan kommunikation. Om det t.ex. finns beslutsunderlag i form av tidigare domar och eventuellt tidigare kontaktförbud och förbudspersonen är svår att få tag på, bör beslut kunna fattas utan kommunikation med hänsyn till att avgörandet inte kan uppskjutas.²³³

8.3 Sekretess i kontaktförbudsärenden

8.3.1 Vilka sekretessbestämmelser gäller mot annan än part i kontaktförbudsärenden?

För kontaktförbudsärenden gäller, enligt 35 kap. 5 § OSL, sekretess för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller hos såväl åklagare, polis som domstol. Skaderekvisitet enligt denna paragraf är rakt vilket innebär en presumtion för offentlighet.

Om frågan om kontaktförbud prövas samtidigt som det pågår en förundersökning är även bestämmelsen om förundersökningssekretess tillämplig. Förundersökningssekretessen följer alla uppgifter som kommer från förundersök-

²³⁰ RÅ 1992 ref. 20.

²³¹ JO-beslut dnr 4293-2010.

²³² Ibid.

²³³ JO-beslut 2011/12 s. 156.

ningen.²³⁴ Annat material, t.ex. förhör som hållits i kontaktförbudsärendet, torde inte omfattas av förundersökningssekretess, utan av sekretess enligt 35 kap. 5 § OSL.

8.3.2 Hur ser sekretessen ut avseende själva beslutet?

Alla uppgifter i ett beslut om kontaktförbud är offentliga.²³⁵ Det är viktigt att ha detta i åtanke vid utformningen av beslut och motivering. Enligt huvudregeln behöver avslagsbeslut inte expedieras till förbudspersonen om denne inte är hörd eller känner till ansökan av annan anledning.²³⁶ Även om förbudspersonen inte underrättas om sådant beslut kan förbudspersonen dock begära ut beslutet, vilket innebär att uppgifterna i beslutet blir kända för förbudspersonen.

²³⁴ 18 kap. 1 § och 35 kap. 1 § OSL.

²³⁵ 10 kap. 3 § 2 st. och 35 kap. 5 § 2 st. OSL.

²³⁶ Åklagarmyndighetens tillsynsbeslut 2021:3.

9 Beslut

9.1 Beslutets utformning

Viktigt att tänka på:

- Skyddspersonen och förbudspersonen måste anges på ett sådant sätt att de kan identifieras. Regelmässigt anges parternas namn. Om skyddspersonen har skyddade uppgifter, se [avsnitt 9.1.5](#).
- De omständigheter som är avgörande för beslutet måste anges.
- När skyddspersonen är ett barn ska beslutet innehålla en motivering av på vilket sätt hänsyn har tagits till barnets bästa.
- Använd rätt beslutsmall i Cåbra.
- Alla uppgifter i ett beslut om kontaktförbud är offentliga.

9.1.1 Krav på innehåll i beslutet

I 12 § kontaktförbudslagen anges vad ett beslut om kontaktförbud ska innehålla. Bestämmelsen gäller även vid avslag.²³⁷

Beslutet ska vara skriftligt och av beslutet ska framgå vem som är skyddsperson och förbudsperson:

- skälen för beslutet och vilka lagrum som åberopas,
- förbudets giltighetstid och eventuella undantag,
- vilken påföljd som en eventuell överträdelse kan medföra samt
- upplysning om att part har rätt att begära åklagarens omprövning och rättens prövning av beslutet.

Av beslut om kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning ska även framgå

- när den elektroniska övervakningen ska inledas och hur det ska ske,
- vad förbudspersonen är skyldig att göra för att medverka till att övervakningen kommer till stånd och kan fortgå,
- vilken påföljd som hindrande av elektronisk övervakning enligt 25 § kontaktförbudslagen kan medföra.

²³⁷ Prop. 1987/88:137 s. 47.

I Cåbra finns beslutmallar för de olika beslut som kan fattas. Åklagaren bör använda sig av dem. Det är dock viktigt att välja rätt mall så att det bl.a. blir rätt lagstiftningshänvisning.

9.1.2 Skälen för beslutet

Ett beslut om kontaktförbud ska innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet.²³⁸ Det avser både beslut att bevilja och att avslå kontaktförbud. Det är viktigt att parterna kan utläsa gränserna för förbudet och vad som i det enskilda fallet har varit avgörande i bedömningen. Det är de faktiska förhållandena ("de springande punkterna") som ligger till grund för beslutet i det enskilda fallet som ska anges i beslutsmotiveringen.²³⁹ Det är inte tillräckligt att i ett beslut bara hänvisa till den lagtext som är tillämplig.

Om ett beslut om kontaktförbud helt eller delvis grundas på en brottsmisstanke bör åklagaren ange brottsmisstanken i beslutet samt precisera om det är fråga om enstaka eller upprepad brottslighet. En sådan precisering av brottsmisstanken kan emellertid i vissa fall behöva särskilt övervägas, t.ex. om brottsmisstanken avser ett allvarligt sexualbrott såsom våldtäkt. I de fallen kan åklagaren istället ange att förundersökning pågår där förbudspersonen är misstänkt för allvarlig brottslighet. Om parterna har eller har haft en nära relation, eller om det finns någon annan relevant koppling mellan parterna, bör detta anges.

Är förbudspersonen tidigare lagförd för brott bör detta anges samtidigt som det bör framgå om brotten riktats mot skyddspersonen, annan närstående eller annan förhörsperson i en rättsprocess. *Utvecklingscentrum vill peka på* att uppgifter i misstanke- och belastningsregistret är sekretessbelagda, vilket behöver beaktas vid formulering av skälen för beslutet.

I presumtionsfallen bör man som huvudregel ange vilken dom som gör att presumptionen är tillämplig, vad förbudspersonen dömts för, vilket straffvärde brottet/brotten bedömts ha samt i förekommande fall om skyddspersonen är, eller har varit, närstående. Det måste också framgå att kontaktförbudsbeslutet fattats inom rätt tid, t.ex. genom att det anges att förbudspersonen alltjämt avtjänar fängelsestraff eller när domen vann laga kraft. Om domen avser sexualbrott där skyddspersonens namn är belagt med sekretess kan det behöva övervägas vad som ska anges i beslutet för att inte röja sekretessen genom att uppgifter kan läggas samman. Åklagaren kan i de här fallen ange att förbudspersonen har den (datum) dömts för ett allvarligt brott som riktat sig mot skyddspersonens liv, hälsa, frihet eller frid. Personen är närstående till förbudspersonen (om det är aktuellt).

²³⁸ 12 § kontaktförbudslagen.

²³⁹ JO-beslut 1990/91 s. 101, prop. 1971:30 s. 493 samt JO-beslut 2016/17 s. 459.

Det är inget krav att i beslutet kategorisera förbudspersonens agerande som antingen förföljelse, otillbörlig övervakning eller allvarliga trakasserier. Det är tillräckligt att beskriva vad förbudspersonen gjort. Det är inte heller nödvändigt, eller lämpligt, att ange eventuella psykiska sjukdomar eller missbruk. I beslutet bör istället det beteende förbudspersonen uppvisar, som innebär en ökad risk för oönskat agerande, anges.

Det finns ytterst sällan skäl att göra undantag från motiveringsskyldigheten. Skälen för beslutet kan utelämnas bl.a. om beslutet inte går någon part emot, om det av någon annan anledning är uppenbart obehövt att upplysa om skälen, om det är nödvändigt med hänsyn till enskildas personliga förhållanden eller om ärendet är så brådskande att det inte finns tid att utforma skälen. Har skälen utelämnats bör åklagaren på begäran om möjligt upplysa om dem i efterhand.²⁴⁰

På ämnessidan Kontaktförbud och europeisk skyddsorder finns konkreta exempel på hur besluten kan motiveras.

9.1.3 Barnets bästa i beslut om kontaktförbud

Beslut om kontaktförbud som rör barn, ska innehålla en motivering av på vilket sätt hänsyn tagits till barnets bästa, dvs. vad som har ansetts vara till barnets bästa i det enskilda fallet, vilka kriterier den bedömningen grundats på och hur barnets intressen viktats mot andra intressen.²⁴¹ Detta gäller framförallt när skyddspersonen är ett barn, men om det rör kontaktförbud mellan barnens vårdnadshavare kan det behöva dokumenteras i beslutet på vilket sätt hänsyn tagits till barnets bästa.

Exempel på formuleringar när barnet är skyddsperson.

- Mot bakgrund av den risk- och proportionalitetsbedömning som redovisats ovan får det anses vara till barnets bästa att ett kontaktförbud utfärdas.
- Även med beaktande av barnets bästa väger skälen emot ett kontaktförbud tyngre än skälen för ett kontaktförbud.

9.1.4 Särskilda undantag

Ett kontaktförbud ska förses med de begränsningar och undantag som är påkallade med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.²⁴² Bedömningen av om det är påkallat med ett undantag eller inte beror framför allt på prövningen av vad som är proportionerligt men även på parternas egen inställning.

²⁴⁰ 13 § kontaktförbudslagen med hänvisning till 32 § förvaltningslagen.

²⁴¹ Prop. 2017/18:186 s. 95 f.

²⁴² Ibid.

Om kontaktförbudet gäller till skydd för barn kan det t.ex. vara befogat att göra undantag för reglerat umgänge i närvaro av kontaktperson. För att undantaget ska vara tydligt bör det i sådana fall ske en särskild hänvisning till den reglering av umgänget som finns, t.ex. i ett särskilt umgängesavtal eller i en dom.

Det är främst aktuellt att överväga att förse ett kontaktförbud med undantag i de fall det framgår av en dom eller avtal om umgänge med barn att hämtning och lämning ska ske på ett visst sätt. Situationen kan dock vara sådan att kontakter av detta slag inte bör undantas med hänsyn till risken för nya brott eller trakasserier. Det kan även finnas skäl att ange undantag för inplanerade kontakter med anledning av samarbetet kring gemensamma barn vid familjerätten, t.ex. inom ramen för en pågående vårdnads- och umgängesutredning.

Det är viktigt att eventuella undantag är tydligt avgränsade. Om åklagaren överväger ett specifikt undantag är det lämpligt att låta parterna yttra sig över det. Om skyddspersonen anser att ett undantag med visst innehåll är lämpligt bör detta anges om det kan uttryckas på ett tillräckligt tydligt sätt.

Två exempel på olika formuleringar där umgänge i närvaro av kontaktperson aktualiserades under handläggningen:

Exempel 1

Kontaktförbudet ska inte omfatta sådana kontakter mellan [XX] och [ZZ] som [XX] och [YY] är överens om och som sker på socialkontoret i [X-stad] i närvaro av kontaktperson som socialnämnden har utsett.

Exempel 2

Kontaktförbudet innebär förbud för [XX] att besöka eller på annat sätt ta kontakt med eller följa efter [YY], med undantag för de tiderna [YY] har umgängesrätt [i närvaro av kontaktperson utsedd av socialnämnden] med [XX] enligt [X-stads] tingsrätts dom den [...].

9.1.5 Skyddade personuppgifter för skyddspersonen

Allt som anges i beslutet är offentligt.²⁴³ I beslutet måste såväl förbudspersonen som skyddspersonen anges. Även en part med skyddade personuppgifter ska anges på ett sådant sätt att hen kan identifieras. Det innebär att beslutet måste utformas på ett sådant sätt att det inte råder något tvivel om vem som avses. Detta sker regelmässigt genom att namn och personnummer anges i beslutet. Det är inte ovanligt att skyddspersonen har bytt namn med stöd av namnlagen och att förbudspersonen inte känner till skyddspersonens nya namn. Kravet enligt lagstiftningen är dock enbart att *personen* anges, vilket innebär att det finns en möjlighet att i de fall skyddspersonen har bytt

²⁴³ 10 kap. 3 § 2 st. OSL och 35 kap. 5 § 2 st. OSL.

namn i beslutet i stället ange det namn som förbudspersonen känner skyddsperson under.²⁴⁴

Att i beslutet skriva "skyddad person" eller t.ex. "NN5" istället för namnet uppfyller däremot inte kraven på att skyddspersonen ska anges. Överträdelse av ett beslut som utformats på detta sätt kan inte lagföras eftersom det inte framgår vem skyddspersonen är. Det finns flera exempel på att domstolar upphävt kontaktförbud som meddelats för "skyddad person".²⁴⁵

För det fallet att skyddspersonen har bytt namn enligt namnlagen eller har fingerade personuppgifter behöver åklagaren särskilt överväga om det nya namnet ska anges i beslutet eller om det är lämpligare att istället ange det namn som förbudspersonen känner till. Om åklagaren överväger att i beslutet benämna skyddspersonen på annat sätt än genom att ange namnet bör samråd ske med skyddspersonen.

Åklagaren behöver överväga vilket namn som ska anges för skyddspersonen oavsett om beslutet ska expedieras till förbudspersonen eller inte eftersom uppgifter som tas in i beslutet blir offentliga.²⁴⁶

Det är viktigt att redan vid registreringen av ansökan om kontaktförbud i Cåbra skriva det namn som skyddspersonen ska benämnas med, eftersom det är det registrerade namnet som kommer med i beslutet.²⁴⁷

Att lägga till namnet i beslutet genom att anteckna detta för hand är inte tillräckligt eftersom det är beslutet såsom det antecknats i Cåbra som överförs till belastningsregistret.

Om skyddspersonen har hemliga adressuppgifter är det inte möjligt att hemlighålla adressen vid ett beslut som uttryckligen omfattar bostadsadressen, som kontaktförbud avseende gemensam bostad. Vid ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud kan det gå men då måste förbudsområdet vara tillräckligt stort för att inte den hemliga adressen röjs.

²⁴⁴ 12 § kontaktförbudslagen.

²⁴⁵ Uppsala tingsrätts beslut den 16 oktober 2007, Ä 3797-07. Den omständigheten att förbudspersonen muntligen informerats om skyddspersonernas identitet ansågs inte uppfylla kraven. Se även Eskilstuna tingsrätts beslut den 14 februari 2012, Ä 3123-11.

²⁴⁶ Åklagarmyndighetens tillsynsbeslut 2021:4 och 2024:2.

²⁴⁷ Se lathundar på Rånet; Ämnessidan Kontaktförbud och europeisk skyddsorder eller Cåbra.

9.2 Åtgärder i samband med beslut

9.2.1 Delgivning

Beslutet måste delges för att få straffrättsliga konsekvenser

Beslut om kontaktförbud ska delges förbudspersonen.²⁴⁸ Beslutet gäller omedelbart men dess straffrättsliga verkan inträder först när beslutet har delgetts.²⁴⁹ Även för lagföring av hindrande eller försvårande av elektronisk övervakning krävs att personen är delgiven beslutet. Det är därmed viktigt att både datum och klockslag framgår av delgivningshandlingen. Av beslutet framgår även tid och plats för montering av elektronisk fotboja. Till beslutet ska en karta där förbudsområdet är markerat bifogas.

Av polisens riktlinjer framgår att om förbudspersonen vägrar att underteckna beslutet ska den polisanställde anteckna detta på delgivningsbladet. Av riktlinjerna framgår vidare att vid delgivning av ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud ska den polisanställde särskilt ge förbudspersonen en kartbild över förbudsområdet. Förbudspersonen ska signera kartbilden. Om förbudspersonen vägrar ska den polisanställde anteckna detta på kartbilden.²⁵⁰ Ett sådant undertecknande begränsar förbudspersonens möjlighet att i ett senare skede invända att hen missuppfattat förbudsområdets avgränsningar.

Det är den myndighet som handlägger ett mål eller ärende som enligt 7 § delgivningslagen ska se till att delgivning sker. I de fall domstolen endast fastställer åklagarens beslut att meddela kontaktförbud, är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att det inte är nödvändigt att domstolens beslut delges, för att eventuella överträdelser ska kunna lagföras.²⁵¹

När och hur ska delgivning lämpligen ske?

Det är *Utvecklingscentrums rekommendation* att delgivning sker i direkt anslutning till förhör med förbudspersonen. Rent praktiskt sker detta lämpligen genom att åklagaren och utredare på polisen bokar en tid för förhör med förbudspersonen när åklagaren finns tillgänglig. Direkt efter förhöret föredrar utredaren förhörsuppgifterna för åklagaren per telefon. Beslut kan därefter omedelbart utfärdas och handlingarna överföras till utredaren för delgivning. Om förbudspersonen vägrar underteckna beslutet ska detta antecknas på beslutshandlingen av den som sköter delgivningen.

I de fall åklagaren efter föredragningen av förbudspersonens förhörsuppgifter överväger att avslå ansökan ska skyddspersonen underrättas om uppgift som

²⁴⁸ 5 § kontaktförbudslagen.

²⁴⁹ Prop. 2024/25:123 s. 178.

²⁵⁰ PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

²⁵¹ Prop. 2024/25:123 s. 81–82 e contrario.

tillförts ärendet av förbudspersonen, eventuella vittnen samt tillgänglig skriftlig bevisning och ges tillfälle att yttra sig. Åklagaren är då förhindrad att fatta beslut direkt efter förhöret med förbudspersonen.

Om åklagaren inte fattar beslut i kontaktförbudsfrågan i samband med att polisen hör förbudspersonen kan beslutet inte delges direkt. Polisen behöver då söka upp förbudsperson vid ett senare tillfälle vilket medför risk för att förbudspersonen håller sig undan och att delgivningen försenas eller i värsta fall aldrig går att genomföra.

Former för delgivning

Muntlig delgivning kan ske om det är lämpligt.²⁵² Delgivning per telefon bör förbehållas brådskande fall, exempelvis om utredningen har dragit ut på tiden till följd av att förbudspersonen varit svår att nå.²⁵³ Om förbudspersonen i dessa situationer hör av sig till åklagarkammaren är det önskvärt att åklagaren själv genomför den muntliga delgivningen.

Vid muntlig delgivning över telefon är det viktigt att innehållet i beslutet redogörs för på ett tydligt sätt, att det tydligt framgår hur id-kontroll har skett och att den som delger noggrant dokumenterar hur delgivningsförfarandet har gått till. Datum och klockslag för delgivningen ska framgå. Beslutet kan t.ex. läsas upp i telefonen och en kopia skickas till den postadress förbudspersonen eventuellt anger i samtalet. Att muntligen delge utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud är olämpligt med tanke på den uppenbara risk som finns för missförstånd vad gäller förbudsområdet.²⁵⁴

Vid muntlig delgivning ska handlingen eller beslutet skickas eller lämnas till delgivningsmottagaren om det kan ske och inte bedöms obehövt.²⁵⁵ Förbudet anses ha trätt i kraft även om förbudspersonen inte fått del av beslutet i skriftlig form och eventuellt straffansvar vid överträdelse bör kunna aktualiseras så länge det inte finns anledning att anta att förbudspersonen inte kunde ta till sig innehållet i beslutet vid den muntliga delgivningen.²⁵⁶

Kontaktförbud får inte delges genom surrogatdelgivning, spikning eller kungörelsedelgivning.²⁵⁷ Det finns inte något uttryckligt förbud mot att använda förenklad delgivning i kontaktförbudsärenden. Delgivning får dock inte ske på ett sätt som är olämpligt med hänsyn till omständigheterna i ärendet.²⁵⁸

Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att det är olämpligt att delge ett kontaktförbud genom förenklad delgivning. Detta eftersom förenklad delgivning

²⁵² Prop. 1987/88:137 s. 44.

²⁵³ Prop. 1987/88:137 s. 43–44.

²⁵⁴ Prop. 1987/88:137 s. 44.

²⁵⁵ 19 § 2 st. delgivningslagen.

²⁵⁶ Jfr RH 2014:51 angående muntlig delgivning av ett tillträdesförbud.

²⁵⁷ 5 § kontaktförbudslagen.

²⁵⁸ 4 § delgivningslagen.

skulle innebära att förbudspersonen vid misstanke om överträdelse av kontaktförbudet skulle kunna invända att hen inte mottagit eller förstått innebörden av kontaktförbudet. Dessutom tar det två veckor innan förenklad delgivning är slutförd vilket inte är en rimlig tidsåtgång med hänsyn till att kontaktförbudsinstitutet är en skyddslagstiftning.

9.2.2 Husrannsakan för delgivning av beslut

Om försök till delgivning av kontaktförbudet har misslyckats eller bedöms som utsiktslösa, får husrannsakan göras för att söka efter den som ska delges ett beslut om kontaktförbud.²⁵⁹

Vidare är bestämmelserna om bl.a. verkställighet av husrannsakan i 28 kap. 6 §, 7 § första och andra styckena och 9 och 10 §§ RB tillämpliga.

Domstolen kan självmant, eller efter framställan av åklagaren, besluta om husrannsakan.

9.2.3 Underrättelser vid beslut

Till skyddspersonen

Skyddspersonen ska enligt lag underrättas om ett beslut ”varigenom åklagaren ålägger någon ett kontaktförbud”.²⁶⁰ Underrättelseskyldigheten avser även ändrings- och hävningsbeslut. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att skyddspersonen självklart ska underrättas även i de fall åklagaren fattar ett avslagsbeslut. Allmänna rättsgrundsatser talar för att skyddspersonen ska underrättas om ett sådant beslut och därigenom ha möjlighet att låta rätten pröva avslagsbeslutet.

Till förbudspersonen

Vid beslut om kontaktförbud ska förbudspersonen särskilt underrättas om innebörden av förbudet.²⁶¹ Om beslut om kontaktförbud är förenat med villkor om elektronisk övervakning ska förbudspersonen dessutom särskilt underrättas om vad denne är skyldig att göra för att medverka till att övervakningen ska komma till stånd och fortgå.²⁶² Det är viktigt att skilja denna underrättelseskyldighet från skyldigheten att delge beslut om kontaktförbud. Av beslutsmallen i Cåbra framgår den information som förbudspersonen ska underrättas om. Underrättelseskyldigheten är inte enbart av praktisk betydelse för förbudspersonen utan är även av betydelse för bedömningen av uppsåt eller grov oaktsamhet för det fall att straffansvar aktualiseras enligt 24 och 25 §§ kontaktförbudslagen.

²⁵⁹ 5 § kontaktförbudslagen.

²⁶⁰ 12 § kontaktförbudslagen och 1 § kontaktförbudsförordningen.

²⁶¹ 2 § kontaktförbudsförordningen.

²⁶² 2 § 2 st. kontaktförbudsförordningen.

Om kontaktförbudsansökan avslås uppställs det i kontaktförbudsförordningen inget krav på att förbudspersonen ska underrättas om beslutet. Frågan om förbudspersonen ska underrättas får avgöras från fall till fall. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att det som utgångspunkt inte finns skäl att expediera ett avslagsbeslut till en förbudsperson som inte har någon kännedom om kontaktförbudsansökan.²⁶³

Till Polismyndigheten

Vid beslut om kontaktförbud eller beslut om att häva eller ändra ett kontaktförbud ska Polismyndigheten genast informeras.²⁶⁴ När ett kontaktförbud har meddelats ska polisen utse en kontaktperson åt skyddspersonen och en kontaktperson för förbudspersonen.²⁶⁵ Kontaktpersonen ska hålla löpande kontakt med förbudspersonen respektive skyddspersonen och verka för att kontaktförbudet följs samt lämna stöd och hjälp.

Om kontaktpersonerna eller annan polisanställd får kännedom om en situation där en omprövning kan vara aktuell ska åklagaren informeras om detta. Aktuell information samt vilka som omfattas av kontaktförbudet ska sammanfattas i en tjänsteanteckning och skyndsamt översändas till åklagare.²⁶⁶

Till socialnämnden

Om en domstol eller en åklagare meddelar ett beslut om kontaktförbud ska socialnämnden genast underrättas om beslutet. Detta gäller alla beslut om kontaktförbud.

Domstolen eller åklagaren ska underrätta socialnämnden på den eller de orter där förbudspersonen och skyddspersonen har sin hemvist. Om skyddspersonen befinner sig på skyddat boende bör underrättelsen skickas till den ort där skyddspersonen är folkbokförd. Om förbudspersonen och skyddspersonen har gemensamma barn under 18 år eller om någon av dem bor tillsammans med barn under 18 år, eller om barn under 18 år har umgänge med någon av dem, ska domstolen eller åklagaren även underrätta socialnämnden på den ort där barnet bor, om det är en annan ort. Det är därför viktigt att kontrollera om beslutsunderlaget innehåller information om att det finns underåriga barn.²⁶⁷

Vid underrättelse till socialnämnden är det lämpligt att lämna information om varför socialnämnden får beslutet, tex att skyddspersonen bor i kommunen eller att förbudspersonen har barn som bor i kommunen.

²⁶³ Åklagarmyndighetens tillsynsbeslut 2021:3.

²⁶⁴ 4 § kontaktförbudsförordningen.

²⁶⁵ 4 e § kontaktförbudsförordningen.

²⁶⁶ PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

²⁶⁷ 4 a § kontaktförbudsförordningen.

Till Kriminalvården

Om åklagaren vet att förbudspersonen är intagen på häkte eller kriminalvårdsanstalt eller avtjänar frivårdspåföljd bör åklagaren underrätta häkte, anstalt eller frivård om att ett kontaktförbud har meddelats. Detta sker lämpligen genom att en kopia av beslutet skickas till häktet eller kriminalvårdsanstalten. Saknar åklagaren uppgift om rätt häkte eller anstalt kan kontakt tas med Kriminalvårdens huvudkontor.

9.2.4 Meddelande till belastningsregistret

Åklagarmyndigheten ansvarar också för att lämna uppgifter om beviljade, upphävda och ändrade kontaktförbud till belastningsregistret.

När ett beslut om kontaktförbud meddelas ska Åklagarmyndigheten lämna uppgifter till Polismyndigheten om beslutets innebörd och giltighetstid.²⁶⁸ När ett kontaktförbud upphävs ska Åklagarmyndigheten lämna uppgift om detta.²⁶⁹ Detsamma gäller om beslutets innebörd eller omfattning ändras. I nu nämnda fall sker en underrättelse till Polismyndigheten, och därmed belastningsregistret, per automatik från Cåbra.

När en domstol beslutar eller upphäver åklagarens beslut om kontaktförbud har Åklagarmyndigheten ett åtagande att underrätta belastningsregistret.²⁷⁰ I dessa fall krävs en manuell underrättelse (registervårdsblanketter finns i Cåbra).

²⁶⁸ 8 och 31 §§ förordningen om belastningsregister.

²⁶⁹ 31 § förordningen om belastningsregister.

²⁷⁰ Ärendehanteringshandboken kap. 6.13.3.

10 Efter att beslut har fattats

10.1 Omprövning

Åklagaren är skyldig att ompröva sitt beslut om nya omständigheter framkommer.

Parterna kan begära omprövning av beslutet under hela kontaktförbudets giltighetstid.

Omprövning kan inte ske under tiden som kontaktförbudet är föremål för rättens prövning.

Om omprövningen inte mynnar ut i en ändring av beslutet bör åklagaren dokumentera omprövningen i en tjänsteanteckning.

Kommunikation av de nya uppgifterna ska ske med parterna innan ett beslut ändras eller upphävs. Kommunikation behöver inte ske om någon ändring inte ska göras.

Lathundar för förändringar av kontaktförbud finns på ämnessidan på Rånet.

10.1.1 Allmänt om omprövning

Om det kommer fram nya omständigheter är åklagaren skyldig att ompröva kontaktförbudet. Om ändrade förhållanden motiverar det, får åklagaren häva eller ändra beslutet även om det är domstolen som har fattat det.²⁷¹ Däremot får åklagaren inte ändra ett beslut bara därför att åklagaren gör en annan bedömning på samma omständigheter som förut. En omprövning kan leda till att beslutet kvarstår, ändras, mildras, skärps eller upphävs.

Vid en omprövning ska en ny risk- och proportionalitetsbedömning göras utifrån de förutsättningar som nu föreligger. Om åklagaren gör bedömningen att det alltså föreligger en klar och konkret risk, och kontaktförbudet fortfarande är proportionerligt, ska kontaktförbudet kvarstå eller skärpas. Om omprövningen inte mynnar ut i någon ändring av det tidigare beslutet så bör åklagaren dokumentera omprövningen i en tjänsteanteckning. Om bedömningen är att det inte föreligger en klar och konkret risk eller att kontaktförbudet inte längre är proportionerligt ska det hävas eller avslutas i förtid.²⁷²

Om den enda nya omständigheten är att skyddspersonen inte längre vill ha ett kontaktförbud ska det avslutas i förtid. Vidare om skyddspersonen med-

²⁷¹ 23 § kontaktförbudslagen.

²⁷² Se [avsnitt 10.1.2](#) för redogörelse av skillnaden mellan att kontaktförbudet hävs och att det avslutas i förtid.

verkar till kontakter med förbudspersonen så kan det likaledes vara skäl att avsluta kontaktförbudet i förtid.

Om åklagarens ställningstagande vid den första prövningen utmynnade i att ansökan om kontaktförbud avslogs, kan nya omständigheter innebära att åklagaren efter omprövning beviljar ett förbud.

Ett kontaktförbud kan även behöva ändras till följd av ändrade omständigheter kring skyddspersonen. Det kan röra sig om ändrade förhållanden som föranleds av att skyddspersonen flyttar eller byter arbetsgivare vilka innebär att ett kontaktförbud avseende gemensam bostad, utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud behöver korrigeras avseende förbudsområdet.²⁷³

Om åklagaren vid omprövningen kommer fram till att kontaktförbudet ska ändras eller upphävas ska kommunikation med parterna alltid ske innan beslutet fattas, se [avsnitt 8.2](#).

Åklagaren kan ändra och upphäva även ett beslut som meddelats av domstol. Omprövning kan dock, oavsett vem som meddelat beslutet, inte ske under tiden som förbudet är föremål för rättens prövning.²⁷⁴ Om åklagaren får kännedom om ändrade förhållanden när förbudet är föremål för domstolens prövning bör åklagaren redovisa detta i ett kompletterande yttrande till rätten. Åklagaren kan ompröva rättens beslut först när det vunnit laga kraft.²⁷⁵

Även åklagarens beslut efter omprövning kan prövas av domstol.²⁷⁶ Detta följer av den allmänna bestämmelsen om rätt till domstolsprövning.²⁷⁷

Som nämns under [avsnitt 10.3.3](#) kan rättens prövning av ett kontaktförbud begäras under hela förbudets giltighetstid utan hinder av att förbudstiden hinner löpa ut innan domstolen fattar sitt beslut. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att denna princip även gäller i förhållande till åklagarens möjlighet att ompröva ett beslut om kontaktförbud. Så länge beslutet fortfarande gäller kan omprövning begäras, även om giltighetstiden hinner löpa ut innan åklagarens omprövning sker.

Initiativ till omprövning

Åklagaren är skyldig att på eget initiativ ompröva ett beslut om nya omständigheter framkommer. En misstanke om överträdelse av kontaktförbud är en sådan ny omständighet som föranleder att beslutet ska

²⁷³ Prop. 1987/88:137 s. 33.

²⁷⁴ 23 § 2 st. kontaktförbudslagen.

²⁷⁵ Göta hovrätts beslut den 12 oktober 2018, ÖÅ 2389-18.

²⁷⁶ 14 § kontaktförbudslagen.

²⁷⁷ Prop. 1987/88:137 s. 34.

omprövas. Åklagaren bör därför så snart förundersökning om överträdelsen har inletts ta ett initiativ till en omprövning.²⁷⁸

Om polisen får kännedom om nya omständigheter som kan medföra att åklagarens tidigare beslut avseende kontaktförbud bör omprövas, ska åklagaren genast underrättas.²⁷⁹ Omständigheterna kan ha ändrats på ett sådant sätt att det inte längre finns förutsättningar för ett förbud eller att tidigare meddelat förbud ska inskränkas eller skärpas.²⁸⁰

Att åklagaren får kännedom om en förestående villkorlig frigivning, genom Kriminalvården och SiS skyldighet att underrätta Polismyndigheten, kan också innebära att det kan finnas skäl att ompröva ett pågående beslut om kontaktförbud.

Parterna kan ta initiativ till en omprövning. En begäran om omprövning kan framställas muntligen eller skriftligen. Det är viktigt att åklagaren reder ut exakt vad som avses, vilken ändring som begärs samt om begäran även avser rättens prövning av beslutet för det fall att åklagaren inte omprövar eller ändrar beslutet.²⁸¹ Vid oklarheter bör åklagaren således ta kontakt med den enskilde.²⁸²

Det förekommer att skyddspersonen vid avslag på sin ansökan om kontaktförbud efter en tid hör av sig och uttrycker missnöje med beslutet. Många gånger kan en sådan kontakt vara föranledd av att det inträffat något nytt som gjort frågan aktuell. Detta bör då hanteras som en ny ansökan och att det sker en ny förutsättningslös prövning vilken omfattar nytillkomna omständigheter.

Om åklagaren får upprepade framställningar om omprövning utan att något nytt tillförs saken, bör prövningen kunna inskränkas till att summariskt konstatera att inga nya omständigheter tillkommit och att någon omprövning av det tidigare beslutet därför inte ska ske.²⁸³

10.1.2 Kontaktförbudet upphävs eller avslutas i förtid

Om åklagaren på grund av ändrade förhållanden gör bedömningen att kontaktförbudet inte längre ska kvarstå finns det två olika möjligheter till beslut. Antingen kan åklagaren upphäva kontaktförbudet eller så kan åklagaren

²⁷⁸ Se RåV 2024:5 Överträdelse av kontaktförbud, Även hindrande av elektronisk övervakning.

²⁷⁹ PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

²⁸⁰ Prop. 1987/88:137 s. 33 ff.

²⁸¹ Ibid.

²⁸² JO-beslut 2007/08 s. 81.

²⁸³ Prop. 1987/88:137 s. 33.

ändra slutdatumet för kontaktförbudet så att det avslutas i förtid. Förbudspersonen och skyddspersonen ska underrättas om sådana beslut.

Om kontaktförbudet hävs kommer det inte längre att finnas kvar i belastningsregistret men om det avslutas i förtid kommer kontaktförbudet att finnas kvar med den nya förbudstiden.

I vissa fall kan det finnas nya omständigheter som gör att riskbedömningen blir en annan än vid tidpunkten för ursprungsbeslutet. Det vill säga att om dessa omständigheterna varit kända vid beslutets utfärdande, så hade kontaktförbud inte beviljats. Det kan t.ex. ha framkommit att kontakterna inte sett ut på det sätt som skyddspersonen uppgav vid sin ansökan, att brott inte kunnat styrkas eller att ett åtal ogillats. I dessa fall ska kontaktförbudet upphävas.

Om åklagaren anser att det alltjämt föreligger en klar och konkret risk, och att förbudet är proportionerligt, men att förutsättningar för kontaktförbud numera saknas av andra skäl så är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att kontaktförbudet ska avslutas i förtid, inte upphävas. Exempel på detta kan vara att skyddspersonen återupptagit kontakten med förbudspersonen.

Om åklagaren överväger att ompröva beslutet och häva det eller ändra slutdatumet ska kommunikation med parterna alltid ske innan beslutet fattas, se [avsnitt 8.2](#). Kommunikation med förbudspersonen är särskilt viktig i de fall åklagaren överväger att ändra slutdatumet, för att säkerställa att förbudspersonen inte fräntas möjligheten att begära rättens prövning av beslutet utan att ha fått information. Förbudspersonen bör tillfrågas av polisen ifall denne avser att begära rättens prövning av kontaktförbudsbeslutet. Om förbudspersonen uppger att hen vill ha en sådan prövning bör åklagaren inte avsluta kontaktförbudet i förtid.

Kontaktförbud under pågående förundersökning

Om ett kontaktförbud meddelas i ett tidigt skede av en förundersökning är beslutsunderlaget ofta begränsat. I dessa fall kan det krävas att åklagaren kontinuerligt omprövar frågan i takt med att förundersökningen fortgår.

Om kontaktförbud meddelats med förundersökningen som huvudsaklig grund för beslutet, bör kontaktförbudet omprövas om förundersökningen senare läggs ned helt eller delvis och kontaktförbudet alltjämt löper. Detsamma gäller om åtal för brott som beslutet om kontaktförbud har grundats på ogillas helt eller delvis i domstol. I dessa fall föreligger en presumtion för att kontaktförbudet ska upphävas då de antaganden som legat till grund för kontaktförbudet inte i tillräcklig mån kunnat bekräftas.

En bedömning måste dock göras i det enskilda fallet.²⁸⁴ Det kan finnas utrymme för att låta beslutet kvarstå om det t.ex. föreligger andra särskilda omständigheter som bedöms utgöra en sådan risk som gör att kontaktförbudet ska fortsätta att gälla trots nedlagd förundersökning eller ogillat åtal. Utöver pågående förundersökning kan kontaktförbudsbeslutet ha grundat sig i förföljelse eller trakasserier som i sig inte är brottsliga. De omständigheterna kan då leda till bedömningen att det fortfarande finns en sådan risk att kontaktförbudet ska vara kvar. Det kan också ha förekommit uttalanden eller agerande från förbudspersonen under utredningen som gör att kontaktförbudet ska vara kvar. Om åklagaren överklagat en ogillande dom kan kontaktförbudet vara kvar om åklagaren bedömer att det alljämt finns en klar och konkret risk.

Om åklagaren kommer fram till att kontaktförbudet ska finnas kvar men med en annan motivering än det ursprungliga, är det *Utvecklingscentrums uppfattning* att det ursprungliga kontaktförbudet ska avslutas i förtid och att ett nytt beslut om kontaktförbud, med den nya motiveringen, ska fattas.²⁸⁵

Om förundersökningen inte kommer att kunna avslutas innan tiden för kontaktförbudet löper ut bör åklagaren ompröva kontaktförbudet. Orsaken till detta är att registreringen i belastningsregistret kommer att kvarstå även i de fall åklagaren skulle lägga ned förundersökningen i ett senare skede. Förbudspersonen saknar i dessa fall möjlighet att få kontaktförbudet prövat i domstol.

Vid omprövningen bör åklagaren vara särskilt uppmärksam på om det har vidtagits väldigt få eller inga utredningsåtgärder alls i förundersökningen samt om kontaktförbudet haft en avhållande effekt på förbudspersonen. Faktorer som inledningsvis motiverade ett kontaktförbud uppväger i många fall efter en tids passivitet i förundersökningen inte längre det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för förbudspersonen. Det är därför av stor vikt att förundersökningen bedrivs aktivt. Om omprövningen leder till att kontaktförbudet inte ska kvarstå så bör det i dessa fall upphävas.

Exempel på när kontaktförbudet kan hävas eller avslutas i förtid

Om åklagaren får kännedom om att förbudspersonen har drabbats av en sjukdom som omöjliggör kontakter med skyddspersonen, eller om skyddspersonen eller förbudspersonen avlider, bör kontaktförbudet omprövas och avslutas i förtid.²⁸⁶

Om det framkommer att skyddspersonen tillåter kontakt eller själv tar kontakt med förbudspersonen bör kontaktförbudet också omprövas och,

²⁸⁴ Prop. 1987/88:137 s. 41.

²⁸⁵ Se lathundar på Rånet; Ämnessidan Kontaktförbud och europeisk skyddsorder eller Cåbra.

²⁸⁶ Prop. 1987/88:137 s. 33.

beroende på vad som framkommer mer specifikt kring kontakterna, förmodligen avslutas i förtid.

10.1.3 Kontaktförbud beviljas

Om en ansökan om kontaktförbud har avslagits utifrån vad som framkommit i en pågående förundersökning kan det finnas skäl att initiera en ny ansökan om bevisläget stärks.

10.1.4 Kontaktförbudet skärps

Om åklagaren efter prövning av nya omständigheter bedömer att skäl för kontaktförbud alltjämt föreligger och att förutsättningar finns för ett mer kvalificerat kontaktförbud, bör ett sådant förbud utfärdas om skyddspersonen så önskar.²⁸⁷ Så kan exempelvis vara fallet då de ändrade omständigheterna består i upprepade överträdelser av ett tidigare meddelat kontaktförbud.

Det är främst fysiska överträdelser som kan läggas till grund för ett skärpt kontaktförbud, även om alla överträdelser ska tas i beaktande vid omprövningen. I samband med omprövningen bör åklagaren även ta ställning till en eventuell ändring av kontaktförbudets längd. Ett skärpt kontaktförbud kan meddelas för en längre tid än det ursprungliga förbudet, men även detta kräver medgivande från skyddspersonen. Ur ett brottsförebyggande perspektiv är det viktigt att överträdelser av kontaktförbud leder till en reaktion. En sådan reaktion kan vara att ett utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud meddelas.

10.1.5 Omprövning av villkor om elektronisk övervakning

Det kan vara nödvändigt att ompröva ett beslut om utvidgat eller särskilt utvidgat kontaktförbud med elektronisk övervakning om förbudspersonen är förhindrad att ha fotbojan på sig. Exempel på det kan vara om förbudspersonen häktas eller ska avtjäna fängelsestraff. I sådana fall bör åklagaren ompröva beslutet och upphäva villkoret om elektronisk övervakning men låta kontaktförbudet kvarstå. Om häktningen hävs eller förbudspersonen ska frigges bör åklagaren återigen ompröva beslutet och göra en bedömning av om den elektroniska övervakningen ska återupptas.

I andra fall kan det vara fråga om ett kortvarigt förhinder, som t.ex. en operation eller ett anhållande, som gör att fotbojan tillfälligt måste tas av. Åklagaren kan då göra en tjänsteanteckning om att fotbojan tillfälligt tas av förbudspersonen under tiden förhindret föreligger. När förhindret upphört kan polisen återigen montera eller aktivera fotbojan.

²⁸⁷ Se lathundar på Rånet; Ämnessidan Kontaktförbud och europeisk skyddsorder eller Cåbra.

10.2 Förlängning av kontaktförbud

Beslut om förlängning av kontaktförbud innebär att ett nytt kontaktförbud meddelas. En fullständig prövning av skälen för ett förbud ska ske utifrån den situation som är aktuell vid beslutstidpunkten.

Frågor av särskild betydelse vid förlängning av kontaktförbud:

- Har det förbud som gällt överträtts? Vid överträdelse ska förlängning alternativt beslut om mer kvalificerat kontaktförbud övervägas.
- Skiljer sig situationen nu från den som var aktuell då förbudet meddelades?

Om förbudet förlängs kan de nya omständigheterna även ha betydelse för förbudstidens längd.

10.2.1 När ansökan om förlängning inkommer

Enligt Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud ska utsedd kontaktperson innan ett kontaktförbud löper ut utvärdera hur förbudet har fungerat.²⁸⁸ I samband härmed bör polisen i samråd med skyddspersonen ta ställning till om det finns skäl att ansöka om förlängning av kontaktförbudet.

Ansökan om förlängning av kontaktförbudet bör ske fyra veckor innan kontaktförbudet löper ut så att utredning och prövning kan ske i god tid. Även om en ansökan om förlängning kommer in till åklagarkammaren tidigare än så bör det uppställda skyndsamhetskravet iakttas och ansökan behandlas och beslut i förlängningsfrågan fattas. Det finns dock fall där frågan om förlängning är så tidigt väckt att det inte är rimligt att ta ställning till om förlängning ska meddelas eller inte. Det är svårt att ange var gränsen går tidsmässigt då det varierar från fall till fall. Om åklagaren bedömer att frågan är för tidigt väckt bör ansökan avslås utan att en prövning i sak görs. Det är alltså inte acceptabelt att i dessa fall avvakta med ett beslut.

När en ansökan om förlängning av kontaktförbud inkommer ska åklagaren vara uppmärksam på om ansökan innehåller uppgifter som i sig motiverar att beslutet om kontaktförbud skärps, t.ex. uppgifter om överträdelser av tidigare meddelat kontaktförbud. Om så är fallet kan ansökan inte anses för tidigt väckt, utan omprövning av de nya förhållandena bör omgående ske, se vidare [avsnitt 10.1](#).

Om förbudstiden för det ursprungliga beslutet hinner löpa ut innan åklagaren fattar beslut angående förlängningen så är det inte längre möjligt att fatta ett sådant beslut. Det blir istället fråga om ett nytt kontaktförbud.

²⁸⁸ PM 2026:14 Polismyndighetens riktlinjer för kontaktförbud (se ämnessidan på Rånet).

Om det ursprungliga beslutet överlämnats till rätten för prövning när en ansökan om förlängning inkommer, är åklagaren enligt *Utvecklingscentrums uppfattning* oförhindrad att fatta beslut om förlängning. Åklagaren bör snarast underrätta rätten om att ansökan inkommit. Om tingsrätten inte avgjort ärendet, eller tingsrättens beslut överklagats, innan åklagaren måste fatta beslut angående ansökan om förlängning, bör åklagaren fatta beslutet och överlämna det till rätten tillsammans med relevant information från förlängningsärendet. På det sättet får förbudspersonen möjlighet att också få förlängningsbeslutet prövat av domstolen.

Genom NJA 2020 s. 1061 förklarade Högsta domstolen att förbudspersonen har rätt att få sin sak prövad även om förbudet har upphört att gälla, förutsatt att hen begärde prövningen medan förbudet löpte. I rättsfallet hade åklagaren beslutat om förlängning av det kontaktförbud som hade begärts prövat av rätten. Vid tingsrättens prövning hade det ursprungliga beslutet löpt ut men det förlängda kontaktförbudet gällde alltjämt. Tingsrätten lämnade förbudspersonens talan utan bifall. Vid tidpunkten för hovrättens prövning hade det förlängda förbudet löpt ut, och hovrätten avvisade därför talan.

Högsta domstolen konstaterade att förbudspersonen hade begärt rätts prövning av det ursprungliga beslutet, men att det var förlängningsbeslutet som gällde vid tiden för tingsrättens prövning. Enligt domstolen fanns det inte anledning att uppfatta annat än att förbudspersonens talan då avsåg båda besluten, och det var inte heller fel av tingsrätten att pröva båda besluten. Högsta domstolen undanröjde hovrättens avvisningsbeslut och visade målet tillbaka till hovrätten för fortsatt behandling.

Enligt *Utvecklingscentrums bedömning* bör rättsfallet innebära att det inte föreligger något hinder att besluta om ett nytt kontaktförbud som innebär att förbudet förlängs även om förbudet är föremål för rätts prövning.

Om domstolen ändrar eller upphäver ett utfärdat kontaktförbud är detta en ny omständighet som ger åklagaren skäl att ompröva förlängningsbeslutet.

10.2.2 En ny fullständig prövning

En förlängning av ett kontaktförbud är att se som ett nytt beslut om kontaktförbud som ska föregås av en fullständig prövning av de omständigheter som är aktuella vid beslutstidpunkten.

De ursprungliga skäl som föranledde beslutet om kontaktförbud får ställas i relation till den tid som förflutit sedan beslutet. Risk- och proportionalitetsbedömningen ska genomföras på nytt.²⁸⁹ Vid proportionalitetsbedömningen ska särskilt beaktas dels vad kontaktförbudet har inneburit, dels vad ett fort-

²⁸⁹ Prop. 1987/88:137 s. 22 och NJA 2006 s. 202.

satt kontaktförbud skulle innebära. Ju längre ett kontaktförbud varar, desto större kan ingreppet i rörelsefriheten te sig för förbudspersonen.

Nyttillkomna omständigheter som talar för eller emot ett förbud ska givetvis beaktas. Särskilt viktigt är om – och i så fall när – det förbud som löper har överträtts. Har en överträdelse skett under förbudstiden bör förbudet normalt förlängas.²⁹⁰ Beroende på överträdelsens karaktär och omfattning kan det istället för förlängning av kontaktförbudet bli aktuellt med beslut om ett mer kvalificerat kontaktförbud. Även annat agerande från förbudspersonen såsom t.ex. kvarstående aggressioner mot eller fixering vid skyddspersonen indikerar behov av ett fortsatt kontaktförbud.²⁹¹

Det bör mer sällan vara påkallat med förlängning av kontaktförbudet om förbudet har fungerat på det sätt som varit avsett. Exempelvis kan förbudspersonen ha genomgått vård. Familjeomständigheterna kan ha förändrats eller så kan behovet av kontaktförbud ha minskat till följd av att skyddspersonen har vidtagit egna åtgärder som minskat hens sårbarhet.²⁹²

10.2.3 Förbudstid vid beslut om förlängning

Ett kontaktförbud får förlängas med högst ett år i taget. Gäller beslutet kontaktförbud som är förenat med villkor om elektronisk övervakning får kontaktförbudet förlängas med högst tre månader i taget. Kontaktförbud avseende gemensam bostad får endast förlängas om det finns särskilda skäl och då med högst två veckor i taget.²⁹³ Särskilda skäl kan i det sistnämnda fallet föreligga om skyddspersonen exempelvis inlett förfarande om kvarsittningsrätt eller besöksförbud enligt äktenskapsbalken. Förbudstiden vid beslut om förlängning av kontaktförbud ska inte överlappa den ursprungliga förbudstiden. Första dagen för förbudstiden för förlängningsbeslutet blir därmed dagen efter att det första förbudet löpt ut.

²⁹⁰ Prop. 1987/88:137 s. 43.

²⁹¹ Prop. 2017/18:81 s. 30.

²⁹² Prop. 1987/88:137 s. 21 ff.

²⁹³ 4 § 3 st. kontaktförbudslagen.

10.3 Begäran om rättens prövning

Begäran om rättens prövning kan göras när som helst under förbudets giltighetstid.

Åklagaren ska *skyndsamt* överlämna ärendet till rätten om part begär rättens prövning. Om kontaktförbudet avser gemensam bostad ska ärendet överlämnas till rätten *utan dröjsmål*.

Muntligt sammanträde ska hållas i rätten om part begär det. Sammanträde behöver inte hållas om det framstår som uppenbart obehövligt.

Om kontaktförbudet avser gemensam bostad ska tingsrätten även utan begäran hålla muntligt sammanträde.

10.3.1 Talerätt och forum

Åklagarens beslut ska prövas av tingsrätten om förbudspersonen eller skyddspersonen begär det. Begäran ska göras skriftligen eller muntligen hos åklagaren. Om begäran görs muntligen bör den dokumenteras genom en tjänsteanteckning. En förutsättning för att ha talerätt är att beslutet i någon del gått parten emot. Det är alltså exempelvis tillräckligt att skyddspersonen inte är nöjd med omfattningen av kontaktförbudet.²⁹⁴

Parter vid en domstols handläggning av ett ärende om kontaktförbud är förbudspersonen och skyddspersonen. Åklagaren är inte part.²⁹⁵ Åklagarens uppgift vid rättens prövning skiljer sig åt beroende på om kontaktförbud har meddelats eller inte, se vidare [avsnitt 10.3.5](#). Åklagaren ska överlämna ärendet till den domstol där åklagaren för talan i brottmål i allmänhet. Om åklagaren för talan i flera domstolar ska ärendet överlämnas till den domstol som med hänsyn till omständigheterna, t.ex. förbudets omfattning eller parternas hemvist, ligger närmast till hands för att pröva frågan.²⁹⁶

10.3.2 Begäran om omprövning eller begäran om rättens prövning

Om någon av parterna är missnöjd med ett beslut i ett kontaktförbudsärende kan det ibland vara svårt att avgöra om parten begär att åklagaren ska ompröva sitt beslut eller om parten begär att tingsrätten ska pröva beslutet. I en sådan situation måste åklagaren klarlägga vad som avses med begäran. Åklagaren bör inte överlämna ärendet till tingsrätten om parten inte uttryckligen begär rättens prövning. Vid minsta tvivel bör åklagaren kontakta parten för att klargöra om det är en prövning i domstol som begärs.²⁹⁷

²⁹⁴ Prop. 1987/88:137 s. 30 f.

²⁹⁵ Ibid.

²⁹⁶ A.a. s. 48–49.

²⁹⁷ JO-beslut 2007/08 s. 81.

Det förekommer att en part använder sig av formuleringen "överprövning" i sin begäran. Det är *Utvecklingscentrums uppfattning* att åklagaren även i dessa fall bör kontakta parten för ett klargörande av vad som avses. Eftersom prövning av beslut om kontaktförbud ska göras av domstolen bör inte begäran annat än på uttrycklig begäran skickas till Utvecklingscentrum, eftersom granskning normalt inte sker där av beslut som kan prövas i annan ordning.²⁹⁸

10.3.3 När kan rättens prövning begäras

En begäran om rättens prövning kan göras när som helst under förbudets giltighetstid. En part som begärt prövning av beslutet under förbudets giltighetstid ska få sin talan prövad i sak även om förbudet vid tidpunkt för prövningen har upphört att gälla. Rätten till prövning av ett kontaktförbud är alltså inte avgränsad till att förbudet alltjämt gäller.²⁹⁹ Om domstolen i sin prövning kommer fram till att kontaktförbudet ska upphävas, ska så ske även om förbudet inte längre gäller. Ett kontaktförbud har, genom anteckningen i belastningsregistret, påtagliga och kvardröjande återverkningar för den enskildes namn, rykte och möjligheter på arbetsmarknaden. För den som vill få bort anteckningen är en omprövning/rättens prövning den enda möjliga åtgärden. Det kan finnas många orsaker till att förbudstiden löper ut innan domstolsprövningen hinner slutföras; förbudstiden kan vara kort, begäran om omprövning/rättens prövning kanske framställs i slutet av förbudstiden eller så drar domstolens handläggning ut på tiden. Särskilt i de sistnämnda fallen framstår det enligt Högsta domstolen som oacceptabelt att en prövning inte sker.³⁰⁰

10.3.4 Skyndsamt överlämnande till tingsrätten

Om någon av parterna begär att åklagarens beslut ska prövas i domstol ska åklagaren överlämna ärendet till rätten.³⁰¹ Det generella kravet på skyndsamt handläggning medför att överlämnandet till domstol ska ske skyndsamt. Åklagaren kan behöva begära in handlingar från polisen för att ärendet ska vara komplett och även behöva tid för att ta ställning i omprövningsfrågan. Det är i sådana fall viktigt att detta prioriteras och att åklagaren även tydligt gör klart för polisen att så ska ske. JO har uttalat att det inte är godtagbart att ärenden överlämnas till domstol två-tre veckor efter begäran.³⁰²

Om ärendet omfattar beslut om kontaktförbud avseende gemensam bostad ska åklagaren överlämna ärendet till rätten utan dröjsmål.³⁰³ Ett sådant

²⁹⁸ RÅR 2013:1 s. 17 Överprövning och annan prövningsverksamhet.

²⁹⁹ NJA 2007 s. 993.

³⁰⁰ "Kontaktförbudsprövningen" NJA 2020 s. 1061.

³⁰¹ 14 § kontaktförbudslagen.

³⁰² JO-protokoll vid inspektion av Åklagarmyndigheten 17 november 2009, dnr 5426-2009.

³⁰³ 14 § kontaktförbudslagen.

ärende ska med hänsyn till dess ingripande karaktär behandlas mycket skyndsamt. Om prövning av beslutet begärs under en helg ska ärendet överlämnas till jourdomstol.³⁰⁴

Sedan den 1 juli 2025 finns inte längre någon ovillkorlig rätt till sammanträde i tingsrätten, då en begäran om muntligt sammanträde kan avslås om det framstår som uppenbart obehövt.³⁰⁵ Ändringen gäller alla former av kontaktförbud utom kontaktförbud avseende gemensam bostad.

Ett sammanträde kan ofta vara uppenbart obehövt om begäran drivs av obstruktion och inte är sakligt motiverad eller om ansökan om kontaktförbud är uppenbart ogrundad. Vidare kan det vara uppenbart obehövt då motparten medger ändring av åklagarens beslut. Vid bedömningen av om det är uppenbart obehövt att hålla sammanträde ska beaktas vilken typ av kontaktförbud ärendet gäller. Ju mer ingripande form av kontaktförbud det är fråga om, desto mindre är utrymmet för att underlåta sammanträde då en part begär det, särskilt i de fall tingsrättens prövning gäller ett utfärdat kontaktförbud. När åklagarens beslut avser en förlängning av ett befintligt kontaktförbud kan behovet av ett sammanträde vara mindre än när det är fråga om ett initialt beslut, särskilt om skälen för det ursprungliga kontaktförbudet var starka och det vid förlängningen inte har tillkommit några omständigheter som skulle kunna föranleda en annan bedömning. Samtidigt kan ett kontaktförbud bli mer kännbart för förbudspersonen om kontaktförbudet har gällt under lång tid, vilket också ska beaktas vid bedömningen av om ett sammanträde är uppenbart obehövt. Det framstår som närmast uteslutet att ändra åklagarens beslut till nackdel för en part utan att dessförinnan ha tillmötesgått den partens begäran om sammanträde.³⁰⁶

Om prövningen avser ett beslut om kontaktförbud avseende gemensam bostad ska tingsrätten även utan särskild begäran från part hålla sammanträde i ärendet, så snart det kan ske. Om det inte finns synnerligt hinder ska sådant sammanträde hållas senast på fjärde dagen efter det att rättsens prövning begärdes hos åklagaren.³⁰⁷ Ett sådant hinder kan exempelvis vara att det är omöjligt att delge kallelsen till en part.

Ärendet ska avgöras i anslutning till sammanträdet om det inte finns synnerligt hinder. Ett exempel på det kan vara om rätten anser att utredningen behöver kompletteras och en sådan komplettering inte kan ske i anslutning till sammanträdet. Ärendet kan då avgöras på handlingarna vid ett senare tillfälle.³⁰⁸

³⁰⁴ 15 § kontaktförbudslagen med hänvisning till 19 kap. 12 § RB.

³⁰⁵ 19 § kontaktförbudslagen.

³⁰⁶ Prop. 2024/25:123 s. 119.

³⁰⁷ 19 § 2 st. kontaktförbudslagen.

³⁰⁸ Prop. 2002/03:70 s. 77.

10.3.5 Åklagarens uppgift vid rättens prövning

- Åklagaren är aldrig part.
- Om förbud har meddelats är åklagaren enligt huvudregeln skyldig att föra talan åt skyddspersonen om denne vill det. Åklagaren ska dessutom redogöra för sin ståndpunkt.
- Om kontaktförbudsansökan avslagits är åklagaren inte skyldig att föra någon av parternas talan.
- Åklagaren bör yttra sig i samband med att ärendet överlämnas till domstolen, både vad gäller bedömningen av själva kontaktförbudsfrågan och huruvida det är uppenbart obehövligt att hålla sammanträde i tingsrätten.
- Åklagaren kan på parts begäran klaga på tingsrättens beslut.

Åklagaren har meddelat beslut om kontaktförbud

Om åklagaren har meddelat beslut om kontaktförbud är åklagaren i princip skyldig att föra talan för skyddspersonens räkning. Vill skyddspersonen exempelvis medge ändring av förbudet har åklagaren ingen självständig rätt att driva en annan linje.³⁰⁹ Det är därför lämpligt att åklagaren kontaktar skyddspersonen och efterhör dennes inställning till förbudspersonens begäran samt efterfrågar om skyddspersonen vill att åklagaren för hans talan. Om skyddspersonen vid en sådan kontakt uppger att hen medger förbudspersonens begäran om att upphäva kontaktförbudet, är det nya omständigheter som innebär att åklagaren kan ompröva beslutet och upphäva det.

Rätten ska begära yttrande från åklagaren om det inte är obehövligt.³¹⁰ Det är lämpligt att åklagaren, redan i samband med att ärendet överlämnas till domstolen, i ett yttrande närmare redogör för grunderna för beslutet samt skyddspersonens inställning till förbudspersonens begäran.³¹¹ Det är även lämpligt att åklagaren yttrar sig över huruvida det är uppenbart obehövligt att hålla sammanträde.

Det kan vara lämpligt att skyddspersonen närvarar via länk vid sammanträdet så att hen slipper träffa förbudspersonen. Detta kan åklagaren uppmärksamma tingsrätten på redan i sitt yttrande.

³⁰⁹ 16 § kontaktförbudslagen samt prop. 1987/88:137 s. 31.

³¹⁰ 16 § kontaktförbudslagen.

³¹¹ Se mall i Cåbra.

Åklagaren är inte behörig att självständigt överklaga en tingsrätts beslut att upphäva ett kontaktförbud men kan göra det på parts begäran.³¹²

Åklagaren är inte skyldig att föra talan för skyddspersonen om särskilda skäl talar emot det.³¹³ Undantaget är framförallt avsett för det fall när tingsrätten har upphävt ett kontaktförbud och åklagaren anser att det är uppenbart att en talan i högre rätt inte skulle leda till någon annan bedömning.³¹⁴

Åklagaren har beslutat att inte meddela kontaktförbud

Om åklagaren har avslagit en ansökan om kontaktförbud och skyddspersonen begär rättens prövning inskränker sig åklagarens uppgift normalt till att yttra sig skriftligt till rätten. I yttrandet bör åklagaren i korthet redogöra för vilken utredning som beslutet grundats på och skälen för detta.³¹⁵

Sammanträdet

Normalt inleds ett sammanträde med att rättens ordförande kortfattat redogör för vad som hänt i ärendet och vad handlingarna innehåller. Parterna får sedan ange yrkanden och inställning.

Åklagaren ombeds ofta att närmare redogöra för skälen för beslutet. Om en sådan redogörelse redan skett i ett skriftligt yttrande är det möjligt att hänvisa till det och begränsa redogörelsen till vad som skett därefter. Åklagaren bör kortfattat redogöra för omständigheterna som legat till grund för beslutet.

Om uppgifterna i en pågående förundersökning har betydelse bör åklagaren redogöra för de utredningsåtgärder som har vidtagits och vilka som återstår. Åklagaren bör också redovisa vilka slutsatser och prognoser som kan dras från utredningen. Givetvis kan det finnas utredningsmässiga skäl som påverkar vad åklagaren kan och bör redovisa. De omständigheter som legat till grund för beslutet har dock parterna rätt att få del av (se [avsnitt 8.2](#)). Det finns möjlighet att begära att delar av sammanträdet äger rum bakom stängda dörrar med hänvisning till förundersökningssekretess.

Det är vanligt att parterna hörs under sammanträdet. Om så sker bör åklagaren verka för att förhören inskränker sig till det som har betydelse för frågan om kontaktförbud. Ur ett åklagarperspektiv bör det sällan finnas skäl att hålla några ingående förhör med parterna eller andra personer.

³¹² Göta hovrätt avvisade i beslut den 11 september 2009, ÖÄ 2334-09, ett överklagande från åklagaren där åklagaren angett sig själv som klagande. Svea hovrätt ändrade i beslut den 22 augusti 2025, Å 11706-25, tingsrättens beslut och fastställde åklagarens beslut om kontaktförbud, efter att åklagaren överklagat tingsrättens beslut på skyddspersonens begäran.

³¹³ 16 § kontaktförbudslagen.

³¹⁴ Prop. 1987/88:137 s. 30.

³¹⁵ Se mall på ämnessidan Kontaktförbud och europeisk skyddsorder.

Om skyddspersonen är ett barn under 15 år kan åklagaren föredra vad barnet sagt utifrån en sammanfattning av barnförhöret. Det kan dock bli aktuellt att förevisa delar av barnförhöret varför förhöret med barnet bör spelas in.

Meddelande till belastningsregistret

När en domstol beslutar, eller upphäver åklagarens beslut, om kontaktförbud har Åklagarmyndigheten ett åtagande att underrätta belastningsregistret.³¹⁶

³¹⁶ Ärendehanteringshandboken, kap. 6.13.8 samt mall i Cåbra.

11 Rättskällor

Författningar

- Lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid
- 23 kap. rättegångsbalken (1942:740) (RB)
Genom hänvisning i 9 § 2 st. kontaktförbudslagen har vissa bestämmelser i 23 kap. RB gjorts tillämpliga vid utredningen av frågor om kontaktförbud
- Brottsbalken (1962:700) (BrB)
- Lagen (1988:688) om kontaktförbud (kontaktförbudslagen)
- Lagen (1996:1620) om offentligt biträde
- Lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL)
- Fängelselagen (2010:610)
- Håkteslagen (2010:611)
- Delgivningslagen (2010:1932)
- Förvaltningslagen (2017:900) (FL)
Genom en hänvisning i 13 § kontaktförbudslagen har vissa allmänna bestämmelser gjorts tillämpliga vid åklagares handläggning av kontaktförbud
- Lagen (2018:1197) om Förenta Nationernas konvention om barns rättigheter
- Förordningen (1988:691) om kontaktförbud (kontaktförbudsförordningen)
- Förordningen (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård
- Förordningen (1999:1134) om belastningsregister
- Åklagarförordningen (2004:1265)
- Fängelseförordningen (2010:2010)
- Håktesförordningen (2010:2011)
- Förordningen (2025:1323) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning

Förarbeten

- Prop. 1971:30 Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmänna förvaltningsdomstolar, m.m.
- Prop. 1987/88:137 Om besöksförbud
- Prop. 2002/03:70 Ytterligare åtgärder för att motverka våld i nära relationer
- Prop. 2009/10:135 En ny fängelse- och häkteslagstiftning
- Prop. 2010/11:45 Förbättrat skydd mot stalkning
- Prop. 2016/17:68 Misstänkta rätt till insyn i förundersökningar
- Prop. 2017/18:81 Elektronisk övervakning av kontaktförbud
- Prop. 2017/18:186 Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter
- Prop. 2020/21:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer
- Prop. 2024/25:10 Tryggare hem för barn
- Prop. 2024/25:123 Kontaktförbud – ett utökat skydd för utsatta personer

Åklagarmyndighetens föreskrifter

- ÅFS 2005:9 Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om ledning av förundersökning i brottmål
- ÅFS 2011:6 Åklagarmyndighetens föreskrifter om kontaktförbud

Tillsynsrapporter och tillsynsbeslut

- Åklagarmyndighetens tillsynsbeslut 2021:3
- Åklagarmyndighetens tillsynsbeslut 2021:4 efter granskning av åklagares handläggning i samband med beslut om att inte meddela kontaktförbud
- Tillsynsrapport 2025:1 Kontaktförbud till skydd för barn under 15 år. Tematisk tillsyn över handläggningen

Kommentarer

- M. Grahn-Farley, Barnkonventionen – en kommentar
- Oldenstedt, Föräldrabalken (1949:381) 6 kap. 2 a §, Lexino 2026-01-19 (JUNO)
- Dahlgren, Lagen om kontaktförbud och lagen om europeisk skyddsorder – En kommentar, JUNO version 1E 13 juni 2025

ÅKLAGARMYNDIGHETEN